

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Ryglice, dn. 20 maja 2019 r.,

Opracowała: Elżbieta Witek

Spis treści

Rozdział 1. Podstawy prawne określająca podstawę opracowania raportu o stanie gminy Ryglice oraz wszystkich aktów prawnych przedstawionych w raporcie .....**str. 3-8**

Rozdział 2. Raport z wykonania budżetu gminy Ryglice za rok 2018 – najważniejsze dane finansowe.....**str. 9-13**

Rozdział 3. Raport z realizacji przedsięwzięć prorodzinnych i demograficznych.....**str. 14-30**

Rozdział 4. Raport z realizacji polityki ochrony środowiska naturalnego.....**str. 31-51**

Rozdział 5. Raport z realizacji polityki oświatowej i wychowawczej..... **str. 52-73**

Rozdział 6. Raport z realizacji działań z dziedziny sportu i rekreacji..... **str. 74-82**

a) przebieg realizacji polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na terenie Gminy Ryglice w roku 2018

Rozdział 7. Raport z działań bojowych bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej..... **str. 83-85**

Rozdział 8. Raport z realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych i pomocy społecznej w 2018 roku.....**str. 86-170**

Realizacja Strategii Rozwiązywania problemów społecznych w 2018 roku.....**str. 86-147**

Działalność z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2018.....**str. 148-151**

Przebieg realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Ryglice w roku 2018.....**str. 151- 159**

Przebieg realizacji polityki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach w roku 2018.....**str. 159-170**

Rozdział 9. Raport z realizacji Gminnego Programu opieki nad Zabytkami.....**str. 171-192**

Rozdział 1

Podstawy prawne określające podstawę opracowania raportu o stanie gminy Ryglice oraz wszystkich aktów prawnych przedstawionych w raporcie.

1.1 Podstawa prawna opracowania Raportu o stanie gminy Ryglice i jego dalszy proces.

Na podstawie art. 28aa ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym Burmistrz co roku do dnia 30 maja przedstawia radzie gminy raport o stanie gminy.

a) Raport obejmuje podsumowanie działalności Burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał Rady Miejskiej w Ryglicach. Raport o stanie Jednostki Samorządu Terytorialnego jest przygotowywany corocznie przez Burmistrza i stanowi szczegółowe podsumowanie działalności organu wykonawczego w minionym roku. Oznacza to, że dokument ten służy przedstawieniu **stanu realizacji zadań i kompetencji organu wykonawczego Jednostki Samorządu Terytorialnego**, a zatem stanu ich przebiegu w ciągu całego roku kalendarzowego, od pierwszego do ostatniego dnia roku.

Równie ważną istotną rolą raportu jest zgromadzenie i odzwierciedlenie danych dotyczących aktywności organu wykonawczego w danym roku, a przede wszystkim – przedstawienie tych informacji Radnym Rady Miejskiej. Radni bowiem po otrzymaniu Raportu przeprowadzają debatę nad tym dokumentem i na jego podstawie oceniają działalność organu wykonawczego czyli Burmistrza.

b) Raport o stanie gminy pełni również drugą ważną rolę tj. połączno-partycypacyjną. W przypadku funkcji społeczno-partycypacyjnej raportu należy wskazać, że przez tą funkcję rozumie się w szczególności udziału obywateli w zarządzaniu sprawami społeczności lokalnej (regionalnej), której są członkami. Stosownie do art. 28aa ust. 6 i 7 u.s.g. (art. 30a ust. 6 i 7 u.s.p., art. 34a ust. 6 i 7 u.s.w.) w debacie nad raportem o stanie JST mogą zabierać głos mieszkańcy gminy, których zgłoszenie do debaty zostało poparte przez odpowiednią liczbę mieszkańców a w przypadku gminy Ryglice jest to min. 20 osób. Sposób procedowania nad raportem przez organ stanowiący JST zakłada więc niezależny od woli rady czynny udział mieszkańców, a mechanizm powstania prawa do zabrania głosu podczas debaty nad tym dokumentem wymusza ich samoorganizację.

W tym sensie tryb rozpatrywania raportu o stanie JST wiąże się z włączeniem mieszkańców w proces decyzyjny zachodzący w jej organie stanowiącym i wzmacnia ich pozycję w stosunku do organów wspólnoty samorządowej. Zgodnie z art. 28aa ust. 9 i 10 u.s.g. (art. 30a ust. 9 i 10 u.s.p., art. 34a ust. 9 i 10 u.s.w.) po zakończeniu debaty nad raportem o stanie JST przeprowadza się głosowanie nad udzieleniem organowi wykonawczemu wotum zaufania. Jego nieudzielenie może prowadzić do wszczęcia postępowania zmierzającego do odwołania organu wykonawczego.

c) Kolejną ważną rolą Raportu jest funkcja ewaluacyjno-ocenna co oznacza w szczególności, że wspomniany **Raport stanowi płaszczyznę do dokonania oceny działalności organu wykonawczego JST w poprzednim roku kalendarzowym**. Przedstawienie i rozpatrzenie tego dokumentu jest więc elementem mechanizmu odpowiedzialności politycznej organu wykonawczego przed radą, a w konsekwencji – narzędziem wzmocnienia faktycznej pozycji tego podmiotu w stosunku do organu wykonawczego JST.

1.2. Treść merytoryczna raportu

Treść raportu w sposób ramowy określa art. 28aa ust. 2 u.s.g. (art. 30a ust. 2 u.s.p., art. 34a ust. 2 u.s.w.). Wskazuje on, że raport obejmuje podsumowanie działalności organu wykonawczego w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego. Takie ujęcie zakresu przedmiotowego tego dokumentu ma dwie konsekwencje.

Po pierwsze, inaczej niż sugeruje nazwa, **raport nie został opracowany w postaci samego tylko przedstawienia sytuacji JST** jako wspólnoty mieszkańców, podmiotu władzy publicznej, działającej na określonym terytorium. Dokument ten obejmuje przede wszystkim dane dotyczące działalności organu wykonawczego tj. Burmistrza, a zatem – procesu realizacji wszystkich jego zadań i kompetencji, w tym zaangażowania w ten proces poszczególnych jednostek organizacyjnych gminy Ryglice. Raport nie został zbudowany z zastosowaniem schematu i kolejności danych i działań dotyczących działalności organu stanowiącego JST ani panującej w niej sytuacji społecznej, gospodarczej, politycznej czy przyrodniczej.

Po drugie w raporcie zostały zamieszczone wyłącznie informacje dotyczące działalności organu wykonawczego tj. Burmistrza w roku poprzedzającym rok, w którym Raport jest przedstawiony. Oznacza to w szczególności, że nie zawiera elementów skierowanych na przyszłość, takich jak plany czy prognozy. Raport o stanie gminy Ryglice ma wyłącznie walor dokumentu sprawozdawczego, częściowo diagnostycznego, a nie planistycznego.

1.3 Podstawa prawna – wykonanie budżetu gminy Ryglice za rok 2018

Raport o stanie gminy Ryglice został opracowany zgodnie z art. 267, art. 269 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych /tj. Dz. U. z 2018 roku, poz. 2222/, na podstawie rocznych sprawozdań finansowych o wykonanych dochodach i wydatkach budżetowych, sprawozdań z wykonania podstawowych dochodów podatkowych, o nadwyżce i deficycie, o stanie zobowiązań i należności według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń, bilansu z wykonania budżetu gminy przedłożonych do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie - Zespół w Tarnowie, a także sprawozdań z wykonania planów finansowych instytucji kultury.

Działalność finansowa gminy Ryglice w 2018 roku była prowadzona w oparciu o Uchwałę Nr **XLV/344/17** Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 29 grudnia 2017 roku – Uchwała Budżetowa Gminy Ryglice na 2018 rok, z późniejszymi zmianami i to właśnie ta uchwała będzie szczególnie poddana weryfikacji pod względem przebiegu jej wykonania.

1.4 Podstawa prawna - przedsięwzięcia prorodzinne i demograficzne

W Raporcie o stanie gminy Ryglice weryfikacji została poddana realizacja uchwały nr **XIX/158/16** Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 31 marca 2016 r. ws. Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018.

Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest obligatoryjnym zadaniem własnym gminy a aspekt prorodzinny i demograficzny jest kluczową i bardzo ważną dziedziną gminy Ryglice. W związku z tym przebieg wykonania tej uchwały będzie szczególnie poddany ocenie.

1.5 Podstawa prawna -realizacji polityki ochrony środowiska naturalnego

Niniejszy Raport zawiera również ocenę realizacji uchwały Nr **L/351/10** Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 30 lipca 2010r ws. Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ryglice na lata 2010 -2013 z perspektywą na lata 2014-2020” a w szczególności realizację tego programu w roku 2018.

W Raporcie o stanie gminy Ryglice kluczową rolę w jego sporządzeniu w kontekście ochrony środowiska naturalnego miał art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 799 z późn. zm.).

1.6 Podstawa prawna - polityka oświatowa i wychowawcza

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 534, 730 i 761). Oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa; kieruje się zasadami zawartymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a także wskazaniami zawartymi w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Konwencji o Prawach Dziecka. Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki.

Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoły prowadzone w gminie Ryglice zapewniają każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotowują go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.

1.7 Podstawa prawna - realizacja działań z dziedziny sportu i rekreacji

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie a w szczególności Uchwała Rady Miejskiej w Ryglicach nr XLIII/338/17 z dnia 24 listopada 2017r., w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy Ryglice z organizacjami pozarządowymi na rok 2018 jest poddana szczególnej weryfikacji z uwagi na przedstawiony w tej uchwale zakres współpracy z klubami sportowymi działającymi na terenie gminy Ryglice i realizującymi zadania właśnie z dziedziny sportu i rekreacji.

1.8 Podstawa prawna – realizacja działań bojowych bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej

Przedmiotowy Raport jest oparty głównie o działalność OSP na terenie gminy Ryglice. Ochotnicze straże pożarne oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP funkcjonują jako stowarzyszenia na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach / tekst jednolity - Dz.U. nr 79 z 2001 r. poz. 855 z późniejszymi zmianami / oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej / tekst jedn. - Dz.U. nr 178 z 2009 r. poz. 1380 z późn. zm. /, a także w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie / Dz.U. nr 96 z 2003 r. poz. 873 i 874 z późn. zm. /. Ponadto w/w stowarzyszenia działają na podstawie swoich statutów, w których wszelkie sprawy dotyczące ochrony przeciwpożarowej wymagają uzgodnienia : w przypadku OSP - z komendantem powiatowym / miejskim Państwowej Straży Pożarnej właściwym ze względu na teren działania, natomiast w przypadku Związku OSP RP - z Komendantem Głównym PSP.

1.9 Podstawa Prawna - realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych i pomocy społecznej

Raport o stanie gminy Ryglice przedstawia również zakres realizacji polityki społecznej i rozwiązywania problemów dotyczących mieszkańców i możliwości ich wspierania w szeroko rozumianym aspekcie wspólnotowym. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest obligatoryjnym zadaniem własnym gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016-2025 przyjęta Uchwałą nr **XIV/107/15** Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 27

listopada 2015 r. jest dokumentem określającym priorytety w działaniach gminy w zakresie polityki społecznej i to tą uchwałą raport o stanie gminy Ryglice będzie weryfikował pod względem stopnia jej realizacji przez organ wykonawczy tj. Burmistrza Ryglic w roku 2018.

1.10 Podstawa prawna - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w roku 2018

Raport o stanie gminy Ryglice obejmuje również stopień realizacji w 2018 roku uchwały nr: VIII/67/15 Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 29 maja 2015 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020.

1.11 Podstawa prawna - realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Ryglice w roku 2018

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja zadań własnych gminy z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom przebiegała zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018, który został przyjęty przez Radę Miejską w Ryglicach uchwałą nr **XLV/348/17** z dnia 29 grudnia 2017 r. W związku z ustawą z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 310) Rada Miejska w drodze uchwały ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Uchwałą nr **LI/408/18** Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Ryglice, Rada zobligowała Burmistrza do jej stosowania oraz uchwaliła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 oraz nałożyła na organ wykonawczy obowiązek prowadzenia działań w zakresie Programu zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych przyjętą odrębną uchwałą Rady Miejskiej w Ryglicach nr **LIV/417/2018** z dnia 11 października 2018r. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych na 2018 rok będzie również przedmiotem Raportu o stanie gminy i będzie poddany procedurze ocennej w kontekście stopnia jego realizacji.

1.12 Podstawa prawna - polityka Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach w roku 2018

Zgodnie z art. 16 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostce samorządu terytorialnego i z tych obowiązkowych zadań organu wykonawczego tj. Burmistrza będzie również przedmiotowy Raport.

1.13 Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Cel opracowywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Ryglice na lata 2018-2021 opiera się o wykaz zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami sformułowanych w art. 87. ust. 2 Ustawy z dnia 27 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

W oparciu o art. 87 ust. 1 i 3-5 cytowanej powyżej ustawy, gminny program opieki nad zabytkami został sporządzony na okres 4 lat. Po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków został przyjęty przez Radę Miejską i ogłoszony w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym. Burmistrz Ryglic zobowiązany jest przygotowywać co 2 lata sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, a następnie przedstawiać je Radzie Miejskiej.

Ponadto za pośrednią podstawę prawną dla opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami można uznać treść art. 7. ust. 1. pkt. 9. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami) stanowiącego, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m. in. kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Rozdział 2

Raport z wykonania budżetu gminy Ryglice za rok 2018 – najważniejsze dane finansowe

Pierwotnie uchwalony budżet nie równoważył się, po stronie dochodów wynosił **48.410.947,58 zł**, a po stronie wydatków wynosił **56.256.521,58 zł**. Planowane przychody wynosiły **10.691.475,00 zł**, natomiast planowane rozchody – **2.845.901,00 zł**. Różnica pomiędzy planem dochodów i wydatków wynosiła – **7.845.574,00 zł**. Był to planowany w roku 2018 deficyt budżetu gminy, który miał zostać sfinansowany przychodami z zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie **7.810.574,00 zł** oraz wolnymi środkami finansowymi w kwocie **35.000,00 zł**.

W trakcie roku plan budżetu ulegał zmianom, w wyniku których po stronie dochodów na dzień 31 grudnia zamknął się kwotą 53.546.501,33 zł, a po stronie wydatków 59.207.733,16 zł. Planowany deficyt budżetu po zmianach wynosi 5.661.231,83 zł i miał zostać sfinansowany przychodami z zaciągniętych pożyczek w wysokości 884.093,87 zł, przychodami z emisji obligacji komunalnych w kwocie 3.320.606 zł oraz wolnymi środkami finansowymi w kwocie 1.456.531,96 zł. Planowane przychody ogółem na koniec okresu sprawozdawczego wynoszą 8.215.375,83 zł, a rozchody 2.554.144,00 zł.

Zmiany planowanych kwot przychodów wynikały przede wszystkim z wprowadzenia do budżetu wolnych środków pozostających na rachunku bankowym budżetu, zmniejszenia planowanych do zaciągnięcia kredytów oraz zmniejszenia planowanych do emisji obligacji komunalnych, w związku z przesunięciem realizacji pewnych zadań inwestycyjnych na rok 2019 oraz zwiększenia planowanych spłat udzielonych pożyczek z budżetu Gminy Ryglice. Zmiana planu rozchodów wynikała głównie ze zmniejszenia planowanych do spłaty kredytów i pożyczek na realizację zadań realizowanych z udziałem środków unijnych, na finansowanie których zaplanowane były do zaciągnięcia i spłaty pożyczki i kredyty oraz ze zwiększenia planowanych do udzielenia pożyczek z budżetu gminy Ryglice.

Plan budżetowy w okresie sprawozdawczym ulegał zmianom zarówno poprzez zmniejszenia jak i zwiększenia. Zwiększenia planu następowały w oparciu o zawiadomienia o przyznaniu dodatkowych środków na określone zadania zlecone, otrzymanie dotacji celowych na określone zadania inwestycyjne oraz wprowadzenie do budżetu wolnych środków budżetowych pozostałych z rozliczenia za rok ubiegły.

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Ogólnie w trakcie roku nastąpiło zwiększenie planu po stronie dochodów w stosunku do pierwotnej uchwały budżetowej o kwotę **5.135.553,75 zł**, tj. **10,61 %**, wydatków o kwotę **2.951.211,58 zł** tj. **4,99 %**. Przychody zmniejszono o kwotę **2.476.099,17 zł** tj. o **23,16 %**, a rozchody zmniejszono o kwotę **291.757,00 zł**, tj. o **10,26 %**.

Najbardziej obrazowo wykonanie budżetu w okresie 1-01-2018 r. - 31-12-2018 r. przedstawia poniższa tabela.

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Wykonanie</i>
1	Dochody ogółem	52.897.603,27
2	Wydatki ogółem	56.263.049,17
3	Wynik	(- 3.365.445,90)
4	Saldo przychodów i rozchodów	5.628.234,83
a.	Przychody	8.119.376,83
	Inne źródła /wolne środki/	1.626.531,96
	Emisja obligacji komunalnych	5.600.000,00
	Zaciągnięte pożyczki	884.094,87
	Spląty udzielonych pożyczek	8.750,00
b.	Rozchody	2.491.142,00
	Splata rat kredytów i pożyczek	2.279.394,00
	Udzielone pożyczki	211.748,00
5	Rozliczenie wyniku budżetu gminy narastająco wg bilansu z wykonania budżetu gminy na dzień 31-12-2018 r.	
a.	Skumulowany niedobór budżetu gminy za rok 2017	-14.395.086,04
b.	Wynik budżetu gminy za rok sprawozdawczy /deficyt/	-3.365.445,90
c.	Wynik budżetu gminy narastająco	-17.760.531,94

Na dzień 31 grudnia 2018 r., Gmina posiadała zobowiązania w wysokości 1.615.247,30 zł. Są to głównie zobowiązania wynikające z wypłaconych w 2019 roku dodatkowych wynagrodzeń rocznych oraz dodatków uzupełniających dla nauczycieli. W kwocie tej mieszczą się także zobowiązania wynikające z dostawy energii elektrycznej i gazu. Gmina nie posiada na koniec roku zobowiązań wymagalnych.

Zobowiązanie budżetu gminy z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów na dzień 01-01-2018 roku wynosiło **16.021.618,00 zł**, w tym z tytułu zaciągniętych pożyczek **560.000,00 zł**, a z tytułu zaciągniętych kredytów **15.461.618,00 zł**.

W roku 2018 osiągnięto przychody w wysokości **8.119.376,83 zł** w skład których wchodzi:

- wolne środki, jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikająca z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych w kwocie **1.626.531,96 zł**,
- zaciągnięta pożyczka na wyprzedzające finansowanie zadania „ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami oraz sieci wodociągowej w miejscowości Zalasowa Północ” w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie w kwocie **884.094,87 zł**,
- emisja obligacji komunalnych na sfinansowanie planowanego deficytu i spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie **5.600.000,00 zł**,
- Spłaty udzielonych pożyczek w kwocie **8.750,00 zł** – spłata pożyczki udzielonej Ochotniczej Straży Pożarnej w Joniach na sfinansowanie zakupu i ubrań bojowych. Pożyczka stanowiła wartość drugiej transzy dofinansowania ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników, która wpłynęła po całkowitym rozliczeniu zadania.

Rozchody w 2018 roku wyniosły **2.491.142,00 zł** i stanowiły;

- spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek bankowych w wysokości **2.279.394,00 zł**,
- udzielone pożyczki w kwocie ogółem **211.748,00 zł** dla:
  - Stowarzyszenia Koła Pań Rygliczanki w Ryglicach w kwocie **60.000 zł** na sfinansowanie zadania **Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów w gminie Ryglice poprzez organizację ośmiu wydarzeń kulturalnych**, dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,
  - Ludowego Klubu Sportowego Burzyn w kwocie **13.500 zł** na sfinansowanie zadania **Aktywna promocja Pogórza poprzez wydanie 5 filmów reklamowych oraz organizację 5 imprez biegowych**, dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,
  - Stowarzyszenia Rzeźbiennik Jutra w kwocie **19.998,00 zł** na sfinansowanie zadania **Nasze dziedzictwo – warsztaty: garncarskie i obrzędy doroczne na terenie 5 gmin Pogórzańskiego Stowarzyszenia Rozwoju**, , dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,
  - Stowarzyszenia Zalasowian w kwocie **48.000 zł** na sfinansowanie zadania **Zakup strojów regionalnych oraz butów dla zespołu ludowego „Zalasowanie” z Zalasowej**, dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,
  - Stowarzyszenia Zalasowian w kwocie **48.000 zł** na sfinansowanie zadania **Zakup instrumentów muzycznych dla Kapeli Ludowej Zalasowioki**, dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,
  - Ludowego Klubu Sportowego Burzyn w kwocie **13.500 zł** na sfinansowanie zadania

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

– **Wzmocnienie spójności społecznej na Pogórzcu**, dofinansowanego ze środków PROW na lata 2014-2020 – pożyczka udzielona w wartości dofinansowania,

– Ochotniczej Straży Pożarnej w Joniach w kwocie **8.750 zł** na sfinansowanie zakupu i ubrań bojowych. Pożyczka stanowiła wartość drugiej transzy dofinansowania ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników, która wpłynęła po całkowitym rozliczeniu zadania. Zobowiązanie budżetu gminy z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów na dzień 31-12-2018 roku wynosiło **20.226.318,87 zł**, w tym:

- z tytułu zaciągniętych pożyczek **1.349.094,87 zł**, w tym na prefinansowanie zadania „ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami oraz sieci wodociągowej w miejscowości Zalasowa Północ” w Banku Gospodarstwa Krajowego w Krakowie - **884.094,87 zł**,
- z tytułu zaciągniętych kredytów **13.277.224,00 zł**,
- z tytułu emisji obligacji komunalnych **5.600.000,00 zł**.

Szczegółowe zestawienie przychodów i rozchodów w 2018 roku oraz zadłużenia na koniec 2018 roku przedstawia poniższa tabela

Przychody, rozchody i zadłużenie budżetu w okresie 1-01-2018 -31-12-2018 r.

I.	Zobowiązania budżetu gminy z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów na 1 stycznia 2018	16.021.618,00
I.1.	* pożyczki	560.000,00
	WFOŚiGW w Krakowie	560.000,00
I.2.	* kredyty	15.461.618,00
	BOŚ w Tarnowie	6.516.929,00
	BGK w Krakowie	2.354.547,00
	BSR w Ryglicach	6.590.442,00
II.	Przychody budżetu gminy w 2018 roku	8.119.376,83
II.1.	* pożyczka w BGK w Krakowie	884.094,87
II.2.	* wolne środki	1.626.531,96
II.3.	* obligacje komunalne w Banku PKO S.A.	5.600.000,00
II.4.	* spłaty udzielonych pożyczek	8.750,00
III.	Rozchody budżetu gminy w 2018 roku	2.491.142,00
III.1.	* spłata pożyczek	95.000,00
	WFOŚiGW w Krakowie	95.000,00
III.2.	* spłata kredytów	2.184.394,00
	BOŚ w Tarnowie	1.468.000,00
	BSR w Ryglicach	191.000,00
	BGK w Krakowie	525.394,00
III.3.	* udzielone pożyczki	211.748,00
IV.	Zobowiązania budżetu gminy z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów na 31 grudnia 2018	20.226.318,87
IV.1.	* pożyczki	1.349.094,87
	WFOŚiGW w Krakowie	465.000,00
	* pożyczka w BGK w Krakowie	884.094,87
IV.2.	* kredyty	13.277.224,00
	BOŚ w Tarnowie	5.048.629,00
	BGK w Krakowie	1.829.153,00
	BSR w Ryglicach	6.399.442,00
IV.3.	* obligacje komunalne	5.600.000,00

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

PKO SA w Krakowie	5.600.000,00
-------------------	--------------

Wskaźnik zadłużenia gminy obliczony jako iloraz zadłużenia 20.226.318,87 zł do dochodów wykonanych - 52.897.603,27 zł wynosi 38,24 %.

Dochody

Plan dochodów ogółem na dzień 31-12-2018 roku wynosił **53.546.501,33 zł**. Wykonano **52.897.603,27 zł**, co stanowi **98,79 %**. W ramach gromadzonych dochodów można rozróżnić trzy grupy: dochody własne, dotacje celowe oraz subwencje z budżetu państwa. Wykonanie dochodów według tego podziału przedstawia poniższa tabela.

Realizację dochodów budżetu gminy Ryglice w 2018 roku według działów, według grup i według źródeł przedstawia sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Ryglice za rok 2018 i znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej gminy Ryglice pod linkiem:

<https://bip.malopolska.pl/umryglice,a,1590186,sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-2018.html>

Struktura dochodów gminy w okresie 1-01-2018 r. - 31-12-2018 r.

	Treść	Plan /w zł/	Wykonanie /w zł/	Wskaźnik wykonania %	Udział w dochodach ogółem
I.	Dochody własne, w tym:	9.693.264,17	9.936.423,93	102,51	18,78%
	<i>Podatek dochodowy od osób fizycznych</i>	4.363.610,00	4.640.911,00	106,36	8,78%
II.	Dotacje celowe	23.063.627,16	22.008.958,34	95,43	41,61%
III.	Subwencja ogólna, z tego:	20.789.610,00	20.952.221,00	100,79	39,61%
	<i>Część oświatowa</i>	11.280.800,00	11.280.800,00	100,00	21,33
	<i>Część wyrównawcza</i>	9.080.666,00	9.080.666,00	100,00	17,17
	<i>Część równoważąca</i>	428.144,00	428.144,00	100,00	0,81
	<i>Środki na uzupełnienie dochodów gmin</i>	0,00	162.611,00	0,00	0,31
	Razem:	53.546.501,33	52.897.603,27	98,79	100,00%

Rozdział 3

Raport z realizacji przedsięwzięć prorodzinnych i demograficznych

3.1 Podstawowe założenia

Jednym z podstawowych dokumentów w postaci uchwały Rady Miejskiej w Ryglicach jest Gminny Program Wspierania Rodziny, którego celem głównym jest stworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról społecznych, a w szczególności funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe Gminnego Programu Wspierania Rodziny obejmują:

- a) Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
- b) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
- c) Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
- d) Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
- e) Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
- f) Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Ryglice, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz takie, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska, a dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Działania były nakierowane na możliwość ponownego powrotu dzieci do domu oraz na włączenie rodzin i dzieci do życia społecznego.

3.2 Działania i sposób realizacji programu

Główne działania w dążeniu do realizacji programu i pomocy rodzinie:

- a) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
- b) Działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.
- c) Zapobieganie uzależnieniom dzieci i młodzieży.
- d) Wsparcie rodzin w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
- e) Działania profilaktyczne na rzecz rodzin.
- f) Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

W zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny przy pomocy gminnego ośrodka pomocy społecznej Burmistrz Ryglic podjął wszystkie w/w działania:

3.3 Wsparcie interdyscyplinarne- współpraca wszystkich instytucji i służb wspierania rodziny.

W zakresie realizacji wymienionego celu Burmistrz Ryglic za pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej współpracuje ze wszystkimi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny tj. Placówkami Oświatowymi, Sądem Rejonowym w Tarnowie, Komisariatem Policji, Placówkami Wsparcia Dziennego, organizacjami pozarządowymi w zakresie wsparcia, wzajemnej wymiany informacji oraz bieżącej diagnozy sytuacji rodzin.

Systematyczne diagnozowanie warunków życia oraz potrzeb rodzin o niskim statusie materialnym. Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (bezpieczeństwo socjalne)- to główne cele organu wykonawczego.

W ramach pracy środowiskowej pracownicy socjalni podejmowali pracę socjalną z rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej, oprócz nadzoru nad wydatkami pracownicy socjalni podejmowali działania celem ukierunkowania rodziny na poszukiwanie dodatkowych źródeł dochodu (przykładowo podjęcie pracy dorywczej), a także wyczerpanie możliwości jakie osoba/rodzina posiada np. uzyskanie prawa do świadczeń rodzinnych, alimentów, świadczenia pielęgnacyjnego, świadczeń ZUS, stypendium itp. Ponadto prowadzono poradnictwo w zakresie możliwości uzyskania dodatkowego wsparcia dla osób/rodzin.

W przypadku osób bezrobotnych praca socjalna polega przede wszystkim na motywowaniu mieszkańca do aktywnego poszukiwania pracy, zarejestrowania się w PUP, udzielaniu informacji o wolnych miejscach pracy (przeglądanie stron internetowych), wsparcie w pisaniu dokumentów aplikacyjnych oraz rozmowy na temat predyspozycji oraz możliwości – często urealnianiu oczekiwań mieszkańców, prowadzeniu akcji informacyjnych i rekrutacyjnych do projektów mających na celu aktywizację osób długotrwale bezrobotnych, osób posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności, umożliwiających nabycie nowych umiejętności, kompetencji zawodowych, doradztwo zawodowe, znalezienie i utrzymanie zatrudnienia.

Dożywianie dzieci w szkołach a także w czasie zajęć pozalekcyjnych lub innych pozalekcyjnych formach spędzania wolnego czasu, to również podjęte działania w 2018 r.,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach uczestniczył w realizacji rządowego programu wieloletniego *Pomoc Państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020.*

Ważne:

W roku 2018 udzielano pomocy w formie posiłku:

liczba dzieci, którym przyznano decyzją świadczenia to 215 osób.

Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego.

W roku 2018 realizowano powyższe zadanie poprzez realizację projektu „**RAZEM ŁATWIEJ**” przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach we współpracy ze stowarzyszeniem Bona Fide

Ryglice, w okresie ferii zimowych; skierowanego do rodzin wychowujących dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością, w wymienionym projekcie uczestniczyło 10 rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością (10 rodziców i 10 dzieci). Zasadniczym celem projektu była poprawa funkcjonowania rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością z terenu Gminy Ryglice, udzielenie wsparcia w poszukiwaniu drogi rozwoju dziecka niepełnosprawnego poprzez spotkania z psychologiem, organizację grupy wsparcia – pokazanie dziecka niepełnosprawnego przez pryzmat zdolności i możliwości, stymulowanie rozwoju intelektualnego i emocjonalnego dziecka poprzez organizację różnorodnych zajęć. Cele szczegółowe projektu zakładały zwiększenie wiedzy osób z otoczenia dzieci niepełnosprawnych na temat nowoczesnych metod terapeutycznych, zwiększenie pewności siebie, wiary we własne możliwości osób opiekujących się dziećmi niepełnosprawnymi, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników projektu, wymiana doświadczeń i spostrzeżeń pomiędzy uczestnikami, zwiększenie wiedzy na temat problemów natury psychologicznej i sposobów radzenia sobie z nimi, integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych ze zdrowymi rówieśnikami. W ramach projektu zrealizowano 5 spotkań z psychologiem dla rodziców, 5 spotkań edukacyjno – terapeutycznych z dogoterapeutą dla dzieci oraz wyjazd integracyjny dla uczestników projektu. Rezultaty zajęć edukacyjno – terapeutycznych dla dzieci: zwiększenie poczucia bezpieczeństwa uczestników, wyciszenie zachowań agresywnych, wyzwolenie potrzeby swobodnej komunikacji, zmniejszenie nadwrażliwości na bodźce dotykowe, ułatwienie nawiązania kontaktu z obcą osobą, wydłużenie czasu koncentracji uwagi, zniwelowanie blokady, lęków przed zwierzętami, rozwijanie funkcji opiekuńczych, nauka samodzielności poprzez stwarzanie dziecku możliwości samodzielnego zajmowania się psem, rozwijanie funkcji poznawczych, rozwijanie myślenia przyczynowo – skutkowego, działanie na receptory – wzrok, słuch, dotyk, rozwijanie funkcji opiekuńczych, opanowanie prostych elementów tresury dających dziecku poczucie własnej wartości, panowanie nad emocjami, rozwijanie spostrzegawczości, kształtowanie nawyków higienicznych związanych z kontaktem z psem np. mycie rąk po zakończeniu zajęć.

W ramach realizacji wypoczynku letniego zrealizowano projekt pn. „Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin – 2018”. Skierowany do 15 dzieci w wieku 4 – 16 lat z orzeczoną niepełnosprawnością oraz 15 rodziców. Celem realizowanego projektu była poprawa jakości życia dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodzin poprzez realizację profesjonalnych i efektywnych działań w formie zorganizowanego wsparcia podczas wakacji, które stanowiło odpowiedź na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w oparciu o spostrzeżenia i wnioski płynące ze współpracy z nimi oraz dotychczasowe doświadczenia. Wakacyjne wsparcie realizowano w formie półkolonii, prowadzono zajęcia z zakresu dbałości o wygląd zewnętrzny, utrzymania higieny osobistej,

Dbalości o czystość i porządek otoczenia (zajęcia prowadzone przez pedagoga i pracownika socjalnego), rozwijanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów społecznych (zajęcia z psychologiem) oraz różnorodne sposoby spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań (zajęcia prowadzone przez pedagoga oraz jazda konna z możliwością odbycia kursu jazdy konnej). Ponadto realizowano projekt „Wakacyjna akademie w Dolinie Białej – 2018” skierowany do 20 dzieci z rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym m.in. z rodzin zagrożonych przemocą, problemem alkoholowym. Główny cel projektu stanowiła wczesna profilaktyka problemów społecznych poprzez zagospodarowanie czasu wolnego i rozwój kompetencji społecznych. Cele szczegółowe obejmowały: naukę umiejętności interpersonalnych, aktywne spędzanie czasu wolnego – zapoznanie z alternatywnymi formami aktywności, rozwój zainteresowań, uczenie dyscypliny i obowiązkowości. W ramach projektu utworzono dwie grupy wsparcia. Grupa rozwojowa – mająca na celu stymulowanie twórczego rozwiązywania konfliktów, wzbudzenie kreatywności i relaksacja. Działania towarzyszące różnym formom spędzania czasu wolnego miały za zadanie podniesienie kompetencji społecznych i uzyskanie poczucia samorealizacji w atmosferze eksperymentu zabawy sprzyjającej uwolnieniu napięcia i poprawie ogólnego samopoczucia – warsztaty z psychologiem i pedagogiem. Grupa terapeutyczna, której celem było ułatwienie dziecku dostrzeżenia sposobu w jaki funkcjonuje, wspieranie go w poszukiwaniu konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnościami, które napotyka w relacjach z innymi – warsztaty z psychologiem i pedagogiem.

Wsparcie w zakresie edukacji. Stypendia szkolne.

W okresie sprawozdawczym 2018 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej wsparciem w zakresie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym objętych zostało 236 uczniów.

Dowóz dzieci do szkół na terenie gminy a także poza gminą w przypadku dzieci niepełnosprawnych- zgodnie z ustawą.

Dowóz dzieci do szkół na terenie gminy a także poza gminą w przypadku dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością realizowany był przez Urząd Miejski w Ryglicach.

3.4. Działania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu

Realizując wskazany powyżej cel udzielano wsparcia w ramach różnych form pomocy społecznej dla osób bezrobotnych oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto w ramach wsparcia udzielanego przez pracowników socjalnych kierowano osoby z grupy ryzyka, zagrożone marginalizacją zawodową i społeczną do Punktu Konsultacyjnego celem wsparcia psychologicznego.

Wspierano i udzielano pomocy osobom pozostającym bez zatrudnienia poprzez organizację prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych.

Przekazywano również informację o organizowanych przez Urząd Pracy szkoleniach, warsztatach,

giełdach pracy, stażach. GOPS realizował zadanie dotyczące organizowania prac społecznie użytecznych, natomiast organizacją robót publicznych, prac interwencyjnych zajmował się Urząd Miejski.

W zakresie prac społecznie użytecznych osoby wykonywały prace porządkowe oraz prace pielęgnacyjne u osób starszych.

Ponadto Burmistrz za pomocą GOPS podjął współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w sprawie wzajemnej wymiany informacji – Platforma SEPI.

Prowadzono rekrutację do projektu dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych w wieku powyżej 30 roku życia mającego na celu aktywizację zawodową, obejmującego wsparcie doradcy zawodowego, psychologa, szkolenia zawodowe, pośrednictwo pracy, odbycie płatnego stażu, wsparcie trenera zatrudnienia.

Prowadzono rekrutację uczestników do projektu pn. „Razem przeciw wykluczeniu społecznemu” skierowanego do osób niepracujących zagrożonych ubóstwem, wielokrotnym wykluczeniem, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej lub też kwalifikujących się do korzystania z takiej pomocy, osób niepełnosprawnych o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności zamieszkujących Subregion Małopolski Wschodniej. Celem projektu była aktywizacja zawodowa wskazanych grup i wsparcie ich w powrocie na rynek pracy poprzez udział w programie szkoleniowo – doradczym, którego bezpośrednim efektem będzie zwiększenie aktywności zawodowej uczestników, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz podjęcie pracy zawodowej.

Prowadzono akcję informacyjną i rekrutacyjną do projektu pn. „Aktywne włączenie to zatrudnienie” skierowanego do osób pozostających bez zatrudnienia tj. bezrobotnych i biernych zawodowo, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zamieszkujących na terenie województwa małopolskiego, który zakładał indywidualną diagnozę potrzeb i potencjałów uczestnika, poradnictwo psychologiczne i specjalistyczne, poradnictwo zawodowe, trening kompetencji i umiejętności społecznych, indywidualny life – coaching dla osób niepełnosprawnych, szkolenia umożliwiające, nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji, staże zawodowe oraz pośrednictwo pracy.

3.5 Zapobieganie uzależnieniom dzieci i młodzieży

W ramach realizacji wyżej wymienionego celu Burmistrz Ryglic za pomocą GOPS realizował zadania ukierunkowane na kontynuację działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie wspomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji, wdrażano programy profilaktyczne promujące postawy i umiejętności służące zdrowemu i trzeźwemu życiu, organizowano zajęcia w czasie wolnym dla dzieci i młodzieży z programami profilaktycznymi. W związku z powyższym zostały dofinansowane następujące działania:

a) Przegląd Spektakli profilaktycznych Gminy Ryglice „Wolni od...” mający na celu promocję zdrowego stylu życia, trzeźwości, abstynencji poprzez upowszechnianie wzorów i postaw prozdrowotnych. Zaangażowanie rodziców w oddziaływania profilaktyczne, pobudzanie kreatywnej postawy wykonawców w procesie zdobywania umiejętności ekspresji myśli i uczuć, zaangażowanie uczestników do projektowania programu teatralnego i promocji własnych przedstawień scenicznych, szerzenie kultury żywego słowa oraz doskonalenie umiejętności obserwacji, świadomego odbioru i oceny przedstawień scenicznych. Tematyka przedstawień dotyczyła autentycznych problemów zgłaszanych przez młodzież w obszarze problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków, tytoniu, dopalaczy oraz uzależnień behawioralnych od Internetu, gier komputerowych, hazardu – pokazując konstruktywne sposoby ich rozwiązania. Scenariusz sztuki był tekstem autorskim tworzonym przez młodzież. W przeglądzie uczestniczyło dziewięć zespołów teatralnych reprezentujących szkoły z terenu Gminy Ryglice w kategoriach wiekowych klasy I-VI szkoła podstawowa oraz klasy VII, gimnazjalne, ponadgimnazjalne.

b) Happening w ramach kampanii „Przemoc boli” – cyberprzemocy mówimy nie!” mający na celu zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na występowanie zjawiska cyberprzemocy szczególnie wśród dzieci i młodzieży, promowanie akceptowanych społecznie sposobów reagowania na przemoc zarówno w sytuacji, gdy jesteśmy ofiarą jak też będąc jej świadkiem, zastanowienia się nad sposobami przeciwdziałania występowaniu wskazanego zjawiska. Zapoznanie rodziców z przepisami prawa, które chronią dzieci przed cyberprzemocą, wskazanie na występowanie różnic pomiędzy działaniami nielegalnymi, a treściami niepożądanymi, wskazanie miejsc, w których można uzyskać pomoc, gdy staniemy się ofiarą przemocy w sieci. Happeningi realizowały Placówka Wsparcia Dziennego w Ryglicach oraz Placówka Wsparcia Dziennego w Lubczy.

c) Dofinansowano realizację spektakli profilaktycznych na terenie szkół Gminy Ryglice o tematyce cyberprzemocy i zagrożeń świata wirtualnego, akceptacji w grupie, problemu wykluczenia, uzależnień, agresji. W obszarze realizacji programów spektakli poruszony został temat tolerancji wobec inności, akceptacji niepełnosprawnych kolegów mający na celu stymulowanie poczucia własnej wartości dziecka, kształtowanie umiejętności komunikowania się i współdziałania, pokazanie jak łagodzić napięcia emocjonalne i rozwiązywać konflikty w grupie. A także zagrożeń wynikających z kontaktu ze współczesnymi mediami mający na celu promocję bezpiecznego posługiwania się Internetem, zwrócenie uwagi na występowanie zagrożeń wynikających z uzależnienia młodych ludzi od nowych technologii oraz ich negatywnego wpływu na psychikę młodego odbiorcy w procesie kształtowania się jego osobowości.

d) Dofinansowano projekt Stowarzyszenia Bistuszczyków i Uniszowian pn. „Z mamą i tatą w naszej szkole czas spędzać chcemy” mający na celu wskazanie prawidłowych wzorców zachowania

przekazanych dzieciom w formie zajęć warsztatowych. Uświadomienie rodzicom zagrożeń wynikających z niekontrolowanego korzystania z Internetu i związanych z nimi konsekwencji. Wskazanie zarówno rodzicom jak i dzieciom właściwych form wykorzystania komputera, zapoznanie rodziców z możliwością instalowania programów kontrolnych i filtrów na stronach internetowych. Przedstawienie nauczycielom diagnozy przyczyn uzależnienia dzieci i młodzieży od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, gier komputerowych oraz Internetu, serwisów społecznościowych, jak również mechanizmu uzależnień od substancji psychoaktywnych. W projekcie uczestniczyło 80 uczniów uczęszczających do Publicznej Szkoły Podstawowej w Bistuszowej oraz 100 rodziców.

e) Dofinansowano realizację programu profilaktycznego o tematyce uzależnień „W pułapce złudzeń” na terenie szkół Gminy Ryglice.

f) Zakupiono publikację pn. „Granica bólu” – profilaktyka przemocy.

g) Finansowano realizację „Programu Profilaktycznego Debata” dla uczniów piątych i szóstych klas z zakresu profilaktyki alkoholowej, adresowanych do uczniów, u których w większości nie nastąpiła jeszcze inicjacja alkoholowa, mający charakter uprzedzający, którego zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i towarzyszącym temu konsekwencjom oraz promowanie postawy abstynencji.

h) Finansowano realizację „Programu Profilaktycznego „Smak Życia” dla uczniów w wieku 15 – 18 lat z zakresu przeciwdziałania narkomanii mający na celu dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania oraz ograniczenie prawdopodobieństwa sięgania po nie przez młodzież lub zmiana przekonań u tych, którzy już po nie sięgnęli, przekazanie podstawowych informacji na temat środków psychoaktywnych.

i) Zrealizowano warsztaty dla nauczycieli szkół z terenu Gminy Ryglice pn. „Jak rozpoznać trudne sytuacje wychowawcze, ucząc dzieci odpowiedzialnych postaw” obejmujące zagadnienia trudnych zachowań uczniów, metod radzenia sobie z uczniem zakłócającym lekcje, zwracającym na siebie uwagę, metod radzenia sobie z uczniami prowokującymi nauczycieli oraz budowania dobrych relacji z trudnymi uczniami.

j) Zrealizowano w szkołach z terenu Gminy Program Profilaktyczny „Złodzieje życia” o tematyce profilaktyki uzależnień, obejmujący swoim zakresem motywację do podejmowania dobrych decyzji, poruszający tematy narkomanii, alkoholizmu, przemocy, pościgu za pieniędzmi, stresu i samotności, łącząc zagadnienia profilaktyki z wydarzeniem kulturalnym i artystycznym.

k) Zakupiono materiały profilaktyczne i edukacyjne w związku z udziałem w kampaniach: „Smart, to znaczy mądrze” – o tematyce uzależnień behawioralnych – fonoholizm, „Przemoc boli 2018/2019”, „Narkotyki to mnie nie kręci”.

l) Zakupiono materiały profilaktyczne o tematyce uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych, narkogogle, tablicę edukacyjną z najpopularniejszymi substancjami psychoaktywnymi.

m) Zorganizowano szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pn. „Metoda porozumienia bez przemocy w pracy z osobą uzależnioną lub stosującą przemoc”.

n) Zakupiono książki i publikacje o tematyce profilaktyki uzależnień, które przekazano Gminnej Bibliotece Publicznej w Ryglicach.

Udzielono wsparcia rodzinom, w których występują problemy uzależnień oraz ochrona przed przemocą.

W przypadku osób/rodzin borykających się z problemem alkoholowym pracownicy socjalni motywują osoby do podjęcia leczenia odwykowego, kierują wnioski do GKRPA, na miarę możliwości np. poprzez niezapowiedziane wizyty w środowisku monitorują utrzymanie trzeźwości, zabezpieczają potrzeby rodziny m.in. wnioskowanie o zmianę formy pieniężnej świadczeń na niepieniężną.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, które reprezentują, podejmują współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Ryglice. Członkowie Zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków zawodowych i służbowych lub społecznie. Porozumienie stanowi jednocześnie formę zobowiązania do zapewnienia i stworzenia możliwości, udziału w posiedzeniach i pracach zespołu lub grup roboczych wytypowanych przedstawicieli. Natomiast grupy robocze zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach, według procedury Niebieskie Karty. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się jeden raz na kwartał.

Ważne

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 11 Niebieskich Kart, wszystkie karty zostały sporządzone przez Policję. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 zakończono 6 Niebieskich Kart.

Grupy robocze spotkały się 32 razy. Członkami grup roboczych byli: pracownicy socjalni, dzielnicowy i inni funkcjonariusze policji, pedagodzy szkolni, asystent rodziny, psycholog, pielęgniarki środowiskowe.

3.6. Wsparcie rodzin w zakresie poradnictwa specjalistycznego

W ramach poradnictwa Burmistrz Ryglic podjął działania w postaci zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej dla wszystkich rodzin.

W zakresie realizacji wymienionego zadania przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt Konsultacyjny realizując zadania szczegółowe:

- a) Realizowanie zadań własnych gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i narkomanii oraz wspierania rodzin w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych.
- b) Udzielanie specjalistycznych porad w zakresie pomocy psychologicznej, pracy socjalnej oraz doradztwa prawnego osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.
- c) Współpraca z interwencyjnymi służbami.
- d) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- e) Udzielanie pomocy w znalezieniu nowych sposobów radzenia sobie w trudnej sytuacji.
- f) Podejmowanie działań na rzecz przywrócenia ofierze przemocy domowej jak również członkom rodzin z problemem alkoholowym równowagi psychicznej.
- g) Wytrobienie umiejętności samodzielnego przezwyciężania sytuacji kryzysowych.
- h) Znalezienie schronienia oraz zapewnienie innym osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej.
- i) Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.
- j) Udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad terapeutycznych, socjalnych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy.
- k) Wspomaganie osób pijących ryzykownie i szkodliwie w podjęciu decyzji w sprawie zmiany szkodliwego wzoru picia.
- l) Motywowanie osób współzależnionych do ewentualnego podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego.
- m) Udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii poprzez rozmowy podtrzymujące lub udział w grupach wsparcia.
- n) Inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.
- o) Gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy, zajmujących się systemową pomocą dla rodziny.

p) Współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W roku 2018 w Punkcie Konsultacyjnym dyżury pełnił pracownik socjalny, konsultant do spraw uzależnień i przeciwdziałania przemocy, psycholog oraz prawnik. Prawnik udzielał porad rodzinom z problemem alkoholowym oraz występującym problemem przemocy. Psycholog udzielał bezpłatnej pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla członków rodzin osób uzależnionych i dotkniętych przemocą. Liczba udzielonych konsultacji wskazuje, iż w stosunku do lat ubiegłych wzrasta zainteresowanie korzystaniem z konsultacji specjalistycznych. Zaobserwować można także wzrost świadomości wśród klientów Punktu, którzy częściej wykazują się gotowością do podejmowania działań celem poprawy sytuacji życiowej.

Ważne:

Liczba osób, którym udzielono wsparcia:

Udzielono 133 porady (stan na dzień 31.12.2018 r.) w tym:

Terapeuta – 63 konsultacje,

Psycholog – 44 konsultacje.

Prawnik – 26 konsultacji

Przyznanie pomocy dla rodzin przeżywających trudności w formie pracy Asystenta rodziny. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony jest Asystent rodziny w wymiarze ½ etatu. Wsparciem Asystenta rodziny objęto rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych zgodnie z zapisem Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W okresie sprawozdawczym 2018 tego rodzaju wsparciem objętych zostało 10 rodzin.

Asystent rodziny w roku 2018 realizował następujące zadania:

- a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- b) opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- c) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- d) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- e) udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- f) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,

- g) wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- h) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- i) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- j) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- k) udzielanie wsparcia rodzinom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- l) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- m) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- n) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- o) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- p) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- r) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- s) sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- t) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami samorządowymi oraz podmiotami i osobami, instytucjami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Współpraca z instytucjami działającymi w obszarze pomocy rodzinie w zakresie lepszego diagnozowania i rozwiązywania problemów.

Realizując przyjęty cel Burmistrz Ryglic przy pomocy pracowników GOPS współpracował z Sądem Rejonowym w Tarnowie, Jednostkami Oświatowymi z terenu Gminy Ryglice, Placówkami Wsparcia Dziennego w zakresie wymiany informacji dotyczących występowania problemów rodzin. Ponadto pracownicy socjalni, asystent rodziny uczestniczyli w spotkaniach inicjowanych przez GOPS, jak również inne instytucje w tym Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie mających na celu wzajemną wymianę informacji oraz zacieśnienie współpracy w celu kompleksowej interdyscyplinarnej pomocy rodzinom.

Wprowadzanie innowacyjnych form pracy socjalnej z rodziną realizowanych w formie projektów socjalnych.

W okresie sprawozdawczym realizowano powyższe zadanie poprzez realizację projektu „**RAZEM ŁATWIEJ**” przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach we współpracy ze stowarzyszeniem Bona Fide w okresie ferii zimowych skierowanego rodzin wychowujących dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością, w wymienionym projekcie uczestniczyło 10 rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością (10 rodziców i 10 dzieci).

Zasadniczym celem projektu była poprawa funkcjonowania rodzin wychowujących dziecko z niepełnosprawnością z terenu Gminy Ryglice, udzielenie wsparcia w poszukiwaniu drogi rozwoju dziecka niepełnosprawnego poprzez spotkania z psychologiem, organizację grupy wsparcia – pokazanie dziecka niepełnosprawnego przez pryzmat zdolności i możliwości, stymulowanie rozwoju intelektualnego i emocjonalnego dziecka poprzez organizację różnorodnych zajęć. Cele szczegółowe projektu zakładały zwiększenie wiedzy osób z otoczenia dzieci niepełnosprawnych na temat nowoczesnych metod terapeutycznych, zwiększenie pewności siebie, wiary we własne możliwości osób opiekujących się dziećmi niepełnosprawnymi, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników projektu, wymiana doświadczeń i spostrzeżeń pomiędzy uczestnikami, zwiększenie wiedzy na temat problemów natury psychologicznej i sposobów radzenia sobie z nimi, integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych ze zdrowymi rówieśnikami. W ramach projektu zrealizowano 5 spotkań z psychologiem dla rodziców, 5 spotkań edukacyjno – terapeutycznych z dogoterapeutą dla dzieci oraz wyjazd integracyjny dla uczestników projektu. Rezultaty zajęć edukacyjno – terapeutycznych dla dzieci: zwiększenie poczucia bezpieczeństwa uczestników, wyciszenie zachowań agresywnych, wyzwolenie potrzeby swobodnej komunikacji, zmniejszenie nadwrażliwości na bodźce dotykowe, ułatwienie nawiązania kontaktu z obcą osobą, wydłużenie czasu koncentracji uwagi, zniwelowanie blokady, lęków przed zwierzętami, rozwijanie funkcji opiekuńczych, nauka samodzielności poprzez stwarzanie dziecku możliwości samodzielnego zajmowania się psem, rozwijanie funkcji poznawczych, rozwijanie myślenia przyczynowo – skutkowego, działanie na receptory – wzrok, słuch, dotyk, rozwijanie funkcji opiekuńczych, opanowanie prostych elementów tresury dających dziecku poczucie własnej wartości, panowanie nad emocjami, rozwijanie spostrzegawczości, kształtowanie nawyków higienicznych związanych z kontaktem z psem np. mycie rąk po zakończeniu zajęć.

Zrealizowano projekt pn. „**Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin – 2018**”. Skierowany do 15 dzieci w wieku 4 – 16 lat z orzeczoną niepełnosprawnością oraz 15 rodziców. Celem realizowanego projektu była poprawa jakości życia dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodzin poprzez realizację profesjonalnych i efektywnych działań w formie zorganizowanego wsparcia podczas wakacji, które stanowiło odpowiedź na potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w oparciu o spostrzeżenia i wnioski płynące ze współpracy z nimi oraz dotychczasowe doświadczenia. Wakacyjne wsparcie realizowano w formie półkolonii, prowadzono zajęcia z zakresu dbałości o wygląd zewnętrzny, utrzymania higieny osobistej, dbałości o czystość i porządek otoczenia (zajęcia prowadzone przez pedagoga i pracownika socjalnego), rozwijanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów społecznych (zajęcia z psychologiem) oraz różnorodne sposoby spędzania wolnego czasu i rozwijania zainteresowań (zajęcia prowadzone przez pedagoga oraz jazda konna z możliwością odbycia kursu jady konnej).

Ponadto realizowano projekt „**Wakacyjna akademia w Dolinie Białej – 2018**” skierowany do 20 dzieci z rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym m.in. z rodzin zagrożonych przemocą, problemem alkoholowym. Główny cel projektu stanowiła wczesna profilaktyka problemów społecznych poprzez zagospodarowanie czasu wolnego i rozwój kompetencji społecznych. Cele szczegółowe obejmowały: naukę umiejętności interpersonalnych, aktywne spędzanie czasu wolnego – zapoznanie z alternatywnymi formami aktywności, rozwój zainteresowań, uczenie dyscypliny i obowiązkowości. W ramach projektu utworzono dwie grupy wsparcia. Grupa rozwojowa – mająca na celu stymulowanie twórczego rozwiązywania konfliktów, wzbudzenie kreatywności i relaksacja. Działania towarzyszące różnym formom spędzania czasu wolnego miały za zadanie podniesienie kompetencji społecznych i uzyskanie poczucia samorealizacji w atmosferze eksperymentu zabawy sprzyjającej uwolnieniu napięcia i poprawie ogólnego samopoczucia – warsztaty z psychologiem i pedagogiem. Grupa terapeutyczna, której celem było ułatwienie dziecku dostrzeżenia sposobu w jaki funkcjonuje, wspieranie go w poszukiwaniu konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnościami, które napotyka w relacjach z innymi – warsztaty z psychologiem i pedagogiem.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano również projekt socjalny „**Trening Budżetowy**” skierowany do osób z rodzin korzystających z pomocy finansowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej mających problemy w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a w szczególności zarządzania budżetem domowym. Celem projektu było wskazanie zalet i korzyści wynikających z wprowadzenia w życie zasad racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, dostarczenie niezbędnych wiadomości pomocnych w planowaniu wydatków rodziny, nabycie niezbędnej wiedzy ułatwiającej codzienne planowanie życia rodzinnego. W obszarze realizacji zadań projektu odbyło się 4 spotkania, w których uczestniczyło 15 osób.

Warsztaty umiejętności wychowawczych dla wszystkich chętnych rodzin mających jakiegokolwiek problemy wychowawcze, a w szczególności dla rodzin doznających przemocy i tych rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował wymienione zadanie w formie projektu „**Grupa wsparcia dla rodziców**” założone rezultaty uczestnictwa w spotkaniach grupy wsparcia: poszerzanie wiedzy członków grupy, wzrost poczucia odpowiedzialności za rozwiązanie własnych problemów, zdobycie nowych doświadczeń, odkrycie w sobie kompetencji i możliwości pomagania sobie i innym, odreagowanie napięć związanych z doświadczanymi trudnościami, nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem, integracja rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością, stworzenie banku wymiany umiejętności i możliwości. Integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych ze zdrowymi rówieśnikami i społecznością lokalną, modelowanie pożądanych relacji w grupie rówieśniczej.

3.7 Działania profilaktyczne na rzecz rodzin

Z obszaru realizacji wymienionego zadania podejmowano działania w ramach współpracy oraz bieżącej wymiany informacji z wszystkimi podmiotami pracującymi na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

W roku 2018 uchwałą Rady Miejskiej w Ryglicach utworzono jednostkę organizacyjną Gminy Ryglice z zakresu pomocy społecznej – **Klub Samopomocy**. Głównym celem Klubu Samopomocy jest realizowanie zadań o charakterze samopomocowym ze szczególnym uwzględnieniem interakcji pomiędzy osobami starszymi i młodzieżą lub dziećmi, rozwijanie różnorodnych form życia kulturalno – oświatowego, towarzyskiego, rozbudzanie zainteresowań, potrzeb oraz aktywności społecznej, promowanie zdrowego stylu życia poprzez wykłady, prelekcje a także poprzez prowadzenie gimnastyki ogólnie usprawniającej, wyjazdy na basen itp., zajęcia artystyczne – warsztaty (np. rękodzieła, dekoracyjne, taneczne), zajęcia kulturalno – rekreacyjne (kino, teatr), poprawa wizerunku – podniesienie samooceny – warsztaty, spotkania okolicznościowe, wycieczki krajoznawcze. Ponadto Klub Samopomocy realizuje zadania dotyczące integracji międzypokoleniowej tj. inicjatywy rodzinne wzmacniające więzi wielopokoleniowe, kształtowanie świata wartości (normy, wzory zachowań), przekazywanie dziedzictwa kulturowego, edukacja regionalna, międzypokoleniowa wymiana umiejętności, praca ze wspomnieniami, lokalną historią, praca wokół tradycji, obrzędów, inicjatywy skupiające pasjonatów danej dziedziny w różnym wieku, inicjatywy artystyczne i edukacyjne umożliwiające konfrontację spojrzeń i wymianę umiejętności osób w różnym wieku (teatralnych, plastycznych, muzycznych), działania wokół nowych technologii (młodzi przewodnikami starszych po świecie techniki).

Realizowanie programów profilaktycznych udzielających wsparcia dla rodzin z problemami uzależnień oraz promujący zdrowy styl życia.

Realizowano programy profilaktyczne, prowadzono prelekcje i warsztaty dla rodziców oraz nauczycieli o tematyce związanej z profilaktyką uzależnień, nowymi formami uzależnień w tym behawioralnych oraz porozumienia z dzieckiem, rozwiązywania konfliktów, udzielania wsparcia dziecku, pełnienia roli pozytywnego wzorca.

Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych.

Pracownicy socjalni na bieżąco monitorowali sytuację rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez wizyty w środowisku. Ponadto współpracowali z pedagogami szkolnymi w obszarze diagnozowania sytuacji szkolnej dziecka oraz występowania trudności edukacyjnych. W przypadku stwierdzenia zaniedbań wnioskowano o wsparcie rodziny w formie pracy asystenta rodziny.

Organizowanie narad, szkoleń, konferencji, spotkań informacyjnych mających na celu podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz rodziny.

Organizowano narady, szkolenia w celu wymiany doświadczeń, promowania dobrych praktyk oraz podjęcia wspólnych działań na rzecz profilaktyki i leczenia uzależnień przeciwdziałania przemocy adresowane dla pracowników socjalnych, kuratorów, policji oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych oraz asystenta rodzin.

Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny wzięli udział w szeregu szkoleń, konferencji celem podnoszenia kwalifikacji zawodowych w obszarze wspierania rodzin.

Podejmowanie akcji informacyjnych w celu pozyskania chętnych rodzin do pełnienia funkcji rodzin wspierających.

W obszarze wymienionego zadania realizowano akcję informacyjną, zamieszczono ogłoszenie o naborze w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń GOPS, sporządzono dokumentację dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny.

Karta dużej rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ w instytucjach publicznych oraz w firmach prywatnych. Posiadacze wymienionej karty mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, księgarni na terenie całego kraju. Celem programu jest ułatwienie dużym rodzinom dostępu do rekreacji oraz obniżenia kosztów codziennego życia.

Realizacja wymienionego zadania w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ryglicach przedstawia się następująco:

liczba rodzin posiadających przynajmniej jedną zamówioną Kartę – 300,

liczba rodzin posiadających przynajmniej jedną aktywną Kartę – 297 (stan na dzień 31.12.2018).

3.8. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Burmistrz Ryglic w roku 2018 za pomocą GOPS w Ryglicach współfinansował pobyt dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Działaniami w obszarze systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Ryglice objęto 4 dzieci w okresie sprawozdawczym 2018.

liczba dzieci objęta tym wsparciem oraz koszt zadania przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Liczba dzieci	2018
1.	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych spokrewnionych	1
2.	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych	3
3.	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0
Suma		4
Koszty Gminy Ryglice		46 705,15 zł

Na dzień 31 grudzień 2018 r. liczba dzieci, których pobyt w pieczy zastępczej współfinansuje Gmina Ryglice wynosiła 4 osoby.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej albo instytucjonalnej pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej, średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka ze środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz ze środków finansowanych na bieżące funkcjonowanie tej placówki.

Przy czym do wydatków tych zalicza się:

- a) świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka,
- b) dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka,
- c) dofinansowanie do wypoczynku dziecka,
- d) świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- e) świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki oraz środki finansowe na pokrycie nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka w rodzinnym domu dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka,
- f) środki finansowe na pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie,

- g) środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka oraz środki finansowe związane ze zmianą tego lokalu,
- h) świadczenie związane remontem lokalu mieszkalnego w którym zamieszkuje rodzina zastępcza zawodowa lub jest prowadzony rodzinny dom dziecka,
- i) wynagrodzenie wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka lub zajmujących się opieką i wychowaniem w rodzinnym domu dziecka,
- j) świadczenie dla rodziny pomocowej.

Podsumowując przedstawione dane stwierdzić można, iż w roku 2018 na wysokim poziomie kształtowała się liczba środowisk dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także liczba rodzin niepełnych i wielodzietnych. W okresie sprawozdawczym 2018 podobnie jak w latach poprzednich, podejmowano różnorodne działania profilaktyczne skierowane do wymienionej grupy odbiorców, nastawione przede wszystkim na profilaktykę i przeciwdziałanie, jednakże występujące trudności i dysfunkcje mają charakter strukturalny, w wielu przypadkach także pokoleniowy, w związku z tym środowiska dotknięte tego typu dysfunkcjami wymagają działań długofalowych, nierzadko o charakterze terapeutycznym. Z uwagi na to zasadna jest kontynuacja możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta, prawnik, pracownik socjalny) oraz grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodziców w tym rodziców dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością.

Rozdział 4

Raport z realizacji polityki ochrony środowiska naturalnego

Raport z realizacji polityki ochrony środowiska naturalnego przedstawia problematykę ochrony środowiska na terenie Gminy Ryglice. Charakteryzuje jego wybrane elementy oraz towarzyszące im zagrożenia. Przedstawia zagadnienia z zakresu zasobów przyrody, krajobrazu, powierzchni ziemi, gleb, gospodarki wodno-ściekowej, powietrza, hałasu, pól elektromagnetycznych, możliwości wystąpienia poważnych awarii oraz aspektów dotyczących potencjału energii odnawialnej na terenie Gminy.

Celem Programu Ochrony Środowiska realizowanego przez Burmistrza Ryglic jest dążenie do ochrony środowiska lokalnego gminy poprzez określenie kierunków działań, wytyczenie celów i konkretnych zadań do realizacji oraz przedsięwzięć związanych z ochroną.

Głównym celem Raportu jest ocena stopnia realizacji założonych celów oraz efektów działań zapisanych w „Programie Ochrony Środowiska”. Raport zawiera swoiste podsumowanie działań podjętych przez Burmistrza w roku 2018 dla realizacji zadań i osiągnięcia celów określonych w Programie Ochrony Środowiska.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nie określa wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji gminnego i powiatowego programu ochrony środowiska. W związku z powyższym przyjęto, że sporządzony dla Gminy Ryglice raport będzie zawierał ocenę realizacji zadań i celów przyjętych w Programie oraz innych - dodatkowych zadań wykonanych, lub zakończonych w roku 2018.

Raport zawiera pełne dane o wykonaniu Programu Ochrony Środowiska w roku 2018, pozyskane z poszczególnych stanowisk w Urzędzie Miejskim w Ryglicach, a także od instytucji podległych Burmistrzowi Ryglic i spółek obsługujących gminę Ryglice w zakresie utrzymania czystości i spraw komunalnych. Przy opracowaniu raportu zostały wykorzystane dane statystyczne i informacje o stanie środowiska, które są materiałami ogólnodostępnymi.

1.4 Krótka charakterystyka Gminy Ryglice w aspekcie ochrony środowiska naturalnego .

Administracyjnie w skład gminy Ryglice wchodzi miasto Ryglice oraz 7 sołectw położonych na powierzchni 117 km². Są to: Bistuszowa, Joniny, Kowalowa, Lubcza, Uniszowa, Wola Lubecka, Zalasowa.

Część gminy położona jest na obszarze Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki. Pozostała część Gminy leży na Obszarze Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego, pełniącemu funkcję otuliny dla powyższego Parku Krajobrazowego.

W miejscowości Bistuszowa występuje Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PHL 120090 Biała Tarnowska oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PHL 120047 Ostoja w Paśmie Brzanki. Na terenie gminy znajdują się liczne pomniki przyrody ożywionej (drzewa) i nieożywionej (np. Ostry kamień).

Lokalizacja pomników przyrody:

- dąb szypułkowy rosnący na szczycie wzgórza w Lubczy
- lipa drobnolistna rosnąca obok Pałacu w Ryglicach
- dąb szypułkowy rosnący na przysiółku Galia w Ryglicach
- osika rosnąca na terenie Nadleśnictwa Gromnik w Zalasowej
- lipa drobnolistna rosnąca na terenie Nadleśnictwa Gromnik w Zalasowej
- dąb szypułkowy rosnący na terenie Nadleśnictwa Gromnik w Zalasowej
- grab rosnący na górze Kokocz w miejscowości Wola Lubecka.

Na terenie Gminy w miejscowości Wola Lubecka utworzony został Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „KOKOCZ”.

2.4 Walory krajobrazowe

Piękno krajobrazu jest ściśle związane z geograficznym położeniem Gminy Ryglice na północnym stoku Progu Karpackiego wspartym o północne stoki Pasma Brzanki, określanym jako Grzbiet Brzanka- Liwosz. Obfitość lasów w Gminie, czyste środowisko o łagodnym górskim klimacie różnorodność fauny i flory są głównymi walorami terenów w Gminie Ryglice. Występujące wzgórza pozwalają na podziwianie widoków układu urbanistycznego Pogórza Karpackiego i płaskowyżu Tarnowskiego. Na znaczącą jakość widoków i panoram składa się wolna od zabudowy zielona przestrzeń. Dodatkowo ukształtowanie terenu i bogata szata roślinna decydują o atrakcyjności krajobrazu Gminy.

Do osobliwości gminy należy:

"Ostry Kamień" - stanowiący ciekawą formę skałkową na grzbiecie, na wschód od Góry Liwockiej niski wododział pomiędzy dorzecziami Dunajca i Wisłoki przecinający w Woli Lubeckiej dno starej plejstoceńskiej doliny.

Góra Kokocz skąd roztacza się panoramiczny widok we wszystkich kierunkach.

3.4 Świat roślinny i zwierzęcy

Bogactwo zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych i gatunków zwierząt świadczy o czystym środowisku Gminy Ryglice. Najcenniejszymi składnikami szaty roślinnej są pozostałości ekosystemów leśnych i wtórnie ukształtowane zespoły łąk kośnych i pastwisk. Dominują żyzne lasy bukowe tworzące formę buczyny karpackiej występują także grądy. Las stanowi bardzo ważny element środowiska przyrodniczego spełniając szereg funkcji kształtujących warunki życia człowieka.

Na uwagę zasługują zinwentaryzowane w Woli Lubeckiej, objęte ochroną: bluszcz pospolity, kalina koralowa, kopytnik pospolity, marzanka wonna, fałdownik szeleszczący, skrzyp olbrzymi, kłokoczka południowa, wawrzynek wilczełyko, kukulka plamista, listera jajowata.

Zespoły łąkowe i wrzosowiska mają duże znaczenie gospodarcze. Skład florystyczny łąk zależy w dużej mierze od charakteru gospodarki – koszenia, wypasu czy nawożenia. Zespoły łąk świeżych występują głównie w dolinach potoków i strumieni. Występują tam przede wszystkim: życica trwała, grzebienica pospolita koniczyna biała i babka zwyczajna. Występowanie roślinności błotnej i szuwarowej jest ograniczona do obrzeży istniejących stawów lub miejsc po nich, do dolin wolno płynących cieków oraz rowów.

W strefach leśnych spotykamy wiele gatunków grzybów i porostów.

Spośród płazów na terenie Gminy spotyka się chronioną salamandrę plamistą, ropuchę szarą, kumaki górskie, zaś spośród gadów – zaskrońca i jaszczurkę zwinkę, rzadziej zmię i padalca. Wśród ptaków osobliwością są bociany, puszczyk uralski, myszołowy, jastrzębie. W kompleksach leśnych występuje sarna, jeleń, oprócz tego: dzik, lis, zając.

4.4 Wydanie zezwoleń na wycinkę drzew

W 2017r. do Urzędu Miejskiego w Ryglicach wpłynęło 62 wnioski na wycinkę drzew. W roku 2018 wpłynęło 149 wniosków. W okresie tym nie wydano decyzji o naliczeniu kary za wycinkę drzew bez zezwolenia.

5.4 Turystyka w Gminie Ryglice:

Gmina Ryglice posiada znakomite warunki w skali ponadregionalnej do rozwoju różnych form turystyki. Na terenie Gminy działają gospodarstwa agroturystyczne, w tym „Stacja Górskiej Turystyki Konnej” w Ryglicach. Gmina posiada także bogatą infrastrukturę turystyczną.

6.4 Szlaki turystyki pieszej (oznakowane)

- 1– Bieszczadzki – (żółty) biegnący przez grzbiet Brzanki do Gromnika w kierunku Jasła
- 2 - Niebieski prowadzący z Ciężkowic do Tarnowa
- 3 – Niebieski odchodzący od głównego szlaku (żółtego) poprowadzony od Ostrego Kamienia do centrum Ryglic przez Księżę Podlesie (ul. Łokietka)

7.4 Szlaki rowerowe

Szlaki rowerowe zostały wyznaczone w jednolity sposób dla kilku Gmin Pogórza Ciężkowickiego: Trasa rowerowa nr 1 "Historyczna", długość ok.8 km, Przebieg trasy: Rynek Ryglice-Uniszowa-Ryglice Rynek.

Trasa rowerowa nr 2 „Ostry Kamień” o długości ok. 28 km. Rozpoczyna się na Rynku w Ryglicach i biegnie przez Joniny, Kowalową, Wolę Lubecką, Zalasową i powrotem do Ryglic.

Trasa rowerowa nr 3 „Wypoczynkowa” o długości ok. 14 km. Rozpoczyna się w Woli Lubeckiej, biegnie przez Górę Kokocz do Lubczy i powrotem do Woli Lubeckiej.

8.4 Szlak architektury drewnianej

Wyremontowany w 2012 roku Spichlerz dworski z 1757 roku, został wpisany w 2013 roku na szlak architektury drewnianej. XVIII-wieczny Spichlerz Dworski w Ryglicach to 252 obiekt na mapie szlaku.

9.4 Ocena realizacji programu ochrony środowiska dla gminy Ryglice

Ocenę realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska odniesiono do poszczególnych, nakreślonych w Programie kierunków ochrony środowiska. Dla wyszczególnionych kierunków na etapie tworzenia POŚ zdefiniowano szereg zadań, których stopień realizacji w latach 2017 – 2018 zawarto w niniejszym raporcie.

W programie ochrony środowiska przyjęto następujący podział zagadnień:

- Przyroda i krajobraz
- Powierzchnia ziemi i gleb
- Stan czystości wód i gospodarka ściekowa
- Powietrze
- Hałas
- Poważne awarie
- Pola elektromagnetyczne
- Energia odnawialna

Poniżej przedstawiono stan realizacji zadań ujętych w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Ryglice na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2020”.

10.4 Przyroda i krajobraz

Krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne:

1. Utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.
2. Zachowanie różnorodności biologicznej.
3. Zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez:
  - a) utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
  - b) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Stosowanie unormowań z zakresu ochrony środowiska pozwala na zachowanie ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów w celu zachowania ich trwałości oraz zwiększania różnorodności biologicznej, wynikających z:

- a) Rozporządzenia nr 23/96 Wojewody Tarnowskiego z dnia 28 sierpnia 1996r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu województwa tarnowskiego (Dz.Urz. Woj.Tarn. Nr 10 poz.60) i chronionego na mocy Uchwały Nr XLVIII/754/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23

kwietnia 2018r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego w części położonej w Województwie Małopolskim (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2018r. poz. 3524)

b) Rozporządzenia Wojewody Tarnowskiego Nr 12/95 z dnia 16 listopada 1995r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki (Dz. Urz. Woj. Tarn. z 27.11.1995r Nr 13, poz.136), i podlegającego ochronie na podstawie uchwały Nr XXXV/535/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 kwietnia 2017r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2017r. poz.3205).

Park Krajobrazowy, zgodnie z art.16 ust.1 ustawy o ochronie przyrody obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

W celu ochrony mozaiki ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych zasiedlanych przez wiele cennych gatunków roślin i zwierząt oraz krajobrazu naturalnego i kulturowego, zasługujących na ochronę ze względu na ich walory widokowe, przyrodnicze i estetyczne Rada Miejska w Ryglicach Uchwałą Nr IX/55/11 z dnia 10 maja 2011r. ustanowiła w miejscowości Wola Lubecka Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „KOKOCZ”. Do obszaru Zespołu włączono stanowisko kłokoczki południowej.

W ramach ochrony fauny na terenie Zespołu Przyrodniczo Krajobrazowego „KOKOCZ” w miejscowości Wola Lubecka, w dniu 28.03.2017r. oraz w dniu 05.04.2018r. przeprowadzona została kontrola stanowisk przebywania i wzrostu płazów podczas których stwierdzono występowanie płazów, skrzeku żab, dodatkowo wyrastanie kopytnika pospolitego oraz skrzypu olbrzymiego.

Na bieżąco prowadzony jest monitoring pomników przyrody pod kątem stanu przyrodniczego drzew. Opinie dendrologiczne wskazują na odchodzenie od sztucznego podtrzymywania drzew pomników przyrody, chyba że obiekty te stanowią zagrożenie.

Na terenie gminy występują 3 corocznie zasiedlane gniazda bocianie w Ryglicach, Uniszowej i Joninach oraz jedno nie zasiedlone gniazdo w Bistuszowej.

Pielęgnacją zieleni miejscowości Ryglice w okresie kwiecień-listopad 2018r. zajmowała się Pani Zuzanna Wiśniowska „ Usługi Ogrodnicze”, ul. Tarnowska 63, 33-160 Ryglice.

Pielęgnacja zieleni w 2018r. obejmowała:

I Teren miasta Ryglice tj:

1. pielęgnację rabat na płycie Rynku w Ryglicach:

a) kwatery przed urzędem – 244m²,

b) kwatery z fontanną-268m²,

c) kwatery z placem zabaw – 225m²,

d) kwatery przy masztach – 301m²

2. rabaty przy ciągu ul. Ks. J. Wyrwy od skrzyżowania z ul. Tarnowską i Tuchowską do ogrodzenia kościoła (w tym pielęgnowanie klombów kwiatowych i gazonów) – 18m²,

3. rabaty przy ciągu ul. Tarnowskiej od mostu na Szwedce do skrzyżowania z ulicą Podkarpacką wraz z terenem wokół Remizy OSP i rabatami przy Targowisku – 280m²,

4. rabaty przy Spichlerzu Dworskim w Ryglicach - 30m²,

5. rabaty na parkingu Cmentarza Komunalnego w Ryglicach - 10m²,

6. koszenie trawników:

a) na ul. Łyczków w Ryglicach – ścieżka zdrowia i siłownia zewnętrzna -1680m²,

b) przy Spichlerzu Dworskim – 230m²,

c) przy remizie strażackiej i placu targowym – 553m²,

d) przy parkingu Cmentarza Komunalnego – 36m²,

e) przy parkingu ul. Wyrwy – 17m²

f) na płycie Rynku: kwatery przed urzędem – 556m², kwatery z fontanną – 418m², kwatery z placem zabaw – 1033m²,

g) pas przy ul. Wyrwy przy parkingu – 17m²,

7. pielęgnacja roślin w donicach na płycie Rynku – szt. 43

8. pielęgnacja roślin w gazonach przy remizie strażackiej – szt.103

II. W miejscowości Joniny teren przy parkingu gminnym, znajdującym się naprzeciwko kościoła:

1. pielęgnację rabat z krzewami - 62m²;

2. koszenie trawnika przed kaplicą – 411m²,

III. W miejscowości Zalasowa:

1. nasadzenie kwiatów w donicach na placu przykościelnym(wym. 100x50x50-szt.16);

2. pielęgnację rabat przy Pałacu pod Dębami (9m²) oraz nasadzenia kwiatów w donicach (Ø60-szt.4)

3. pielęgnację rabat wokół siłowni zewnętrznej (51m²) oraz skwerku niedaleko Biblioteki Publicznej oraz brzegu/skarpy przy siłowni zewnętrznej (70m²),

4. Koszenie trawników:

a) przy siłowni zewnętrznej - 350m²,

b) pod Pałacem pod Dębami – 207m²

5. Nasadzenia krzewów i róż na rabacie przy Ośrodku Zdrowia oraz pielęgnacja - 50m²,

6. Pielęgnacja rabaty przy Placu Maryjnym - 40m².

IV. Utrzymywanie w pełnej sprawności technicznej urządzeń placu zabaw na płycie rynku w Ryglicach.

Roboty i usługi pielęgnacji były wykonywane sprzętem Zleceniobiorcy. Urząd Miejski w Ryglicach zabezpieczył środki ochrony roślin i nawozy niezbędne do prawidłowej wegetacji roślin, korę, sadzonki roślin do dodatkowych nasadzeń oraz materiały niezbędne do konserwacji urządzeń na płycie rynku.

Celem uniknięcia degradacji gleby, niszczenia mikrofauny, niszczenia legowisk i gniazd dzięki zwierzyny corocznie przekazywana jest mieszkańcom gminy za pośrednictwem strony internetowej informacja o zakazie wypalania roślinności, szczególnie w okresie wiosennym.

Na opiekę nad psami bezdomnymi z terenu Gminy Ryglice przekazanymi przez tut. Urząd do Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Tarnowie- Azylu wydano w roku 2017 kwotę 28300,00zł, a w roku 2018 kwotę 27.600,00 zł .Gmina Ryglice zawarła umowę zlecenie z Saria Polska Oddział w Wielkanocy 32-075 Gołcza. Umowa dotyczy transportu i utylizacji martwych zwierząt (kod CPV 90000000-7 – Usługi odbioru ścieków, usuwania odpadów, czyszczenia/sprzątania i usługi ekologiczne) – wydatki rok 2017 – 972zł, wydatki rok 2018 – 1.231,20zł

Ilość usług weterynaryjnych świadczonych w 2018 r. – 5.

11.4 Powierzchnia ziemi i gleb

Krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne:

1. Ochrona i wykorzystanie istniejących zasobów glebowych.

2. Zachowanie wysokich walorów ekologicznych obszarów rolniczych.

Ochrona gleby zmierza nie tylko do zmniejszenia uciążliwości działań człowieka na środowisko, ale także do renaturalizacji terenów już zniszczonych i przywracania ponownie ich funkcji przyrodzie. Działalność człowieka powoduje cały szereg niekorzystnych zmian w środowisku glebowym, które ogólnie można nazwać degradacją chemiczną. Skażenie gleby może więc być poważnym problemem i nie może zostać pominięte w działaniach na rzecz ochrony środowiska. W cyklicznie realizowanych przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego szkoleniach dla rolników upowszechniane są zasady dobrych praktyk rolniczych, co przyczynia się do właściwego gospodarowania zasobami glebowymi.

W roku 2018 Doradca Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego PZDR Tarnów zorganizował szkolenia o następującej tematyce:

a) 21 lutego 2018r w Kowarowej odbyło się szkolenie na temat BHP w rolnictwie. Podczas szkolenia podejmowano tematykę dotyczącą programów Rolno środowiskowych oraz badania gleby i stosowania nawozów wapniowych oraz wymogów wzajemnej zgodności. Liczba uczestników-27.

b) 22 lutego 2018r. w Lubczy odbyło się szkolenie na temat zasad Integrowanej ochrony roślin. Podczas szkolenia informowano o obowiązkach wynikających ze stosowania środków ochrony roślin w uprawach rolnych, przestrzeganiu przepisów bhp w tym zakresie, zaprawianiu nasion do siewu, stosowania środków biobójczych w budynkach inwentarskich i magazynach paszowych. W szkoleniu uczestniczyło 60 osób.

Podczas wszystkich ww. szkoleń obecny był przedstawiciel Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Krakowie, który udzielał informacji nt. badania gleby, stosowania nawozów w odpowiednich dawkach oraz terminach.

12.4 Azbest

W ramach utylizacji azbestu w Gminie Ryglice ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 zdemontowano w roku 2018 azbest z dachów w 42 gospodarstwach domowych, w ilości 80,06 tony na kwotę 22.394,38 zł. Zbiórka gruzu azbestowego z prywatnych posesji odbyła się w 85% z dotacji, z 15% wkładem własnym gminy.

13.4 Odpady inne

Od 2013 roku na terenie Gminy Ryglice prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Na terenie Gminy Ryglice działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), do którego mieszkańcy Gminy Ryglice mogą bezpłatnie oddawać odpady w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Odpady dostarczone do PSZOK muszą być posegregowane.

Adres Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych:

PSZOK - ul. A. Mickiewicza 13, 33-160 Ryglice (teren Spółdzielni Kółek Rolniczych). Odbiorem odpadów stałych od mieszkańców z terenu Gminy Ryglice w roku 2017 2018 zajmowała się FB Serwis Karpatia Sp. z o.o. w Tarnowie ul. Odległa 8. Zestawienie firm wywożących odpady na terenie Gminy Ryglice w 2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa i adres przedsiębiorstwa	POJEMNOŚĆ BECZKI	Termin obowiązywania zezwolenia
	Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp. z o. o. ul. Jana III Sobieskiego 69C 33-170 Tuchów	5 tys. litrów -ciągnik, 7 tys. litrów-auto	23.01.2014 r. -31.12.2023 r.
	Firma Handlowo – Usługowa "ZBYSZKO" Zbigniew Ciuraj Poręba Radlna 61A/1 33- 112Tarnowiec	6 tys. litrów-auto	18.05.2015 r. -30.04.2025 r.
	Urząd Miejski w Ryglicach ul. Rynek 9 33-160 Ryglice	5 tys. litrów-ciągnik	-----
	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Szerzynch 38-246 Szerzyny 594	4 tys. litrów-ciągnik, 5 tys. litrów-auto	27.08.2015 r. -27.08.2025 r.
	Firma Handlowo-Usługowa „DORA” Janusz Kras Chojnik 286 33-180 Gromnik	6 tys. litrów-auto	20.10.2015 r. -20.10.2025 r.

14.4 Sprzątanie świata

Urząd Miejski w Ryglicach corocznie włącza się w organizację akcji Sprzątanie świata, poprzez zakup worków oraz rękawic jednorazowych dla uczniów placówek edukacyjnych z terenu gminy Ryglice.

15.4 Stan czystości wód i gospodarka ściekowa

Główne krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne:

1. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej.
2. Wyposażenie aglomeracji poniżej 2000 RLM w systemy kanalizacji zbiorczej.
3. Poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez zmniejszenie ilości ścieków komunalnych nie oczyszczonych.

4. Poprawa jakości ścieków.
5. Sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody podziemne.
6. Przyłączenie sieci kanalizacyjnej do oczyszczalni w Tuchowie i w Tarnowie

16.4 Ochrona wód i kształtowanie stosunków wodnych.

Wody powierzchniowe należą do podstawowych komponentów środowiska o ogromnym znaczeniu dla gospodarki i warunków bytowania człowieka oraz innych organizmów. Zasadniczym celem działań na terenie Gminy Ryglice jest stworzenie warunków do takiego stymulowania procesów rozwoju, aby w jak najmniejszym stopniu zagrażały one środowisku naturalnemu, a wręcz wpływały na poprawę stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, powodowanym wpływem sektora bytowo komunalnego i rolnictwa.

Przez teren gminy Ryglice przepływają: potok Szwedka, Potok Wątok (odcinek źródłkowy w Zalasowej), oraz potok Zalasowianka (Zalasowa, Ryglice). Największy potok Szwedka jest potokiem płynącym z Kowalowej poprzez Joniny, Ryglice, Uniszową, Bistuszową, dawne Kielanowice, do Tuchowa (wpływa do rzeki Biała Tarnowska). Potoki te znajdują się pod zarządem Wód Polskich, podobnie jak Potok Wolanka (przepływający przez Wolę Lubecką i Lubczą).

17.4 Ochrona p-powodziowa.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Nowym Sączu poinformował, że w roku 2017 w dziedzinie ochrony p-powodziowej nie zostały wykonane żadne prace konserwacyjne na potokach w terenie Gminy Ryglice.

W roku 2018 na potoku Szwedka w obrębie Gminy Ryglice prowadzone były prace utrzymania i konserwacji, tj.: wycinka przyrostów wikliny oraz usuwania pni i konarów drzew w korycie potoku. Ponadto rozebrano tamy bobrowe na podstawie decyzji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska uzyskanej przez Gminę Ryglice. Prace zostały wykonane przez pracowników terenowych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie- Nadzór Wodny Grybów przy pomocy pracowników Gminy.

Ochrona wód otwartych polega przede wszystkim na zabezpieczeniu przed zagrożeniami wynikającymi z nieuregulowanej sytuacji w zakresie odprowadzenia ścieków. Dlatego też władze Gminy dążą do szybkiego objęcia całego obszaru systemem odprowadzania ścieków do oczyszczalni z wyjątkiem rejonów rozproszonej zabudowy na obrzeżach gminy, gdzie postuluje się lokalne systemy unieszkodliwiania ścieków.

18.4 Przydomowe zbiorniki bezodpływowe (szamba):

Na podstawie prowadzonej w Urzędzie ewidencji szamb oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w roku 2017 na terenie gminy 1428 gospodarstw domowych korzysta ze zbiorników wybieralnych plus 220 gospodarstw wyposażonych jest w oczyszczalnie ścieków (stan 31.12.2017).

Na podstawie prowadzonej w Urzędzie ewidencji szamb oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, w roku 2018 na terenie gminy 1360 gospodarstw domowych korzysta ze zbiorników wybieralnych plus 271 gospodarstw wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan na 31.12.2018r.).

19.4 Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Ryglice

Spółka Komunalna „Dorzecze Białej” Sp.z o.o. w Tuchowie w latach 2017 i 2018 nie wykonała na terenie Gminy sieci kanalizacji sanitarnej ani sieci wodociągowej.

Dnia 1 sierpnia 2018r. Spółka podpisała kontrakt z Zarządem Województwa Małopolskiego na realizację zadania pn. "Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w miejscowości Lubcza, Wola Lubecka" położonych w „Aglomeracji Ryglice". Zadanie będzie dofinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. W ramach umowy zostanie wykonanych ok.19 km sieci wodociągowej, 16 km sieci kanalizacji grawitacyjnej, ok. 40 pompowni ścieków wraz z rurociągami tłocznymi. Wartość projektu wynosi 18.826.960 PLN, z czego dofinansowanie wynosi 11.764.991 PLN. Planowane zakończenie projektu 31.12.2021r.

Dnia 4 września 2018r. Spółka podpisała umowę na realizację zadania „Uporządkowanie gospodarki wodno ściekowej na terenie gm. Tuchów, Ciężkowice i Ryglice w systemie „Zaprojektuj i wybuduj” – cz. 3 obejmującego „Budowę kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w m. Joniny i Kowalowa, gm. Ryglice”

W ramach zadania zostanie wykonanych ok. 0,8 km sieci wodociągowej oraz 0,6 km sieci kanalizacji wraz z przepompownią ścieków. Zakończenie zadania nastąpi 30.06.2019r. wartość zadania 581 790 PLN. Łączna długość sieci w „Aglomeracji Tuchów Środkowa Biała” w gm. Ryglice, wykonanej przez Spółkę „Dorzecze Białej” na 31.12.2018r. wynosi: sieć wodociągowa 40,4km km, sieć kanalizacyjna -82,4 km.

W „Aglomeracji Tarnów” w gm. Ryglice w roku 2017, 2018 wykonano:

- a) sieć wodociągową wraz z przyłączami w Zalasowej (284.400,03 zł brutto – w tym: 156.631,60 zł środki własne Gminy Ryglice i 127.768,43 zł środki dotacji) 2017r.,
- b) budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w Zalasowej (3.418.000,00 zł brutto), 2018r. w tym: ok. 1.728.032,00 zł środki własne Gminy Ryglice i ok. 1.689.968,00 zł środki dotacji),

c) budowa odcinka sieci wodociągowej z przyłączem w Zalasowej (28.092,19 zł brutto – całość środki własne Gminy Ryglice) 2018r.

Ponadto w zakresie ochrony wód i gospodarki ściekowej w roku 2018 wykonano:

- a) wykonano instalację hydrantową w budynku Szkoły Podstawowej w Ryglicach (13.948,20 zł brutto – całość środki własne Gminy Ryglice),
- b) przeprowadzono remont instalacji wodociągowej w budynku Szkoły Podstawowej w Woli Lubeckiej (1.450,00 zł brutto – całość środki własne Gminy Ryglice),

W roku 2018 na terenie gminy ustawionych było na stałe 7 kabin przenośnych sanitarnych Toi -Toi z serwisem 1 raz w tygodniu oraz 2 sezonowo.

20.4 Powietrze

Krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne:

1. Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw.
2. Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych do powietrza.
3. Stopniowe zmniejszanie emisji ze źródeł przemysłowych.

21.4 Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami staje się priorytetowym kierunkiem działań w sferze ochrony środowiska, ze względu na bezpośrednie oddziaływanie zanieczyszczeń w powietrzu na zdrowie ludzi, oddziaływanie na zmiany klimatu i wywoływanie niekorzystnych procesów w stratosferze (przede wszystkim w warstwie ozonowej).

Zanieczyszczenia powietrza powstają w sposób naturalny, wynikający z działalności samej przyrody i sztuczny, wskutek działalności człowieka. O ile naturalne źródła nie stanowią poważniejszego zagrożenia dla życia na ziemi, to źródła sztuczne są dużym zagrożeniem dla zdrowia człowieka i dla środowiska. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza związanymi z działalnością człowieka są przede wszystkim piece centralnego ogrzewania, gospodarka komunalna i transport.

Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami oznacza zapobieganie, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzonych do powietrza substancji zanieczyszczających, w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Gmina Ryglice systematycznie każdego roku w miarę posiadanych środków finansowych oraz planów inwestycyjnych na dany rok kalendarzowy realizuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ryglice na lata 2016 – 2021”. Celem opracowanego Planu, jako dokumentu strategicznego jest określenie kierunków rozwoju Gminy Ryglice w zakresie działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych w obszarach:

budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne i usługowe, transport prywatny i komercyjny, oświetlenie, gospodarka przestrzenna, zamówienia publiczne oraz promocja. Przedstawiona została koncepcja działań wynikających z obranych celów strategicznych i szczegółowych służących poprawie jakości powietrza na terenie Gminy Ryglice.

Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ryglice odbywa się poprzez:

- a) likwidację ogrzewania na paliwa stałe w obiektach użyteczności publicznej (obecnie wszystkie budynki komunalne gminne posiadają kotłownie gazowe),
- b) modernizację infrastruktury komunikacyjnej, w tym remont dróg o złym stanie technicznym najczęściej eksploatowanych przez pojazdy silnikowe,
- c) działania związane z termo modernizacją w budynkach użyteczności publicznej,
- d) uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych,
- e) edukację ekologiczną mieszkańców oraz przekazanie informacji o jakości powietrza w Małopolsce za pośrednictwem strony internetowej urzędu (www.ryglice.pl) w tym na przekazaniu do publicznej wiadomości dla mieszkańców gminy Ryglice programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego oraz planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Ryglice na lata 2016-2021.

W dziedzinie ochrony powietrza istotnym jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Do ważniejszych, wykonanych w 2017 i 2018r. zadań mających wpływ na ochronę powietrza należały:

- a) wymiana pieca gazowego oraz pompy obiegowej w budynku Ośrodka Zdrowia w Zalasowej (24.483,15 zł brutto – całość środki własne Gminy Ryglice),
- b) przebudowa kotłowni gazowej w budynku Szkoły Podstawowej w Woli Lubeckiej (68 511,00 zł brutto – całość środki własne Gminy Ryglice),
- c) wymiana 35 sztuk starych nieekologicznych kotłów na nowe urządzenia grzewcze (gaz, węgiel, biomasa) –2018 rok, w tym:
- d) 24 sztuki gaz, pellet kwota wydatków 292.343 zł., w tym 4.385 środki Gminy Ryglice pozostałe to dotacja z UE w ramach RPO WM na lata 2014-2020
- e) 11 sztuk węgiel, drewno kwota wydatków 113.391,40 zł., w tym 1 700 środki Gminy Ryglice pozostałe to dotacja z UE w ramach RPO WM na lata 2014-2020

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Wg informacji Polskiej Spółki Gazownictwa w Krakowie z dnia 13.12.2018r. na terenie Gminy Ryglice stan sieci gazyfikacji na koniec 2018r. przedstawia się następująco:

		Stan na 31.12.2017r.	Stan na 12.12.2018r.
Sieci (ś/c)	m	172 747	174 089
Przyłącza (ś/c)	m	83158	83 746
	szt.	1989	2 033

Dodatkowo: na terenie gminy Ryglice zlokalizowana jest stacja gazowa pierwszego stopnia w Zalasowej o przepustowości 3150m³/h oraz konsumencka stacja gazowa drugiego stopnia w Uniszowej o przepustowości 160m³/h.

Ochrona powietrza atmosferycznego to również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu.

W tym celu w Gminie Ryglice wykonano na drogach budowę, przebudowę, modernizację, poprawę nawierzchni.

ROK 2017		
Zalasowa	Remont drogi gminnej nr K200251 – ul. Krótka, nr dz. ewid. 166/1, 163/1, 165/4 166/2 w miejscowości Zalasowa w km od 0+000 – 0+052, 0+052 – 0+217, 0+217 – 0+272	0,272 km – nakładka bitumiczna -
Zalasowa	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Zalasowa - ul. Krótka, nr drogi/ dz. ewid. nr 203 w km od 0+217 – 0+573	0,356 km – nakładka bitumiczna
Lubcza	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Lubcza - droga na Ciężkowskiego, nr drogi/dz. ewid. 44/6, 43/4, 43/5, 44/4, 45/2, 46/2, 53/2, 56/2, 58/2, 69/2, 70/2, 42/6, 64 w km 0+000-0+588, 0+712-0+880	0,756 km – nakładka bitumiczna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Zalasowa	Remont drogi gminnej nr K200250 – ul. Królowej Jadwigi, nr dz. ewid. 512, 686, , 696, 1540 w miejscowości Zalasowa w km od 0+700 – 1+300	0,600 km – nakładka bitumiczna
Ryglice	Remont drogi gminnej nr K200241 – ul. Łąkowa, nr dz. ewid. 904/2, 907/1 w miejscowości Ryglice w km od 0+000 – 0+335	0,335 km – nakładka bitumiczna
Zalasowa	Remont drogi gminnej nr K200234 – Droga na Góry, nr dz. ewid. 3080/2, 3081/3, 3081/5, 3074/2, 3062/2, 3059/4, 3061/2, 3060/5, 3059/2, 3057/6, 3057/5 w miejscowości Zalasowa w km 0+008 – 0+460	0,452 km – nakładka bitumiczna
Ryglice	Przebudowa drogi gminnej dz. ewid. nr 537/10 w miejscowości Ryglice w km 0+000 – 0+100	0,100 km – nakładka bitumiczna
Zalasowa	Remont drogi gminnej nr K200234 – ul. Norwida nr dz. ewid. 2592 w miejscowości Zalasowa w km 0+000 – 0+307	0,307 km – nakładka bitumiczna
Wola Lubecka	Poszerzenie drogi gminnej dz. ewid. nr 483, 450/6 w km 0+000 – 0+046, 0+266 – 0+380 wraz z wykonaniem remontów częściowych na dz. ewid. nr 402 w miejscowości Wola Lubecka	0,160 km – nakładka bitumiczna pod poszerzenie
Zalasowa	Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 1357K Tarnów-Ryglice-Żurowa-Ołpiny w miejscowości Zalasowa (ul. Tarnowska) w km 13+245.70-13+781.00 - etap I.	Chodnik o nawierzchni z kostki brukowej
Ryglice	Budowa chodnika w ciągu dróg powiatowych nr 1357K relacji Ryglice-Żurowa-Ołpiny i nr 1385K relacji Jasło-Ryglice-Tuchów w miejscowości Ryglice na dz. nr 94/1, 94/2, 99 i 528 położonych na terenie miasta Ryglice, gmina Ryglice	Chodnik o nawierzchni z kostki brukowej
Wartość ww. prac wynosi 1.462.367,74 zł		
ROK 2018		
Ryglice	„Utwardzenie placu na dz. 534 w obrębie Ośrodka Zdrowia w Ryglicach”	Utwardzenie placu – ułożenie kostki
Joniny	„Utwardzenie placu na dz. 181, 182 w miejscowości Joniny”	Utwardzenie placu kruszywem
Kowalowa	„Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych na terenie Gminy Ryglice. Część II – Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Kowalowa – droga na Gubernata, nr drogi/dz. ewid. 207/1 w km od 0+650 do 1+020”	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Joniny	„Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Joniny – droga na Kitę, nr drogi/dz. ewid. 422/1, 425/7, 429 w km 0+000 – 0+245”	0,245 km – nakładka żwirowa
Zalasowa	„Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Zalasowa – droga na Galasa, nr drogi/dz. ewid. 3259, 3260, 3261 w km 0+000 – 0+600”	0,600 km – nakładka żwirowa
Ryglice	„Umocnienie rowu i skarpy na drodze gminnej w miejscowości Ryglice - ul. Kazimierza Wielkiego w km 0+060 - 0+110”	Umocnienie skarpy elementami prefabrykowanymi
Zalasowa	„Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 1357K Tarnów-Ryglice-Żurowa-Ołpiny w miejscowości Zalasowa (ul. Tarnowska) w km 12+513,22 do 13+ 066,15 - etap II”	Chodnik o nawierzchni z kostki brukowej
Zalasowa	„Budowa i przebudowa chodnika w pasie drogowym drogi powiatowej nr 1357K relacji Tarnów – Ryglice – Żurowa – Ołpiny w m. Ryglice, ul. 11 Listopada – etap II wraz z budową muru oporowego cmentarza komunalnego – etap I oraz remontem i budową ogrodzenia na cmentarzu komunalnym w Ryglicach– etap I”	Chodnik o nawierzchni z kostki brukowej oraz mór oporowy wraz z ogrodzeniem cmentarza
Lubcza	„Remont drogi gminnej nr K200267 – droga na Dębcek, nr dz. ewid. 1666/2 w miejscowości Lubcza w km 0+000 – 0+500 wraz z remontem przepustu fi 40 pod drogą gminną nr K200267 – droga na Dębcek, nr dz. ewid. 1666/2 w miejscowości Lubcza w km 0+150”	0,500 km – nakładka bitumiczna
Lubcza	„Remont drogi gminnej nr K200263 – droga na Czarną Wieś, nr dz. ewid. 2113/2, 2113/3, 2114/2, 1642/1, 1642/2, 1642/3, 1642/6, 2144/2, 1654/2, 1715/2, 2146/2, 1709/3, 2102/2, 2115/2, 2116/3, 2116/2, 2117/2, 2117/3, 2135/2, 2150/2, 1707/2, 2143/2, 2151/4, 2128/2, 2171/2, 2129/2 w miejscowości Lubcza w km od 0+500 – 1+750”	1,250 km – nakładka bitumiczna
Zalasowa	„Remont drogi gminnej nr K200284 – ul. Sportowa, nr dz. ewid. 1741 w miejscowości Zalasowa w km od 0+000 – 0+918”	0,918 km – nakładka bitumiczna
Bistuszcza	„Remont drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Bistuszcza – droga na Nalepkę, nr drogi/dz. ewid. 244 w km 0+000 – 0+171”	0,171 km – nakładka bitumiczna
Bistuszcza	Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Bistuszcza – droga na Kubicza, nr drogi/dz. ewid.151/5, 152/4, 153/4, 155/2, 166/4, 174,	0,290 km – nakładka bitumiczna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	175/1, 176/6, 176/7, 176/9, 176/10, 178/1, 179/3, 179/6 w km 0+005 - 0+295	
Bistuszcza	Zakup i ułożenie betonowych korytek odwadniających przy drodze gminnej w miejscowości Bistuszcza- droga na Naprawcę w km 0+020-0+105	Umocnienie skarpy elementami prefabrykowanymi
Bistuszcza	Remont drogi gminnej nr K200246 – Droga na Podlesie, nr dz. ewid. 237 w miejscowości Bistuszcza w km 0+310-1+855, 2+060-2+850	2,335 km – nakładka bitumiczna
Ryglice	Remont drogi gminnej nr K200237 – ul. Mickiewicza, nr dz. ewid. 237/1, 237/2 w miejscowości Ryglice w km 1+355 – 1+950	0,595 km – nakładka bitumiczna
Ryglice	Remont drogi gminnej - ul. Fredry, nr dz. ewid. 274, 271/9, 1747 w miejscowości Ryglice w km 0+000 - 0+280	0,280 km – nakładka bitumiczna
Ryglice	Remont drogi gminnej - ul. Witosa, nr dz. ewid. 748, 746/1, 746/2, 747/1, 747/2, 769/1, 769/4 w miejscowości Ryglice w km 0+035 - 0+123, 0+670 - 0+765	0,183 km – nakładka bitumiczna
Lubcza	Poszerzenie drogi gminnej dz. ewid. nr 1615/2, 1666/1 w miejscowości Lubcza	nakładka bitumiczna na poszerzenie drogi
Zalasowa	Remont drogi gminnej nr 200250 K – ul. Władysława Jagiełły, nr dz. ewid. 536 w miejscowości Zalasowa w km 0+190 – 1+500	1,310 km – nakładka bitumiczna
Wola Lubecka	Remont drogi gminnej 200260 K – Droga na szkołę, nr dz. ewid. 402, 450/6 w miejscowości Wola Lubecka w km 0+080 – 0+388, 0+491 – 1+000	0,817 km – nakładka bitumiczna
Wartość ww. prac wynosi 4.515.675,76 zł		

22.4 BIEŻĄCE UTRZYMANIE DRÓG w przedziale czasowym 2017-2018

W roku 2018 zostało wbudowane 1.952,21 ton kruszywa.

W roku 2017 wykonano udrażnianie odwodnienia przy drogach gminnych na terenie gminy Ryglice w ilości 11.330,00 mb, natomiast w roku 2018 – 10.660,00 mb.

Ponadto w 2017 r. i 2018 r. w ramach bieżącego utrzymania dróg wykonano remonty cząstkowe z masy mineralno-bitumicznej „na zimno” na drogach gminnych o nawierzchni bitumicznej na terenie Gminy Ryglice.

W 2017 roku wbudowano 21,00 ton masy mineralno-bitumicznej „na zimno”, a w 2018 r. wbudowano 45,00 ton masy mineralno-bitumicznej „na zimno”.

W roku 2017 przeprowadzono remont 5 przepustów na terenie Gminy Ryglice, natomiast w roku 2018 przeprowadzono remont 5 przepustów na terenie Gminy Ryglice.

23.4 REMONTY PRZEPUSTÓW

W 2018 roku wykonano:

- a) Remont istniejącego przepustu pod drogą gminną nr K200234 w miejscowości Ryglice.
- b) Remont istniejącego przepustu pod drogą gminną nr K200268 w m. Joniny.
- c) Remont istniejącego przepustu pod drogą gminną nr 200262 K oraz drogą gminną dz. ewid. 1011 w Lubcza.
- d) Remont istniejącego przepustu pod drogą gminną nr G262 w m. Joniny.
- e) Remont istniejącego przepustu pod drogą gminną nr 200273 K wraz z zabezpieczeniem poboczy oraz konserwacją rowu odwadniającego w Kowalowej.

24.4 Zimowe utrzymanie dróg

W zakresie zimowego utrzymania dróg, zarówno w roku 2018 drogi posypywane były mieszanką żuźlowo-piaskowo-solną w przypadku wystąpienia gołoledzi w miejscach uciążliwych dla ruchu pojazdów takich jak: skrzyżowania dróg, przystanki autobusowe, spadki jezdni itp. śnieg zalegający na drogach usuwany jest ciągnikiem z napędem 4x4 o mocy minimum 80 KM lub koparko-ładowarką kołową z napędem 4x4 wyposażoną w lemiesz.

25.4 Hałas

Główne krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne to: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez jego obniżenie do poziomu obowiązujących standardów. Poprawa nawierzchni, modernizacja i rozbudowa dróg oraz wprowadzenie ograniczeń ruchu to działania mające wpływ na ograniczenie hałasu na terenie naszej gminy. Gmina Ryglice sukcesywnie realizuje te cele.

26.4 Poważne awarie

Główne krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne to:

- a) Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych.
- b) Opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska

W roku 2018 nie odnotowano na terenie Gminy Ryglice poważnych awarii, skutkujących negatywnym oddziaływaniem na środowisko.

W przypadku powzięcia informacji o mogących się pojawić zagrożeniach kryzysowych zostaje w trybie natychmiastowym zwołany Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego, który podejmuje działania skutkujące obniżeniem zagrożenia. W razie potrzeby społeczeństwo zostaje alarmowane o skali zagrożenia oraz sposobie zachowania w takich okolicznościach za pośrednictwem komunikatów zamieszczanych na stronach internetowych lub przez softyśów lub też przez odpowiednie punkty alarmowania, bądź przez jednostki straży pożarnej. W 2018 roku na terenie gminy Ryglice nie odnotowano poważnych awarii i zagrożeń.

27.4 Pola elektromagnetyczne

Główne krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne to:

- a) Uwzględnić w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia dotyczące znaczącego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i człowieka.
- b) Skupić się na rozwoju systemu badań pól elektromagnetycznych.

W roku 2018 nie wykonano planu zagospodarowania przestrzennego dla żadnej miejscowości w Gminie Ryglice. Natomiast gmina Ryglice w 2018 roku opracowała i weszło w życie Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ryglice na mocy uchwały Rady Miejskiej w Ryglicach nr **LVI/432/18** z dnia 13 listopada 2018r., Tym samym nie dokonano rozwoju systemu badań pól elektromagnetycznych.

28.4 Energia odnawialna

Główne krótko terminowe do roku 2013 i długoterminowe do roku 2020 cele ekologiczne to: Głównym celem w niniejszej kategorii jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

W 2018r. Gmina Ryglice podpisała umowę na realizację projektu „Ekopartnerzy na rzecz Słonecznej Energii Małopolski”. Projekt ma wartość 2 911 285 zł. Dofinansowanie wyniesie 1.564.214 zł. Pozostała część to środki finansowe wnioskodawcy oraz gminy. W projekcie zaplanowano wykonanie 182 instalacje na kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne, do montażu w 2019 - 2020 r.

29.4 Edukacja ekologiczna

Działalność informacyjna i edukacyjna

Właściwa i skuteczna ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona różnorodności biologicznej uzależniona jest od poziomu wiedzy społeczeństwa i od preferowanych stylów życia. Zarówno wiedza jak i styl życia podlegają ciągłym zmianom, przede wszystkim dzięki edukacji, prowadzącej do upowszechnienia wzorca kultury ekologicznej. Należy przy tym pamiętać, że ekologia jako dziedzina biologii badająca wzajemne relacje między organizmami a środowiskiem, w którym żyją, wymusza holistyczne podejście do zjawisk zachodzących w przyrodzie.

Zachowanie czystego środowiska naturalnego jest podstawowym celem strategicznym gminy, wpływającym na poprawę jakości życia jej mieszkańców. Ochrona zasobów przyrody przed zanieczyszczeniem i nadmierną eksploatacją leży w interesie każdego z nas.

W ramach prowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych każdy mieszkaniec gminy Ryglice otrzymał instrukcję segregacji odpadów, w której wskazano jakie odpady należy wrzucać do worków na odpady w kolorze niebieskim, białym oraz żółtym. Na ulotce zawarto również informacje, jakie odpady należy wrzucać do pojemnika na odpady pozostałe po segregacji. Instrukcja wskazuje również na częstotliwość odbioru odpadów z gospodarstw domowych, miejsca oddawania przeterminowanych leków oraz odpadów problemowych.

Na stronie internetowej gminy Ryglice na bieżąco zamieszczane są wszelkie informacje dla mieszkańców związane z nowym systemem gospodarowania odpadami.

Ulotki ekodoradcy, to ulotki informujące o uchwale antysmogowej oraz broszury ekodoradcy rozdawane były na festiwalu Pogórzańskim w Ryglicach w ekostrefie, podczas pokazu kotłów. Ulotki dostępne są w biurze ekodoradcy, wyłożone również w Urzędzie Miejskim na wszystkich piętrach, w ośrodkach zdrowia w Lubczy, Ryglicach i Zalasowej. Plakaty zostały rozklejone w urzędzie oraz na tablicach ogłoszeń we wszystkich miejscowościach gminy. Przygotowane i wykorzystywane materiały edukacyjne to rebusy, krzyżówki i różnice ze strony LIBRUS. Poza tym wykorzystane Karty pracy przygotowane przez KAS. W sprawach smogowych odbyło się 5 spotkań w szkołach, zorganizowano 2 konkursy, 2 spotkania z mieszkańcami Gminy. Odbył się konkurs plastyczny w szkołach i na festynie rodzinnym w Ryglicach liczba uczestników 73. Konkurs przeprowadzono podczas trwania ekostrefy na rynku. Dotyczył ułożenia wierszyka - rymowanki o smogu i ochronie powietrza. Napisanych zostało 57 rymowanek.

Spotkania w szkołach: w Lubczy trzy warsztaty (klasa III, klasy łączone I i II, oraz 5 i 6 latki). W Ryglicach klasy I-III oraz przedszkolaki uczestniczyły w spotkaniu z okazji przedstawienia pt. "Baron Smog" krótkie przedstawienie tematu smogu i ochrony powietrza. W Przedszkolu w Ryglicach odbył się warsztat w którym uczestniczyła grupa 5 i 6 latków.

W 2018 roku Ekodoradca zorganizowała w temacie zmniejszenia smogu 10 spotkań w szkołach i przedszkolach. Rozdysponowała 1200 ulotek i plakatów. Zorganizowała 2 konkursy z okazji zrównoważonego środka transportu oraz „List do sąsiada” – polegający na napisaniu listu, w którym dzieci przekonują do wymiany pieca. Zorganizowała 2 pogadanki o smogu i projektach związanych z ochroną powietrza, które odbyły się na zebraniach wiejskich.

Treści uwzględniające problematykę ochrony środowiska, ekologii, są realizowane w czasie zajęć szkolnych, zarówno wśród przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych jak i gimnazjum.

Realizacja różnych form edukacji ekologicznej dla miejscowych dzieci i młodzieży szkolnej odbywa się poprzez:

- a) Udział w akcjach ekologicznych, np. „Sprzątanie Świata”, które są corocznie organizowane i sponsorowane przez gminę. Jest to sprzątanie obejść szkoły, podwórek, poboczy dróg, okolicy rzek, stawów i pobliskich lasów, „Dni Ziemi”,
- b) Sprzątanie Pasma Brzanki w ramach klasowych wyjść terenowych ognisk i biwaków (sprzątanie rejonu wieży widokowej na Brzance i poboczy drogi Ryglice-Brzanka),
- c) Zajęcia kółek ekologiczno – przyrodniczych,
- d) Wycieczki, warsztaty ekologiczne, zajęcia terenowe, konkursy związane z tematyką ochrony środowiska,
- e) Realizacja projektów edukacyjnych o charakterze ekologicznym,
- f) Konkursy o tematyce ekologicznej
- g) Zbiórka baterii, nakrętek, makulatury, tonerów,

Szkoły są dobrymi partnerami w programach informacyjnych, ponieważ nastawione są na szerzenie oświaty, a poza tym skupiają społeczność lokalną. Dyrektorzy szkół i nauczyciele często pełnią rolę liderów lokalnej społeczności i ich autorytet może być ważny, szczególnie przy poruszaniu kwestii potrzebnych, lecz nie zawsze popularnych.

Rozdział 5

Raport z realizacji polityki oświatowej i wychowawczej

5.1 Szkoły

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2018 r. poz. 996) nałożyła na władze wykonawcze JST obowiązek corocznego sporządzania i przedłożenia informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny, w tym informację o wynikach egzaminów oraz o nadzorze pedagogicznym sprawowanym przez kuratora oświaty w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Zadaniem oświatowym gminy jest zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki. Zadanie to realizowane jest w szkołach, przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz innych formach wychowania przedszkolnego tj. punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego.

Gmina zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki działania szkół i przedszkoli. Zgodnie z obowiązującym prawem w placówkach oświatowych dyrektorzy wraz z inspektorem bhp dokonali kontroli obiektów należących do szkół i przedszkoli. Wnioski zapisane w protokołach są realizowane w miarę możliwości na bieżąco.

Wszystkie szkoły posiadają bardzo dobrą bazę do prowadzenia statutowej działalności, jednak w niektórych szkołach odbywa się dwuzmianowy system pracy (Zalasowa). Szkoły dysponują 52 salami lekcyjnymi, 7 pracownikami, 6 salami gimnastycznymi, 5 boiskami przyszkolnymi i 4 placami zabaw. Szkoły wyposażone są w pomoce naukowe oraz urządzenia multimedialne: tablice interaktywne, programy edukacyjne, rzutniki multimedialne, przenośne komputery, odtwarzacze magnetofonowe. W szkołach funkcjonują elektroniczne dzienniki Synergia Librus umożliwiające komunikację pomiędzy nauczycielami, rodzicami i uczniami oraz stały dostęp do postępów uczniów. W roku szkolnym 2017/18 w szkołach uczyło się 995 uczniów, w tym: 697 uczniów w szkołach podstawowych i 298 w klasach gimnazjalnych mieszczących się w szkołach podstawowych.

Szkoła/miejscowość	Pomieszczenia szkolne w tym liczba:			Boiska szkolne (podać rodzaj i liczbę)	Place zabaw (podać ilość)
	sal lekcyjnych	pracowni przedmiotowych	sal gimnastycznych		
Szkoła Podstawowa w Ryglicach	18	3	2	1 piłka nożna i koszykowa	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zalasowej	15	2	2	2	1
Zespół Szkół w Lubczy	14	1	1	1	1
Szkoła Podstawowa w Kowalowej	5	1	1	1 ORLIK 2012	1

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

RAZEM:	52	7	6	5	4
---------------	-----------	----------	----------	----------	----------

Liczba uczniów i oddziałów:

Szkoła/miejscowość	Liczba uczniów	Liczba oddziałów w	Liczba uczniów w poszczególnych klasach						
			I	II	III	IV	V	VI	VII
Szkoła Podstawowa w Ryglicach	200	12	23	12	41	47	18	32	27
Szkoła Podstawowa w Zalasowej	259	13	55	17	43	47	37	26	34
Szkoła Podstawowa w Lubczy	164	9	22	11	30	23	14	41	23
Szkoła Podstawowa w Kowalowej	74	5	7	6 †	15 †	15	6 †	12 †	13
RAZEM szkoły podstawowe	697	39	107	46	129	132	75	111	97
Klasa gimnazjalna w SP w Ryglicach	133	6	-	70	63	-	-	-	-
Klasa gimnazjalna w ZSz.P. w Zalasowej	90	4	-	41	49	-	-	-	-
Klasa gimnazjalna w ZS w Lubczy	75	4	-	30	45				
RAZEM klasy gimnazjalne	298	14	-	141	157				

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Stan zatrudnienia w szkole w roku szkolnym 2017/2018

Nazwa szkoły/miejscowość	Pełnozatrudnieni		Niepełnozatrudnieni	
	Liczba osób	Liczba etatów	Liczba osób	Liczba etatów
Szkoła Podstawowa w Ryglicach	47	47	16	8,82
Zespół Szk.-Przedszk. w Zalasowej	45	45	11	6,98
Zespół Szkół w Lubczy	30	30	15	9,4
Szkoła Podstawowa w Kowalowej	5	5	18	10,7
RAZEM:	127	127	60	35,9

w tym:

a) nauczyciele

Nazwa szkoły/miejscowość	Pełnozatrudnieni		Niepełnozatrudnieni	
	Liczba nauczycieli	Liczba etatów	Liczba nauczycieli	Liczba etatów
Szkoła Podstawowa w Ryglicach	31	31	14	7,22
Zespół Szkolno- Przedszk. w Zalasowej	31	31	9	5,38
Zespół Szkół w Lubczy	19	19	14	8,9
Szkoła Podstawowa w Kowalowej	5	5	11	6,12
RAZEM:	86	86	48	27,62

b) pracownicy administracyjni

	Sekretarz/ kadrowa	Referent	Główny księgowy	Księgowa	Intendent	Inne (jakie)	Pomoc nauczyciela
	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu
SP w Ryglicach	1	0	0,8	0,8	1	0	0
Z.Szk-P. w Zalasowej	1	0,8	1	0	1	0	0
ZS w Lubczy	1	1	0,5	0	1	0	1

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

SP w Kowalowej	0,5	-	0,10	0,10	-	-	-
RAZEM:	3,5 1	1,8	2,4	0,9	3	0	1

c) pracownicy obsługi

Szkoła/miejscowość	Woźny	Sprzątaczką	Konserwator	Kucharz	Pomoc kuchenna	Opiekun hali	Kierownik gospodar -czy
	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu
SP w Ryglicach	2	6,5	1	2	1,5	1	0
Z.Szk-P. w Zalasowej	1	5,8	1	2	1	1	0
ZS w Lubczy	1	3	1	1	2	0	0
SP w Kowalowej	0,5	1,88	0,5	-	-	-	1
RAZEM:	4,5	17,18	3,5	5	4,5	2	1

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Kadra nauczycielska według stopnia awansu zawodowego.

Szkoła/ miejscowość	Ogółem nauczycieli	Liczba nauczycieli (w osobach)				Procent			
		Stażysci	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani	Stażysci	Kontraktowi	Mianowani	Dyplomowani
SP w Ryglicach	45	1	4	10	30	2,2	8,9	22,2	66,7
Z.Szk-P. w Zalasowej	40	2	2	7	29	5	5	17,5	72,5
ZS w Lubczy	38	0	7	7	24	0	18,4 3	18,4 3	63,14
SP w Kowalowej	16	2	2	3	9	12,5	12,5	18,7 5	56,25
RAZEM:	139	5	15	27	92	3,6	10,8	19,4 1	66,19

Wskaźniki publicznych szkół podstawowych i gimnazjów

Nazwa szkoły	Średnio uczniów na oddział	Etaty nauczycieli na oddział	Uczniowie na etat nauczycielski	Uczniowie na etat administracji	Uczniowie na etat obsługi
SP Ryglice	18,5	2,12	8,71	92,5	23,79
ZSP Zalasowa	20,53	2,02	10,15	91,8	29,58
ZS Lubcza	13,8	2,14	8,6	68,3	29,9
SP Kowalowa	10,57	1,59	6,65	105,71	19,07
Średnia	18,85	1,97	8,53	89,58	25,59

Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych w roku szkolnym 2017/2018

Szkoła/ miejscowość	Zajęcia sportowe	Koła przedmiotowe e/ zainteresowań	Zajęcia artystyczne	Zajęcia świetlicowe
SP Ryglice	60	190	86	133
ZSP Zalasowa	76	130	25	75
ZS Lubcza	65	115	60	83
SP Kowalowa	23	54	45	25
RAZEM:	224	489	216	316

Udział uczniów w konkursach przedmiotowych i ich sukcesy na szczeblu ponad gminnym.

Szkoła/ miejscowość	Nazwa konkursu, olimpiady
SP Ryglice	Małopolski Konkurs Matematyczny – 1 laureat i 1 finalista; Międzypowiatowy Konkurs Matematyczny- 2 finalistów; Małopolskie Dyktando niepodległościowe – 1 laureat; Wojewódzki Konkurs Literacki – I miejsce.; Małopolski Konkurs Literacki – nagroda II stopnia; Konkurs „Czysta Małopolska” – I miejsce; Tarnowski Konkurs Chemiczny – 1 finalista, Gminny Konkurs Ortograficzny „O pióro Wójta Gminy Skrzyszów” – I i II miejsce.
SP Zalasowa	Miedzypowiatowy Konkurs Matematyczny – I miejsce; Konkurs „Krakowska Matematyka” – laureat; Wojewódzki Konkurs Plastyczny –I miejsce; „Odblaskowa szkoła” – I miejsce w powiecie tarnowskim i X miejsce w woj. Małopolskim; Konkurs Kaligraficzny – finalista; Przegląd Pieśni Patriotycznej i Żołnierskiej – II i III miejsce; Ogólnopolski Konkurs Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski – II miejsce; Powiatowy Turniej Piłki Koszykowej – III miejsce.
SP Lubcza	Ogólnopolski Konkurs Matematyczny Kangur- laureat; półfinał turnieju piłkarskiego Puchar Tymbark - I miejsce; finał turnieju piłkarskiego Puchar Tymbark- V miejsce; półfinał powiatowy w piłce nożnej- V miejsce; turniej piłkarski „Mundialito” – III miejsce; II Międzypowiatowy Konkurs Matematyczny – III miejsce.
SP Kowalowa	Konkurs Recytatorski Polskiej Poezji Religijnej – Tarnów- udział w etapie rejonowym.

Wyniki egzaminów zewnętrznych

Obiektywnym narzędziem monitoringu osiągnięć szkół i uczniów są egzaminy zewnętrzne, organizowane przez Centralne Komisje Egzaminacyjne. W gimnazjach przeprowadzane są egzaminy z części humanistycznej- gimnazjaliści rozwiązywali odrębne zestawy zadań z języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie, a w części matematyczno-przyrodniczej odrębne zestawy zadań z matematyki oraz przedmiotów przyrodniczych: biologii, chemii, fizyki i geografii. W trzeciej części egzaminu uczniowie rozwiązywali zestaw zadań z języka obcego nowożytnego albo tylko na poziomie podstawowym, albo na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Nadrzędnym celem systemu egzaminów zewnętrznych jest wpływanie na jakość kształcenia poprzez wskazanie uczniom jakie umiejętności już opanowali i nad jakimi powinni jeszcze popracować. Nauczycielom z kolei egzaminy zewnętrzne wskazują obszary, w których ich uczniowie wykazują ponadprzeciętne umiejętności ale i te gdzie pojawiają się deficyty.

Dla uczniów z orzeczeniami przygotowywane są indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne, poprzedzone wysokospecjalistyczną oceną funkcjonowania uczniów. W ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi organizowane są dodatkowe zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze, korekcyjno – kompensacyjne, zajęcia specjalistyczne (logopedyczne, rewalidacja). Dla tych uczniów opracowywane są plany działań wspierających, gdzie dopasowuje się formy, metody i czas pracy do indywidualnych potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów. Na bieżąco monitorowane i analizowane są przyczyny niepowodzeń szkolnych i trudności wychowawczych (rozmowy z rodzicami i uczniami na temat organizacji pracy w domu, udzielanie instruktażu w zakresie metod efektywnego uczenia się, odrabiania prac domowych, zachęcanie uczniów do udziału w zajęciach dodatkowych), a w razie potrzeby uczniowie są kierowani na badania do poradni psychologiczno – pedagogicznej. Rodzice uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjni są informowani o możliwych dostosowaniach form i warunków do egzaminu gimnazjalnego oraz procedurach ich uzyskania.

Egzamin gimnazjalny został przeprowadzony od 18 kwietnia 2018 r. do 20 kwietnia 2018 r. Przystąpiło do niego 153 uczniów: Ryglice 60 uczniów, Zalasowa 49 uczniów i Lubcza 44 uczniów. Egzamin składał się z trzech części; w części humanistycznej gimnazjaliści rozwiązywali odrębne zestawy zadań z języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie, a w części matematyczno-przyrodniczej – odrębne zestawy zadań z matematyki oraz przedmiotów przyrodniczych: biologii, chemii, fizyki i geografii. W trzeciej części egzaminu uczniowie rozwiązywali zestaw zadań z języka obcego nowożytnego albo tylko na poziomie podstawowym, albo na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Nowa forma egzaminu dała gimnazjalistom lepszą okazję wykazania się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, co pomoże im dokładniej poznać swoje mocne i słabe strony i lepiej wybrać dalszą ścieżkę kształcenia

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Wyniki egzaminów zamieszczone są w poniższej tabeli.

Przedmiot	Zalasowa		Ryglice		Lubcza		Max liczba punktów do zdobycia	Średnie wyniki:					
	Punkt	%	Punkt	%	Punkt	%		Gmina		Powiat		Województwo	
								punkt	%	punkt	%	punkt	%
Język polski	21,3	66,7	23,2	72,4	21,5	67,2	32	22,1	69,31	22,4	70,0	22,7	70,8
Historia	20,4	63,8	20,3	63,3	18,6	58,1	32	19,8	62,0	19,6	61,1	19,9	62,2
Matematyka	15,5	53,5	17,4	60,1	15,8	54,6	29	16,4	56,4	15,2	52,4	16,0	55,3
Przyrodnicze	17,0	60,8	16,2	57,8	14,7	52,6	28	16,0	57,3	16,2	58,0	16,4	58,7
j. angielski podstawowy	27,8	69,4	26,3	65,7	31,0	77,6	40	28,0	69,9	25,9	64,8	27,6	69,1
j. angielski rozszerzony	21,2	52,9	19,3	48,2	24,8	61,9	40	21,3	53,2	18,4	46,0	20,8	52,1
j. niemiecki	13,5	33,8	16,4	41,1	15,5	38,7	40	15,5	38,8	19,8	49,5	21,6	53,9
Razem:	136,7	57,2	139,1	58,37	141,9	58,67	201	139,1	58,1	137,5	57,4	145,0	60,3
Średnia pkt	19,53	7	19,87		20,27			19,87	1	19,64		20,71	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Zestawienie klasyfikacji uczniów – szkoły podstawowe

Szkoła/ miejscowość	Klasa	Liczba uczniów	Liczba uczniów				Uczniowie z orzeczeniem do kształcenia specjalnego	Uczniowie posiadający opinię poradni	% wskaźnik frekwencji
			klasyfikowanych	nie klasyfikowanych	zwolnionych	promowanych			
SP w Ryglicach	I	23	23	-	.	23	-	1	95,11
	II	12	12	-	-	12	-	1	95,71
	III	41	41	-	-	41	1	6	96,39
	IV	47	74	-	-	47	-	5	96,00
	V	18	18	-	-	18	-	1	94,81
	VI	32	32	-	-	32	1	2	94,13
	VII	27	27	-	-	27	-	4	93,21
	II gim	70	70	-	-	70	2	9	92,54
	III gim	61	61	-	-	61	3	7	89,52
SP w Zalasowej	I	55	55	-	-	55	-	6	91%
	II	17	17	-	-	17	-	12	91%
	III	45	45	-	-	45	-	10	92%
	IV	47	47	-	-	47	-	7	92,5%
	V	37	37	-	-	37	-	8	93,5%
	VI	26	26	-	-	26	-	2	91%
	VII	34	34	-	-	34	-	10	91%
	II gim.	41	41	-	-	41	-	4	87%
	III gim.	49	49	-	-	49	-	9	87%
SP w Lubczy	I	22	22	-	-	22	1	8	94%
	II	11	11	-	-	11	-	4	95%
	III	30	30	-	-	30	-	9	89%
	IV	22	22	-	-	22	-	3	95%
	V	14	14	-	-	14	1	2	94%
	VI	40	40	-	-	40	-	4	94%
	VII	23	23	-	-	23	1	1	91%
	II gim.	30	30	-	-	30	1	1	91%
	III gim.	45	45	-	-	45	1	1	92%
SP w Kowalowej	I	7	7	-	-	7	-	5	93%
	II	6	6	-	-	6	-	1	97%
	III	15	15	-	-	15	-	1	96%
	IV	15	15	-	-	15	-	3	94,5%
	V	6	6	-	-	6	-	4	95%

VI	12	12	-	-	12	-	4	96,5%
VII	13	13	-	-	13	-	2	96,5%

Nagrody otrzymane przez nauczycieli:

Rodzaj nagrody i odznaczenia	Liczba nauczycieli	Liczba dyrektorów
Nagroda MEN		
Nagroda Kuratora		
Nagroda Burmistrza	2	2
Nagroda Dyrektora	24	
Medal KEN		
Medal za Długoletnią Służbę		

Działalność wychowawcza szkół.

Działalność wychowawcza szkół jest jednolitym, zintegrowanym z nauczaniem, procesem dydaktyczno – wychowawczym realizowanym przez wszystkich nauczycieli poprzez zajęcia edukacyjne obowiązkowe i pozalekcyjne w ścisłej współpracy ze środowiskiem lokalnym. Podejmowane działania wychowawcze zmierzają do wszechstronnego rozwoju ucznia tj. pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej z uwzględnieniem jego indywidualnych potrzeb i możliwości, przebiegający w sprzyjającym mu środowisku wychowawczym. Cele, jakie szkoły starają się osiągnąć poprzez realizację wielu programów ogólnopolskich, lokalnych, bądź tworzonych na potrzeby własne zmierzają do tego, że uczeń zyskuje poczucie bezpieczeństwa, ma świadomość potrzeby nieustannego rozwoju i kształcenia, jest świadomy, że każdemu kreatywnemu działaniu powinien towarzyszyć wysiłek i jest gotów go podejmować, czuje się członkiem społeczności lokalnej, obywatelem Polski i Europy. Jest ciekawy świata, zna i szanuje tradycje rodziny, szkoły i narodu, jest odpowiedzialny, prawy i uczciwy, wywiązuje się z powierzonych obowiązków w sposób zadawalający siebie i innych, stara się przewidzieć skutki swoich działań i gotów jest ponieść konsekwencje swoich czynów, umie rozróżniać dobre i złe zachowanie. Współpracuje w grupie, jest tolerancyjny wobec odrębności innych, w tym wobec cudzoziemców, osób starszych czy niepełnosprawnych, umie zachować się kulturalnie, zna zasady dobrego wychowania, używa form grzecznościowych, pokojowo rozwiązuje konflikty stosując elementy mediacji, jest wrażliwy na potrzeby innych.

Dbają o własne zdrowie i innych, zna właściwe nawyki żywieniowe i higieny oraz zagrożenia wpływające z używania alkoholu, nikotyny i innych używek.

W szkołach rozpoznawane są indywidualne potrzeby uczniów. W zespołach wychowawczych omawiane są i analizowane istniejące potrzeby wychowawcze. Działania wychowawcze skierowane są również dla rodziców, dla których organizowane są warsztaty, konferencje, spotkania indywidualne lub grupowe z specjalistami z dziedziny wychowania.

Szkoły brały udział w ogólnopolskich i lokalnych programach takich jak:

Szkoła Promująca Zdrowie, Nie pal przy mnie proszę, Znajdź właściwe rozwiązanie, Bieg po zdrowie, Trzymaj formę, Mleko w szkole, Owoce i warzywa w szkole, Klub bezpiecznego Puchatka. Już płynam, Jeżdżę z głową, Bezpieczni w sieci, Cyfrowo-bezpieczni, Odblaskowa szkoła, Mediacje – dobry sposób na konflikty, fluoryzacja, Pola Nadziei, Gmina Ryglice przyjazna seniorom, Mieć wyobraźnię miłosierdzia, Razem dla bezpieczeństwa”. W szkołach odbywają się szkolenia z zakresu pomocy przedmedycznej dla dzieci i młodzieży. Na terenach szkół znajdują się skrzynki zaufania, tablice trudnych pytań, prężnie działają samorządy uczniowskie. Uczniowie biorą udział w wydarzeniach sportowych: Gminny turniej piłki siatkowej, turniej piłki nożnej, turniej ping-ponga. Corocznie odbywają się Festyny Rodzinne z wieloma atrakcjami. Wychowawcy organizują wycieczki, rajdy, organizowanych jest szereg uroczystości oraz akcji integrujących społeczność lokalną ze społecznością szkolną, gdzie rozpowszechniane są prawidłowe postawy społeczne.

Szkoły przeprowadzały akcje charytatywne takie jak:

Góra grosza, Szlachetna Paczka, I Ty możesz zostać świętym Mikołajem, Murzynek, Zbiórka nakrętek, Złotówka na budowę Hospicjum Via Spei, WOŚP.

W Zespole Szkół w Lubczy realizowany jest projekt międzynarodowy Erasmus+ we współpracy ze szkołami z Chorwacji, Niemiec, Grecji i Portugalii. Nauczyciele języka angielskiego realizują międzynarodowe projekty e-Twinning z Grecją, Chorwacją i Turcją oraz projekt "Face to faith" z Włochami i innymi krajami.

Dowóz uczniów do szkół

Gmina realizowała także obowiązek dowozu uczniów do szkół. Zorganizowano dowóz 124 uczniów do:

Szkoły Podstawowej w Kowalowej - z przysiółku „Góry” – 5 uczniów

Szkoły Podstawowej w Ryglicach - ulice Biecka, Wyrwy – 5 uczniów;

ul. Rolnicza, Ul. Bednarska, Pszenna- 6 uczniów;

Zespołu Szkół w Lubczy - Kokocz – 10 uczniów,

Granice na Zwiernik – 10 uczniów,

Na Słotową – 15 uczniów, na Budaki – 9 uczniów.

Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Zalasowej - ul. Zielona, Krasieńskiego,

Słowackiego, Reymonta - 25 uczniów,

ul. Graniczna, Karpacka - 24 uczniów.

Do szkół specjalnych w Tarnowie i Zbylitowskiej Góry – 21 uczniów

Inwestycje i remonty na terenie szkoły. W szkołach na bieżąco, w miarę potrzeb prowadzone są wszystkie niezbędne naprawy i remonty.

W Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Zalasowej wykonano remont pomieszczenia przy sali gimnastycznej dostosowując je do potrzeb gabinetu medycyny szkolnej, wyremontowano korytarz na II piętrze szkoły.

W Szkole Podstawowej w Kowalowej zabezpieczono pomieszczenia Orlika przed działaniem czynników atmosferycznych, w całej szkole wymieniono grzejniki centralnego ogrzewania, pomalowano korytarz wejściowy do szkoły.

Współpraca z rodzicami, organizacjami i instytucjami.

Rodzice chętnie uczestniczą w działalności wychowawczej i opiekuńczej szkół, dzielą się swoimi pomysłami, są współorganizatorami imprez szkolnych z funduszy rad rodziców fundowane są nagrody na konkursy. W okresie wakacji rodzice nieodpłatnie gościli wolontariuszy z USA, którzy prowadzą bezpłatne zajęcia z języka angielskiego. Zespół Szkół w Lubczy kontynuuje współpracę z UJ w Krakowie, w ramach podpisanego w 2014 roku porozumienia uczniowie korzystają z warsztatów prowadzonych przez wykładowców UJ, wspólnie uczestniczą w Lubeckiej Nocy Naukowej. W ramach działań opiekuńczych, wychowawczych i dydaktycznych wszystkie szkoły współpracują z organem prowadzącym i organem sprawującym nadzór pedagogiczny, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Ośrodkiem Kultury, Gminną Biblioteką Publiczną, Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rejonową Dyрекcją Ochrony Środowiska, GOPS, Parafiami i Ośrodkami Zdrowia.

Promocja szkoły

Najlepszym sposobem promocji jest jak najwyższy poziom pracy szkół czyli dobre wyniki z egzaminów zewnętrznych, konkursach przedmiotowych, artystycznych, zawodach sportowych i budowanie dobrych relacji na linii nauczyciel – uczeń- rodzic. Te działania są dla szkół priorytetowe. Szkoły promują wartość edukacji poprzez organizowanie wielu uroczystości np. spotkania opłatkowo – noworoczne, Dni Babci i Dziadka, Dni Matki, Festyny Rodzinne, uroczystości patriotyczne, w których uczestniczą zaproszone władze oświatowe i samorządowe. Swoimi działaniami, dobrymi wynikami dydaktycznymi szkoły budują pozytywny wizerunek. W ramach promocji każda szkoła prowadzi stronę internetową, w prasie lokalnej ukazują się artykuły na temat pracy oraz osiągnięć szkół.

Wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Małopolskiego Kuratora Oświaty

W roku szkolnym 2017/2018 Kuratorium Oświaty przeprowadziło kontrole w następujących szkołach:

Szkoła Podstawowa w Ryglicach – przeprowadzona została kontrola pn” Ocena prawidłowości zapewnienia warunków i organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych” – nie wydano zaleceń.

5.2 Finansowanie oświaty

Finansowanie oświaty w Polsce stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego i jest realizowane ze środków własnych samorządu oraz subwencji oświatowej. Państwo prowadzi politykę oświatową określając ramy funkcjonowania oświaty, ustalając między innymi ramowe plany nauczania, ścieżkę awansu zawodowego nauczycieli, poziom wynagrodzeń, sposób kalkulacji subwencji oświatowej.

Dokonując analizy wydatków finansowych poniesionych na realizację zadań oświatowych należy zaznaczyć, że subwencją oświatową objęte są jedynie szkoły podstawowe z wyłączeniem oddziałów zerowych, świetlic i stołówek oraz gimnazja. Świetlice szkolne, stołówki szkolne i przedszkolne finansowane są ze środków własnych jednostki samorządu terytorialnego. Na dzieci uczęszczające do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych gmina otrzymuje dotację przedszkolną z budżetu państwa.

W 2018 roku dotacja ta wносиła 114,17 zł miesięcznie na 1 dziecko. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, algorytm podziału subwencji oświatowej uzależnia wysokość przyznawanych środków od skali i struktury realizowanych zadań, mierzonych liczbą uczniów z uwzględnieniem stopni zaawansowania zawodowego nauczycieli.

Dodatkową wagą w subwencji oświatowej objęci są uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, którzy posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych. W 2018 r. gmina otrzymała na te dzieci kwotę 421.914 zł

Stan zatrudnienia w placówkach oświatowych wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizacji roku szkolnego, co ściśle związane jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin określoną w ramowych planach nauczania przez MEN dla poszczególnych przedmiotów i poziomów nauczania.

Źródła środków finansowych na oświatę

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2017		ROK 2018 (do 31.08.2018)	
		Kwota	Procent całości	Kwota	Procent całości
1.	Subwencja oświatowa	10 735 060,00	22,93	11 208 168,00	22,34
2.	Dotacje celowe na zadania zlecone	166 974,52	0,36	-----	---
3.	Pozostałe dochody budżetu gminy	574 913,54	1,23	630 912,00	1,26
4.	Dotacja celowa na dofinansowanie zadań bieżących	362 828,98	0,78	450 830,00	0,91
5.	Projekt ERASMUS+	-----	-----	26 000,00	0,06
6.	Projekt „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II”	41 161,01	0,09	31 723,45	0,08
7.	OGÓŁEM:	11 880 930,05	25,39	12 347 633,45	24,58

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Wydatki gminy ogółem na zadania z zakresu oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej

Lp	Wyszczególnienie	Rok 2017			Rok 2018		
		Kwota	Procent całości	Kwota na 1 ucznia	Kwota	Procent całości	Kwota na 1 ucznia
1.	Szkoły podstawowe	7 862 072,17	16,80	11 279,88	9 071 212,00	15,35	12 403,21
2.	Gimnazja	3 731 437,90	7,98	12 521,61	3 194 895,00	5,41	13 048,20
3.	Przedszkola	1 273 451,49	2,72	6 122,37	1 492 639,00	2,53	6 974,95
4.	Punkt Przedszkolny Bistuszowa	136 647,98	0,30	5 465,92	120 000,00	0,21	4 800,00
5.	Oddziały przedszkolne	722 873,00	1,55	7 772,83	764 508,00	1,30	11 945,44
6.	Stołówki	1 155 939,25	2,47		1 281 958,00	2,17	
7.	Świetlice szkolne	406 201,38	0,81		441 810,00	0,75	
8.	Dokształcanie nauczycieli	10 121,13	0,03		2 322,00	0,01	
9.	Dowożenie uczniów	304 970,21	0,66	2 278,90	321 650,00	0,55	2 272,85
10.	Inne wydatki bieżące (odpis na ZFŚS dla nauczycieli emerytów)	85 093,83	0,19		99 600,00	0,17	
11.	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych i innych formach wych. przedszkolnego	130 435,00	0,28	26 087,00	103 577,00	0,18	25 894,25

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

12.	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizac-ji nauki i metod pracy dla uczniów w szkołach podst.	427 854,28	0,92	31 344,64	373 000,00	0,63	33 909,09
13.	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla uczniów w gimnazjach	----	----	----	104 992,00	0,18	20 998,40
14.	Projekt „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II”.	30 098,17	0,07		49 875,62	0,09	
15.	OGÓLEM	16 277 195,76	34,78		17 422 038,62	29,53	

Struktura całkowitych wydatków oświatowych i wydatki na ucznia dla szkół i przedszkoli prowadzonych przez gminę.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2018		
		Kwota	% całości	Kwota na 1 ucznia
1.	Wydatki bieżące ogółem w tym:	16 276 759,28	34,77	12 559,23
	wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi	10 734 744,32	22,94	8 282,99
2.	Wydatki związane z realizacją zadań statutowych szkół	2 336 026,87	4,99	1 802,49
3.	Świadczenia na rzecz osób fizycznych (bhp, dodatek wiejski)	524 596,48	1,12	
4.	Dotacja dla Stowarzyszenia Bistuszowian i Uniszowian na prowadzenie szkoły, oddziału i punktu przedszkolnego	935 855,76	2,0	
5.	Dotacja dla Stowarzyszenia „Razem dla Jonin” na prowadzenie szkoły i oddziału przedszkolnego	653 474,44	1,40	
6.	Dotacja dla Stowarzyszenia „WOLANIE” na prowadzenie szkoły i oddziału przedszkolnego	538 645,25	1,15	
7.	Projekt „ERASMUS”	40 671,22	0,09	

Wydatki bieżące na 1 ucznia w szkołach oraz przedszkolach prowadzonych przez gminę w 2018 r.

Lp.	Nazwa szkoły	Wydatki bieżące ogółem	Wydatki bieżące ogółem na 1 ucznia
1.	Szkoła Podstawowa w Ryglicach	4 149 219,44	12 422,82
2.	Zespół Szkolno -Przedszkolny w Zalasowej	4 349 881,15	9 456,27
3.	Zespół Szkół w Lubczy	3 526 502,07	11 755,01
4.	Szkoła Podstawowa w Kowalowej	1 066 135,49	10 769,05
5.	Publiczne Przedszkole Ryglice	887 090,65	8 612,53

5.3 Przedszkola

Gmina Ryglice jest organem prowadzącym dwa Publiczne Przedszkola oraz jeden Punkt Przedszkolny. Do przedszkoli zgodnie z przepisami przyjmowane są dzieci w wieku 3 – 6 lat, w szczególnie uzasadnionych przypadkach można przyjąć dziecko, które ukończyło 2,5 roku. Rekrutacja do przedszkoli odbywa się zgodnie z harmonogramem ustalonym na dany rok szkolny przez organ prowadzący przedszkola.

Publiczne Przedszkole w Ryglicach jest samodzielną placówką, założone zostało w 1956 r. obecny budynek przedszkola został oddany do użytku w 1980 r. W budynku znajdują się 4 sale z łazienkami dla dzieci, jadalnia, holl, szatne, zaplecze kuchenne. Obok budynku znajduje się ogród przedszkolny wyposażony w sprzęt sportowo – rekreacyjny z NIVEA. Przedszkole czynne jest od godz. 6³⁰ do 16³⁰. Do czterech oddziałów uczęszczało 104 dzieci. Dzienna stawka żywieniowa wynosi 5 zł.

Publiczne Przedszkole w Zalasowej włączone jest w struktury Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Zalasowej. W roku szkolnym 2017/2018 w trzech oddziałach przedszkola przebywało 75 dzieci. Oddział dzieci 3-letnich ma swoją siedzibę w budynku Pałacu pod Dębami, oddział dzieci 4 i 5 letnich znajduje się w budynku Zespołu Szkolno -Przedszkolnego w Zalasowej. Z usług przedszkola korzystają przede wszystkim dzieci mieszkujące w Zalasowej; przedszkole stwarza możliwość uczęszczania do niego dzieci niepełnosprawnych, ze specjalnymi potrzebami żywieniowymi oraz dzieci obcokrajowców. W każdym oddziale oprócz wychowawców jest zatrudniona pomoc nauczyciela. Dzienna stawka żywieniowa w przedszkolu wynosi 5 zł.

Punkt Przedszkolny w Lubczy włączony jest w struktury Zespołu Szkół w Lubczy. Korzysta z niego 25 dzieci w wieku 3 – 4 lat; punkt przedszkolny czynny jest od godz. 7⁰⁰ do 17⁰⁰. Do dyspozycji dzieci są dwie sale zabaw przystosowane do zajęć dydaktycznych. Wejście do punktu przedszkolnego zabezpieczone jest odrębnym przedsionkiem z drewnianej kratownicy. Wszystkie dzieci uczęszczające do punktu przedszkolnego korzystają z posiłków. Stawka żywieniowa wynosi 5 zł.

Stan zatrudnienia w przedszkolach w roku szkolnym 2017/2018

Nazwa przedszkola/ miejscowość	Pełnozatrudnieni		Niepełnozatrudnieni	
	Liczba osób	Liczba etatów	Liczba osób	Liczba etatów
Publiczne Przedszkole w Ryglicach	12	12	9	3,1
Publiczne Przedszkole w Zalasowej	10	10	3	1,33
Punkt Przedszkolny w Lubczy	3	3	2	1,18
RAZEM:	25	25	14	5,61

w tym:

a) nauczyciele

Nazwa przedszkola/ miejscowość	Pełnozatrudnieni		Niepełnozatrudnieni	
	Liczba nauczycieli	Liczba etatów	Liczba nauczycieli	Liczba etatów
Publiczne Przedszkole w Ryglicach	7	7	5	1,4
Publiczne Przedszkole w Zalasowej	8	8	1	0,08
Punkt Przedszkolny w Lubczy	1	1	3	1,16
Razem:	16	16	9	2,64

b) pracownicy administracyjni

Nazwa przedszkola/ miejscowość	Sekretarka/ kadrowa		Referent	Główny księgowy	Księgowa	Kasjer	Intendent	Inne (jakie)	Pomoc nauczyciela
	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu
Publiczne Przedszkole w Ryglicach	0	0	0,1	0,1	0	1	0	2x0,5	
Publiczne Przedszkole w Zalasowej	0	0	0	0	0	0	0	2,75	
Punkt Przedszkolny w Lubczy	0	0	0	0	0	0	0	0	
Razem	0	0	0,1	0,1	0	1	0	3,75	

c) wykaz pracownicy obsługi

Nazwa przedszkola/ miejscowość	Woźny oddziałowy	Sprzątaczką	Konserwator	Kucharz	Pomoc kuchenna	Inne (jakie)
	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu	Wymiar etatu
Publiczne Przedszkole w Ryglicach	2	0	0	1	1,5	0
Publiczne Przedszkole w Zalasowej	0	0	0	0	0,50	0
Punkt Przedszkolny w Lubczy	0	0,25	0	0	1	0
Razem	2	0,25	0	1	3,0	0

Działalność wychowawcza, dydaktyczna, opiekuńcza

Przedszkola realizują zadania zgodnie z obowiązującą podstawą programową wychowania przedszkolnego. W ramach podstawy programowej prowadzone są zajęcia matematyczno – przyrodnicze, polonistyczne, plastyczne, przygotowujące do nauki czytania i pisania, zajęcia rytmiczne, muzyczne i bezpłatny język angielski. Aby osiągnąć cele wychowania przedszkolnego przedszkola wspomagają rozwój dzieci, doskonalą ich umiejętności.

Zajęcia odbywają się w formie zabawowej i zadaniowej z wykorzystaniem różnorodnych form i metod pracy oraz środków dydaktycznych.

W czasie zajęć nauczyciele rozwijają u dzieci umiejętności społeczne, umiejętność współpracy w grupie, kształtują zdolność do wykonywania czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażają dzieci do utrzymywania ładu i porządku. Program profilaktyczny ma za zadanie uświadomić dzieci o istniejących w życiu ludzkim zagrożeniach oraz wyposażyć je w umiejętność radzenia sobie z nimi. Dzieci objęte są opieką nauczycieli, którzy w asyście pomocy nauczyciela czuwają nad rozwojem emocjonalnym, grafomotorycznym, pamięciowym, intelektualnym i ruchowym. Zajęcia organizowane w przedszkolach zapewniają dzieciom możliwość wspólnej zabawy i nauki w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do potrzeb rozwojowych.

Współpraca z rodzicami, instytucjami i organizacjami.

Przedszkole wobec rodziców pełni rolę wspomagającą i integrującą działania wychowawcze, dostarczają wiedzy pedagogicznej, uwrażliwiają na potrzeby i możliwości dziecka. Wszelkie informacje dotyczące przedszkola rodzice otrzymują już przy składaniu Karty zgłoszenia dziecka do przedszkola, a następnie podczas zebrań organizacyjnych, z tablic ogłoszeń oraz ze stron internetowych danego przedszkola. Rodzice na bieżąco kontaktują się z wychowawcami, podczas których informowani są o postępach i rozwoju ich dzieci. Rodzice chętnie pomagają w organizowaniu imprez i uroczystości w przedszkolu (Mikołajki, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki i Ojca, festyny rodzinne, Wigilie, bal karnawałowy itp.). Dyrektorzy i nauczyciele angażują rodziców w pracę na rzecz przedszkoli.

Przedszkola współpracują ze środowiskiem lokalnym: Policja, Straż Pożarna, Biblioteki, Ośrodki Zdrowia, GOPS, Towarzystwo „Nasz Dom”.

Znaczące wydarzenia w życiu przedszkola.

Dla dzieci przedszkolnych ważnym wydarzeniem są akademie i imprezy okolicznościowe m.in. Pasowanie na przedszkolaka, Święto Niepodległości, Dzień Pluszowego Misia, Święto Witaminki, akcja „Cała Polska czyta Tuwima”, Andrzejki, wizyta św. Mikołaja, Wigilia, bal karnawałowy, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki i Dzień Ojca, Dzień Dziecka, Sprzątanie świata”, oraz wycieczki np. do Straży Pożarnej, zwiedzanie spichlerza, wycieczki do teatru, kina, Promiennego Zamku, Ranczo „Pasja” w Brzesku i do Indiańskiej zagrody w Zalasowej.

W roku szkolnym 2017/18 przedszkola realizowały różne programy i akcje społeczne: WOŚP, Góra Grosza, Kubusiowi Przyjaciele Natury, zbiórka nakrętek i baterii, Projekt „Śniadanie daje moc”

Wizja przedszkola.

Chcąc jak najlepiej pomóc dziecku wszechstronnie rozwijać się, przedszkola zakładają następujące działania:

- a) stwarzanie sytuacji, w których dziecko lepiej pozna siebie i świat naturalny wokół niego,
- b) dawanie dziecku wszelkich szans stawania się otwartym na świat i ludzi oraz zadań jakie przed nim stawiamy,
- c) uczenie się, jak radzić sobie z przykrymi uczuciami,
- d) rozbudzanie wrażliwości na krzywdę innych, nie tylko ludzi, ale i zwierząt,
- e) kształtowanie wrażliwości na piękno przyrody,
- f) pogłębianie wiadomości na temat środowiska przyrodniczego,
- g) stwarzanie okazji do bezpośrednich kontaktów z przyrodą i obserwacji jej zjawisk,
- h) kształtowanie podstawowych zasad ochrony przyrody i poczucia odpowiedzialności za nią,
- i) rozwijanie zdolności właściwego reagowania na niszczenie środowiska,
- j) rozpoznanie potrzeb opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych dzieci i zastosowanie odpowiednich form pracy,
- k) rozwijanie u dzieci samodzielności i odpowiedzialności za własne działania i zachowania,
- l) wnikliwe obserwowanie i analizowanie postępów dzieci,
- m) zapewnienie szczególnych form wsparcia pedagogicznego tym, którzy go potrzebują,
- n) przygotowywanie dzieci do przeżywania sukcesu, ale też do radzenia sobie z porażkami,
- o) stworzenie przestrzeni i możliwości dla twórczej aktywności dziecka, spontanicznej i radosnej zabawy,
- p) organizowanie wszelkich dodatkowych form diagnozy i terapii,

Wyniki nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Małopolskiego Kuratora Oświaty

W roku szkolnym 2017/18 w Przedszkolu w Zalasowej odbyła się kontrola z Małopolskiego Kuratorium Oświaty– zaleceń nie wydano.

Rozdział 6

Raport z realizacji działań z dziedziny sportu i rekreacji

Gmina Ryglice realizuje swoje zadania z dziedziny sportu i rekreacji głównie poprzez współpracę z lokalnymi stowarzyszeniami, klubami sportowymi oraz organizacjami pozarządowymi. W związku z tym Rada Miejska w Ryglicach co roku podejmuje uchwałę o współpracy z organizacjami pozarządowymi i w rozdziale 6 Raportu o stanie Gminy będzie przedstawiony głównie przebieg realizacji polityki współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na terenie Gminy Ryglice w roku 2018.

6.1 Podstawowe obowiązki organu wykonawczego w zakresie opracowania Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i konsultacje jego projektu na rok 2018

Projekt programu współpracy Gminy Ryglice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na terenie Gminy Ryglice na rok 2018 został zamieszczony na stronie internetowej oraz profilu facebook gminy Ryglice dnia 31.10.2017 r. Konsultacje trwały od 31 października do 13 listopada 2017 r. W tym czasie każdy zainteresowany mógł zapoznać się z jego treścią oraz zgłosić ewentualne uwagi do przedstawionego projektu.

6.2 Gmina wyłania organizację pozarządową w drodze otwartego konkursy ofert

Od roku 2005 ogłaszane są konkursy w zakresie realizacji upowszechnienia kultury fizycznej i sportu, na rok 2018 został ogłoszony jeden taki konkurs. Dnia 13 grudnia 2017 roku został ogłoszony otwarty konkurs ofert na wykonanie przez organizacje pozarządowe i organizacje pożytku publicznego zadania w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu w 2018 roku o nazwie: „Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu - rekreacja ruchowa”. W konkursie ofert zapisano formy realizacji zadania, do których należą:

- a) realizacja programów szkolenia sportowego,
- b) rozwój fizyczny dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez uczestnictwo w zorganizowanych formach
- c) szkolenia sportowego w piłce nożnej i siatkowej,
- d) pokrycie kosztów organizowania zawodów sportowych lub uczestnictwa w zawodach w piłce nożnej i siatkowej,
- e) prowadzenie działalności sportowo - rekreacyjnej oraz organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych, turniejów i zawodów sportowych,
- f) zakup sprzętu sportowego,
- g) pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego,

Zlecenie zadania nastąpiło na zasadzie wspierania zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji, w wysokości nie większej niż 99 % całkowitej wartości zadania.

Udzielenie dotacji nastąpiło z odpowiednim zastosowaniem przepisów art. 16 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2017 r. poz. 875 z późn. zm.)

W wyniku rozstrzygniętego konkursu, dotację przyznano następującym podmiotom:

Klub Sportowy „KS Ryglice” z siedzibą w Ryglicach dotacja w wysokości 105 000 zł

Miejski Klub Sportowy „MKS Ryglice” z siedzibą w Ryglicach dotacja w wysokości 30 000 zł.

Klub Sportowy KS Zalasowa - 5 000,00 zł (przyznana kwota, jednakże Klub nie podpisał umowy na realizację zadania i kwota ta trafiła ponownie do budżetu gminy Ryglice).

Zadania realizowane były w okresie od dnia podpisania umowy do dnia 31 grudnia 2018 r. Umowy zawarte zostały w dniach:

1. Klub Sportowy „KS Ryglice” z siedzibą w Ryglicach - 31.01.2018 r.
2. Miejski Klub Sportowy „MKS Ryglice” z siedzibą w Ryglicach - 06.02.2018 r.

Porównanie środków, jakie Gmina Ryglice przekazała z budżetu na działalność organizacji pozarządowych w latach 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Klub Sportowy MKS Ryglice	53 000	47500	60 000	94 000	105 000
Klub Sportowy KS Ryglice	62 000	47500	73 400	23 745,77	30 000
Razem	115 000	95 000	133 400	117 745,77	135 000

6.3 Główne cele realizacji programu współpracy

Głównym i nadrzędnym celem realizacji programu współpracy z organizacjami pozarządowymi było kształtowanie i rozwijanie wśród miejscowej społeczności postaw obywatelskich oraz rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Działania te mogły być realizowane dzięki współpracy między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi.

W roku 2018 realizowane były zadania określone w programie współpracy, które miały na celu przede wszystkim:

- a) rozwój aktywności społecznej mieszkańców Gminy,
- b) umocnienie lokalnych działań i stworzenie warunków dla powstania nowych inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych,
- c) poprawę jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców,
- d) umacnianie w mieszkańcach poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i wspólnotę lokalną,
- e) włączenie mieszkańców w działania mające na celu rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych,
- f) kultywowanie i propagowanie tradycji ludowych,
- g) integrację podmiotów realizujących różne inicjatywy w sferze zadań publicznych,
- h) tworzenie więzi społecznych i budowanie społeczeństwa obywatelskiego,

- i) zwiększenie udziału zainteresowanych podmiotów w realizacji zadań publicznych,
- j) otwarcie na innowacyjność oraz konkurencyjność poprzez umożliwienie złożenia oferty realizacji zadań publicznych
- k) wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych,
- l) rozwój i promocja działań na rzecz środowiska wykonywanych w ramach wolontariatu
- m) zabezpieczenie w budżecie Gminy środków finansowych umożliwiających wykonanie w/w zadań.

6.4 Zadania Gminy Ryglice realizowane w roku 2018.

Zadania Gminy Ryglice, realizowane w roku 2018 przez organizacje pozarządowe przy współudziale finansowym budżetu gminy prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem działań w zakresie:

pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej, promocji zdrowego trybu życia, przeciwdziałania zjawiskom patologii oraz działania w zakresie profilaktyki uzależnień, działań edukacyjnych w sferze budowy społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu, współorganizowania imprez i przedsięwzięć o charakterze gminnym z zakresu kultury, sportu, turystyki, edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa i promocji Gminy, ochrony i promocji zdrowia, edukacji, oświaty i wychowania, kultury i sztuki, w tym przedsięwzięć mających na celu wzbogacenie oferty kulturalnej Gminy oraz promocję lokalnych twórców, wspierania organizacji ubiegających się o pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej, wspomaganie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, upowszechniania kultury fizycznej i sportu poprzez prowadzenie sportowych szkoleń dla dzieci i młodzieży, organizowanie zajęć pozaszkolnych, które zapewniają rozwój zainteresowań i zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży, promowania dyscyplin sportowych oraz rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej oraz w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży, ekologii i ochrony środowiska, działań na rzecz integracji oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami oraz działania wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnej, promowanie gminy poprzez różnorodne przedsięwzięcia.

6.5 Zakres współpracy o charakterze finansowym i poza finansowym.

Współpraca finansowa polegała na zleceniu realizacji zadania publicznego Gminy Ryglice organizacji pozarządowej poprzez wsparcie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji.

W wyniku przeprowadzonego konkursu zawarto umowy z dwoma podmiotami w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu na łączną kwotę 135 000,00 zł.

W 2018 r. gmina Ryglice wsparła organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Ryglice pożyczkami na realizację zadań służących rozwojowi gminy Ryglice. Organizacje pozarządowe często mają możliwość aplikowania o środki zewnętrzne po wykazaniu zabezpieczenia finansowego całości kosztów danego zadania. W przypadku organizacji pozarządowych, niedysponujących żadnymi środkami finansowymi, jedyną możliwością pozyskania dotacji jest uzyskanie pożyczki z budżetu gminy Ryglice, która następnie jest spłacana ze środków otrzymanych z dotacji.

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Korzyść gminy jest ogromna, ponieważ zadania te są często w 100% sfinansowane ze środków zewnętrznych! W roku 2018, pożyczkę udzielono:

Lp.	Nazwa organizacji pozarządowej	Kwota udzielonej pożyczki	Nazwa zadania na realizację, którego udzielono pożyczki	Źródło refundacji pożyczki
1.	Stowarzyszenie Koło Pań Rygliczanki w Ryglicach	60 000,00 zł	Rozwój oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów w gminie Ryglice poprzez organizację ośmiu wydarzeń kulturalnych	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW 2014-2020
2.	Ludowy Klub Sportowy Burzyn	13 500,00 zł	Aktywna promocja Pogórza poprzez wydanie 5 filmów reklamowych oraz organizację 5 imprez biegowych (film promocyjny gminy Ryglice oraz Bieg Drwala w czerwcu 2018 r. w Ryglicach	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW 2014-2020
3.	Ludowy Klub Sportowy Burzyn	13 500,00 zł	Wzmacnianie spójności społecznej na Pogórzu tj. przeprowadzenie cyklu szkoleń, warsztatów nt. przedsiębiorczości, ekonomii, pierwszej pomocy, zdrowego odżywiania, kampanii antyśmogowej na terenie gminy Ryglice	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW 2014-2020
4.	Stowarzyszenie Rzepiennik Jutra	19 998,00 zł	Nasze dziedzictwo - warsztaty: garncarskie i "obrzędy doroczne" na terenie 5 gmin Pogórzańskiego Stowarzyszenia Rozwoju, w tym na terenie gminy Ryglice	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW 2014-2020
5.	Stowarzyszenie Zalasowian	48 000,00 zł	Zakup Strojów regionalnych oraz butów dla zespołu ludowego Zalasowian z Zalasowej	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW

				2014-2020
6.	Stowarzyszenie Zalasowian	48 000,00 zł	Zakup instrumentów muzycznych dla Kapeli Ludowej Zalasowioki	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w ramach PROW 2014-2020
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Joninach	8 750,00 zł	Sfinansowanie zakupu wyszczególnionego we wniosku do Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników o dofinansowanie sprzętu i ubrań bojowych dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Joninach	Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników

Współpraca poza finansowa polegała przede wszystkim na:

- a) przekazywaniu informacji dotyczących programu współpracy za pośrednictwem lokalnej gazety „W Paśmie Brzanki”, na oficjalnej stronie internetowej Gminy Ryglice oraz w social media,
- b) informowaniu przedstawicieli organizacji pozarządowych o działaniach w realizację których mogą się włączyć oraz o środkach finansowych, które mogą się ubiegać w różnych projektach skierowanych do organizacji samorządowych,
- c) ogłaszaniu informacji o sesjach Rady Miejskiej i posiedzeniach komisji, podczas których omawiane są zagadnienia związane z działalnością statutową organizacji pozarządowych w zakresie realizowania zadań publicznych,
- d) podejmowaniu działań, które mają na celu integrację zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych na rzecz lokalnej społeczności,
- e) udostępnianiu lokali w celu organizacji imprez, spotkań, szkoleń i prowadzenia innej statutowej działalności,
- f) informowanie o szkoleniach prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Tarnowie oraz inne instytucje,
- g) współpracy z organizacjami pozarządowymi przy okazji organizacji lokalnych imprez, konkursów, festynów i innych wydarzeń o charakterze kulturalnym,
- h) merytorycznej pomocy w nawiązywaniu kontaktów na szczeblu krajowym oraz międzynarodowym, publikacji informacji dotyczących działalności organizacji pozarządowych w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej gminy.

Pozostałe priorytety nie są ogłaszane w formie konkursu ze względu na istniejące odpowiednie instytucje realizujące te zadania. Należą do nich m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach, Placówka Wsparcia Dziennego w Lubczy, Ośrodek Kultury w Ryglicach wraz z filiami w Zalasowej i Lubczy, Gminna Biblioteka Publiczna w Ryglicach wraz z filiami w Zalasowej i Lubczy, Środowiskowy Dom Samopomocy w Ryglicach, Ochotnicze Straże Pożarne.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach w roku 2018 podjął działania dotyczące współpracy z organizacjami pozarządowymi w szczególności:

- a) Współpraca z miejscowymi Caritas
- b) Współpraca ze Stowarzyszeniem „Bona- Fide Ryglice
- c) współpraca partnerska dotycząca integracji społecznej oraz aktywizacji środowiska lokalnego na rzecz osób i rodzin w zakresie działań statutowych realizowanych przez GOPS - Okres realizacji styczeń – grudzień 2018 r.,
- d) współpraca partnerska w zakresie rozwiązań dotyczących diagnozowania problemów społecznych w tym w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii - Termin realizacji : lipiec – grudzień 2018r.
- e) współpraca przy realizacji i osiągnięciu celów projektu socjalnego „Wakacje w Dolinie Białej” oraz projektu „ Razem odkrywamy nowe możliwości”.

Założeniami programu było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z programem wychowawczym a także wypoczynku letniego dla dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością i ich rodzin z możliwością skorzystania z dogoterapii oraz warsztatów psychologicznych.

Projekty te miały na celu wzmocnienie więzi rodziców i dzieci, ułatwienie dostępu do rekreacji, aktywnego spędzania wolnego czasu a także pogłębienie wiedzy i umiejętności wychowawczych. Działaniami uzupełniającymi była jazda konna, grupa samopomocowa dla rodziców.

- f) Współpraca z Kołem Gospodyń Wiejskich w Zalasowej, Stowarzyszeniem „ Rygliczanki” w Ryglicach dotycząca integracji społecznej oraz aktywizacji środowiska na rzecz rodzin w zakresie działań statutowych GOPS.

Gminna Biblioteka Publiczna w Ryglicach w roku 2018 współpracowała z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- a) Stowarzyszenie Koło Pań Rygliczanki, Klub Seniora w Ryglicach pomoc przy organizacji spotkania autorskiego z Hanną Cygler w Ryglicach
- b) Koło Gospodyń Wiejskich w Zalasowej, Klub Seniora w Zalasowej pomoc przy organizacji spotkania pt. Narodowe Czytanie Przedwiośnia Stefana Żeromskiego w Zalasowej
- c) Pogórzańskie Stowarzyszenie Rozwoju w Tuchowie, współorganizator konkursu ,pt. „Cudze chwalcie swego nie znacie”
- d) Stowarzyszenie Zalasowian, Klub Seniora w Zalasowej, Klub Miłośników Poezji w Zalasowej- Wieczór poezji w Zalasowej
- e) Klub Miłośników Książki w Lubczy – spotkania w celu omawiania ciekawej literatury

f) Dyskusyjny Klub Książki w Zalasowej, Klub Miłośników Poezji w Zalasowej - spotkania w celu omawiania ciekawej literatury i poezji:

- Uczestnikami spotkania byli członkowie Klubu Seniora w Zalasowej oraz Stowarzyszenia Zalasowian , pt."Las potrzebuje drzewa"

- Uczestnikami spotkania byli członkowie klubu Seniora w Ryglicach, pt."Las potrzebuje drzewa"

g) Stowarzyszenie Zalasowian zorganizowało spotkanie w Bibliotece w ramach projektu Erasmus+ pt. „Osteoporoza -złodziej kości”

h) Współpraca Ze Szkołą Podstawową w Joninach prowadzoną przez Stowarzyszenie Razem dla Jonin:

-prelekcja pt. „Misie w literaturze dziecięcej” i „Dzieci Ireny Sendlerowej. Historia życia bohaterki”

i) spotkanie edukacyjne w ramach Ogólnopolskiego Dnia Głośnego Czytania oraz pt. Nasze drzewa i Krzewy”; „Walor Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki i „Co w trawie piszczy czyli przygody pajęczka Drżączka i biedronki Bronki”

j) spektakl, pt. Tajemnica starej szafy”

k) warsztaty literacko-plastyczne pt."Mirabelka-drzewo pamięci”

l) Współpraca ze Szkołą Podstawową w Bistuszowej prowadzoną przez Stowarzyszenie Bistuszowian i Uniszowian:

- Konkurs pt. Przegląd Twórczości Dziecięcej w Bistuszowej

m) Współpraca ze Szkołą Podstawową w Woli Lubeckiej prowadzoną przez Stowarzyszenie „Wolanie”:

- spektakl ,pt. „Na smyczy””

Ośrodek Kultury w Ryglicach współpracuje z organizacjami pozarządowymi i pożytku publicznego. Współpraca poza finansowa w 2018 r. polegała przede wszystkim na:

- a) Udostępnianie i przygotowanie lokali na spotkania, szkolenia i zebrania wynikające z bieżącej działalności statutowej;
- b) Stowarzyszenie „Zalasowian”
- c) Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych "Nasze Dzieci"
- d) Fundacja Leszka Gawrona
- e) Koło Gospodyń Wiejskich w Zalasowej
- f) OSP Ryglice, Zalasowa
- g) Koło Pań Rygliczanki
- h) Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Sekcja Nr 6 w Ryglicach
- i) Klub Sportowy KS Ryglice
- j) Udostępnianie i przygotowanie lokali na realizację projektów.
- k) Udostępnienie lokali na działalność integracyjną tj. bale charytatywne, biesiady, Babski Comber, Dzień Kobiet, Mikołaj itp.
- l) Umożliwienie organizacjom pozarządowym publikowania istotnych wiadomości, komunikatów w gazecie lokalnej „W Paśmie Brzanki”,
- m) Druk plakatów, zaproszeń, dyplomów
- n) Nagłośnienie i oświetlenie imprez
- o) Czynny udział zespołów artystycznych, zespołów ludowych, Koła Rękodzieła Artystycznego, Młodzieżowej Orkiestry Dętej Ośrodka Kultury w działaniach Stowarzyszeń w Zalasowej i Ryglicach
- p) Współpraca z Parafiami – wystawianie programów kolędniczo – jasełkowych oraz Misterium Męki Pańskiej, Ryglickie Dni Muzyki Chrześcijańskiej
- r) Przygotowywanie dekoracji np. Wieczór Poezji w Zalasowej,
- s) Pomoc merytoryczna pracowników Ośrodka Kultury w Ryglicach, Filia w Zalasowej

Zrealizowane działania w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi

Udostępnienie lokali na szereg wydarzeń i imprez organizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami na terenie Gminy Ryglice, w tym w szczególności:

- a) Koncert Noworoczny Młodzieżowej Orkiestry Dętej w Zalasowej w „Pałacu pod Dębami”,
- b) Spotkanie Noworoczne osób związanych z Ryglicami w Święto Trzech Króli organizowane przez Zarząd Miasta Ryglice, Ośrodek Kultury w Ryglicach oraz Stowarzyszenie Koło Pań Rygliczanki,
- c) Programy Jasełkowo-Kolędnicze w spichlerzu,
- d) Cykliczna impreza „Babski Comber” z okazji Tłustego Czwartku w ryglickim spichlerzu,
- e) Impreza pt. „Święty Walenty, Tradycje Lubeckie” w „Perle Lubczy”,
- f) Przegląd Twórczości Plastycznej Środowiskowych Domów Samopomocy,
- g) Spotkanie Wigilijne w Zalasowej w "Pałacu pod Dębami",

h) Wieczór Poezji w Pałacu pod Dębami w Zalasowej zorganizowany we współpracy Stowarzyszenia Zalasowian Klub Miłośników Poezji, Ośrodka Kultury w Ryglicach Filia w Zalasowej oraz Gminnej Biblioteki Publicznej Filia w Zalasowej,

i) Bal charytatywny w Zalasowej w Pałacu pod Dębami w Zalasowej, którego organizatorem było Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych "Nasze Dzieci" z Zalasowej,

j) Współpraca z Parafiami przy okazji wystawiania Programów Jasełkowo-Kolędniczych

k) Umożliwienie publikacji informacji i artykułów dotyczących działalności organizacji pozarządowych oraz zamieszczania zaproszeń na imprezy w lokalnej prasie tj. „W Paśmie Brzanki” oraz na oficjalnej stronie internetowej Gminy Ryglice.

l) Druk plakatów, zaproszeń, dyplomów.

m) Nagłośnienie i oświetlenie imprez.

Współpraca z klubami sportowymi przy okazji organizacji imprez sportowych w tym:

a) Gminnych Zawodów Sportowych w Piłce Halowej OSP Gminy Ryglice,

b) Turnieju Niepodległościowego piłki siatkowej na hali sportowej Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Zalasowej.

Współpraca organizacji pozarządowych z miejscowymi zespołami folklorystycznymi, kołami, klubami oraz innymi grupami i instytucjami.

Informowanie o możliwości pozyskania środków finansowych, np. w ramach "Małopolskie remizy 2018" czy konkursów ofert Pogórzańskiego Stowarzyszenia Rozwoju w Tuchowie.

Pomoc przy pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych.

Dofinansowanie imprez i wyjazdów np. ufundowanie Pucharów i Nagród w licznych konkursach i Turniejach,

Współpraca przy organizacji innych imprez, konkursów i wydarzeń, takich jak:

a) Przegląd Twórczości Dziecięcej w Bistuszowej zorganizowany przez Publiczną Szkołę Podstawową im. Oddziału Regina II AK w Bistuszowej w partnerstwie z Gminną Biblioteką Publiczną w Ryglicach,

Wieczór z poezją zorganizowany przez Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, Publiczne Gimnazjum oraz Szkołę Podstawową w Ryglicach oraz Ośrodek Kultury w Ryglicach,

b) Marsz na Brzankę zorganizowany we współpracy Zarządu Miasta Ryglice, RunForFun, Gabinetem Odnowy Biologicznej Nefris, Stowarzyszeniem Koło Pań Rygliczanki oraz Kołem Łowieckim

c) Dożynki gminne w Gminie Ryglice,

d) Festiwal Kultury Pogórzańskiej,

e) Obchody 100. Rocznicy Odzyskania Niepodległości.

Rozdział 7

Raport z działań bojowych bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej

Ochrona przeciwpożarowa w gminie Ryglice to realizacja zadań mających na celu ochronę życia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innymi zdarzeniami. Zadaniem gminy Ryglice we współpracy z Komendantem Gminnym OSP jest między innymi utrzymanie stałej gotowości bojowej jednostek OSP z terenu gminy, współdziałanie z samorządami gminnymi i Państwową Strażą Pożarną w zakresie ochrony przeciwpożarowej, prowadzenie działalności szkoleniowej, ćwiczeń zawodów, podejmowanie działań w zakresie wyposażenia w sprzęt bojowy.

Ochotnicze Straże Pożarne działające na terenie gminy zrzeszają obecnie 117 członków w Jednostkach Operacyjno-Technicznych powołanych przy każdej jednostce. Na terenie gminy działa 6 jednostek, w tym dwie, tj. Ryglice i Lubcza włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

W roku 2018 na terenie gminy Ryglice doszło do 83 interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej, 10 pożarów, 12 wypadków drogowych to część interwencji. Pozostałe to miejscowe zagrożenia takie jak usuwanie drzew po wichurach i nawałnicach, usuwanie namulisk na drogach powiatowych i gminnych, usuwanie gniazd os i szerszeni. Rok 2018 został oceniony jako rok spokojny.

Ochotnicze Straże Pożarne w ramach tzw. „Wyjazdów gospodarczych” dowoziły wodę do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy.

Obecnie na wyposażeniu Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy znajdują się następujące pojazdy:

1. Zalasowa- MAN rok produkcji 1999
2. Wola Lubecka- Star 266 rok produkcji 1981
Żuk rok produkcji 1991
3. Lubcza- Man TGM 290 z 2014 roku
- Nissan Navara z 2008 roku
4. Kowalowa- Star 266 wyprodukowany w 1986
5. Joniny- Iveco – rok produkcji 1991
6. Ryglice- IVECO EUROCARGO z 2013 roku
- Renault Midliner M210 z 1998 roku
- Lublin 3 z 2000 roku

W ubiegłym roku jednostki OSP zostały doposażone i został zakupiony sprzęt i umundurowanie min.

- kamera termowizyjna (Lubcza)
- umundurowanie bojowe (Kowalowa, Joniny, Wola Lubecka)

- aparaty ODO (Wola Lubecka)
- pilarka do stali i betonu (Wola Lubecka)
- trójnóg ratowniczy (Ryglice)
- materac próżniowy (Lubcza)

Jednostka Ryglice, Lubcza oraz Zalasowa wyposażone są w zestawy do ratownictwa technicznego tj. zestawy hydrauliczne.

Gmina Ryglice posiada 48 wyszkolonych ratowników medycznych.

- Torby medyczne PSP R-1 z zestawem do tlenoterapii- 6 sztuk
- Deski ortopedyczne- 10 sztuk

Aparaty ODO (Ochrony Dróg Oddechowych):

- Ryglice – 6 sztuk
- Lubcza- 4 sztuki
- Zalasowa- 3 sztuki
- Wola Lubecka- 2sztuki

- Defibrylator posiadają wszystkie jednostki z terenu gminy.
- Detektory wielogazowe posiadają jednostki z Ryglic, Lubczy oraz Zalasowej.

Nie sposób wymienić całego sprzętu i armatury wodnej posiadanej przez jednostki natomiast do najważniejszych należą: pompy szlamowe, agregaty prądotwórcze, pompy pływające, drabiny nasadkowe, pilarki.

Wszystkie jednostki na terenie Gminy Ryglice posiadają w swoich strażnicach system selektywnego alarmowania, to znaczy że syrena zostaje uruchomiona za pomocą sygnału radiowego wysyłanego ze Stanowiska Kierowania Komendanta Miejskiego PSP(SKKM) w Tarnowie.

W maju i czerwcu została przeprowadzona Kontrola Gotowości Bojowej przez Komendanta Miejskiego PSP w Tarnowie. Jednostka KSRG Lubcza oraz Ryglice uzyskały wynik –bardzo dobry- co świadczy o dobrym przygotowaniu tych jednostek do działań ratowniczych.

W ubiegłym roku został zorganizowany OTWP pod hasłem „Młodzież zapobiega pożarom” na szczeblu eliminacji gminnych w kategorii szkół podstawowych i gimnazjum.

Zwycięzcy reprezentowali gminę na szczeblu powiatowym. W miesiącu lipcu odbyły się zawody sportowo-pożarnicze. Udział wzięły wszystkie jednostki z terenu gminy. Zwycięzcy, tj. OSP Joniny reprezentowały Gminę na zawodach powiatowych w Tarnowie.

Ekwiwalent za udział w akcjach ratowniczych nie trafia z terenu naszej gminy do prywatnej kieszeni ochotników, ale przekazywany jest na rachunek bankowy OSP z przeznaczeniem na działalność statutową jednostek, pośrednio więc stanowi udział w zakupach sprzętowych umundurowania oraz koszt utrzymania remiz.

Za konserwację i utrzymanie sprzętu w gotowości bojowej, odpowiedzialni są kierownicy konserwatorzy, opłacani z budżetu gminy Ryglice. Do zadań kierownicy należy między innymi obsługa samochodów, uzupełnianie płynów, właściwe utrzymanie sprzętu i armatury wodnej, utrzymanie ładu i porządku w garażach i boksach samochodowych, udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych.

Okresowe badania lekarskie strażaków ochotników nadzorowane są przez Naczelników OSP, którzy prowadzą właściwe rejestry. Koszty badań pokrywa Urząd Miejski.

Ochotnicze Straże Pożarne poza działalnością bojową biorą udział i czynnie włączają się w organizację życia kulturalnego gminy. Uczestniczą w różnorodnych uroczystościach Kościelnych i imprezach gminy, czego przykładem są Obchody 3 Maja i Dnia Strażaka. Śmiało więc można stwierdzić, że Ochotnicze Straże Pożarne, to najbardziej mobilna i aktywna ochotnicza formacja w gminie Ryglice.

Rozdział 8

Raport z realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych i pomocy społecznej

8.1 Realizacja Strategii Rozwiązywania problemów społecznych

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej.

Wizja i misja rozwoju społecznego Gminy Ryglice

Wizja – Gmina Ryglice odważnie reagująca i dążąca do niekonfliktowego rozwiązywania problemów wspólnoty poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i samych mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Każdy mieszkaniec czuje więź zarówno ze swoją miejscowością jak i całą gminą.

Misja – Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice jest – uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016 – 2025 obejmuje trzy obszary działania, do których należą:

Obszar priorytetowy I: Wspieranie rodzin

Cel strategiczny 1: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną

Cel operacyjny 1.1 Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej

Zadania:

- a) Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych poprzez asystenta rodziny.
- b) Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, w tym min. pozyskiwanie nieodpłatne różnego rodzaju rzeczy i artykułów gospodarstwa domowego.
- c) Promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie członkom tych rodzin dostępności do różnych dóbr i usług poprzez np. Kartę Dużej Rodziny (KDR to ulgi lub dopłaty do biletów wstępu np. na basen).
- d) Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy prawnej, psychologicznej i terapeutycznej.

- e) Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją.
- f) Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi.

Cel operacyjny 1.2 Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Zadania:

- a) Tworzenie programów, kampanii społecznych i informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców.
- b) Tworzenie programów podnoszących kompetencje psychospołeczne dzieci i młodzieży.
- c) Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- d) Organizowanie akcji i kampanii społecznych promujących znaczenie więzi społecznych.
- e) Realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku, rekreacji, kultury i sportu oraz zaspokajania podstawowych potrzeb rodzin ubogich, a w szczególności dzieci z tych rodzin – dożywianie w szkołach żywność z programu FEAD.
- f) Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m. in. alkohol, narkotyki, temat szkodliwości środków zmieniających świadomość, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, przemoc (która bezpośrednio lub pośrednio może prowadzić do uzależnienia).
- g) Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.
- h) Udzielenie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami m. in. stypendia, dopłata do różnych form wypoczynku typu kolonie, wycieczki szkolne.
  - i) Doskonalenie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego wspierającego w rozwiązywaniu problemów na rzecz dziecka i rodziny.

Cel operacyjny 1.3. Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.

Zadania:

- a) Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych.
- b) Udział dzieci i młodzieży w turniejach i rozgrywkach sportowych.
- c) Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych.

Cel operacyjny 1.4. Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie.

Zadania:

- a) Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych (lokalna prasa, Internet, ulotki, broszury) na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.
- b) Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu i środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież.
- c) Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi.

Cel operacyjny 1.5. Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

- a) Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy, w tym realizacja procedury „NIEBIESKIE KARTY”.
- b) Kontynuacja monitoringu przebiegu zmian w rodzinach obciążonych problemami przemocy.
- c) Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.
- d) Organizowanie wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, itp.) dla ofiar i sprawców przemocy.
- e) Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokajanie jej podstawowych potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenie pracy socjalnej).
- f) Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.

Grupy docelowe:

- a) Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.
- b) Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- c) Osoby uzależnione.
- d) Rodziny osób uzależnionych.
- e) Dzieci i młodzież.
- f) Rodziny, w których występuje przemoc.

Obszar priorytetowy II: Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 2: Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową gminy.

Cel operacyjny 2.1. Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne.

Zadania:

- a) Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany (uzyskanie dodatkowych kwalifikacji, kształceniu w szczególności poprzez organizowanie szkoleń).
- b) Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych).
- c) Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego.
- d) Organizowanie akcji promujących aktywność zawodową.
- e) Podejmowanie współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy (poprzez kontrakt – prace społecznie użyteczne) na rzecz osób bezrobotnych.
- f) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych dotyczących zmiany profilu zawodowego i/lub uzyskania dodatkowych kwalifikacji.

Cel operacyjny 2.2. Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców.

- a) Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno – bytowej zgodnie z ustawą o Pomocy Społecznej, Uchwałami Rady Miejskiej itp.
- b) Edukowanie rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.
- c) Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem.

Grupy docelowe:

- a) Osoby bezrobotne.
- b) Rodziny osób bezrobotnych.
- c) Środowisko osób bezrobotnych.

Obszar priorytetowy III: Niepełnosprawność i osoby starsze.

Cel strategiczny 3: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 3.1. Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Zadania:

- a) Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- b) Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych.
- c) Wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym.
- d) Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych np. wolontariat, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych osobom starszym i niepełnosprawnym bez konieczności wychodzenia z domu.

- e) Rozwój systemu wsparcia pozainstytucjonalnego na rzecz osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób ubiegających się o miejsca w DPS, poprzez m. in. tworzenie mieszkań socjalnych z zapleczem usług opiekuńczych lub utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.

Cel operacyjny 3.2. Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowanie odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- a) Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych.
- b) Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym.
- c) Organizowanie i wspieranie różnego typu inicjatyw, mających na celu integrację mieszkańców miejscowości i gminy.
- d) Wspieranie i inicjowanie spotkań i wyjazdów o charakterze informacyjnym, zawodowym, integracyjnym osób starszych i niepełnosprawnych.

Grupy docelowe:

- a) Ludzie starsi.
- b) Osoby niepełnosprawne.
- c) Rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.
- d) Środowisko osób niepełnosprawnych i starszych.

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Rok 2018 był to trzeci rok wdrażania postanowień *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016 – 2025*. Poniżej przedstawiono ocenę realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz celów operacyjnych w obszarze działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach.

Obszar priorytetowy I: Wspieranie rodzin				
Cel strategiczny 1: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną				
Cel operacyjny 1.1 Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej				
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny.	Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w okresie sprawozdawczym 2018	Liczba rodzin	10	Dokumentacja asystenta rodziny
	Asystenci rodziny	Liczba zatrudnionych osób	1	Dokumentacja GOPS
Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, w tym min. pozyskiwanie nieodpłatne różnego rodzaju rzeczy i artykułów gospodarstwa domowego.	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę oraz źródło finansowania)	Liczba osób, którym przyznano decyzją – świadczenia	363	Dokumentacja GOPS
Promowanie i wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez zwiększenie członkom tych rodzin dostępności do różnych dóbr i usług poprzez np. Kartę Dużej Rodziny (KDR to ulgi lub dopłaty do biletów wstępu np. na basen).	Rodziny posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	300	Dokumentacja GOPS
	Rodziny z < 3 dzieci posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	4	
	Rodziny z 3 dzieci, posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	236	
	Rodziny z 4 dzieci, posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	76	
	Rodziny z 5 dzieci, posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	17	
	Rodziny z 6 dzieci posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	6	
	Rodziny z 7 + dzieci, posiadające przynajmniej jedną zamówioną Kartę	Liczba rodzin	9	
	Rodziny posiadające przynajmniej jedną aktywną Kartę na dzień wykonania raportu 31.12.2018	Liczba rodzin	300	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Osoby, którym przyznano Kartę	Liczba osób	1619	
	Rodzice/mażonkowie którym przyznano Kartę	Liczba osób	637	
	Dzieci, którym przyznano Kartę	Liczba osób	1157	
Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy prawnej, psychologicznej i terapeutycznej.	Konsultacja z psychologiem	Liczba konsultacji	44	Dokumentacja Punkt Konsultacyjny
	Konsultacja z Konsultantem ds. uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy	Liczba konsultacji	63	
Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją.	Konsultacje z dyrekcją szkół, pedagogami szkolnymi, wychowawcami klas.	Liczba konsultacji	Stała współpraca pracowników GOPS	Dokumentacja GOPS
Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi.	Grupa Wsparcia dla Rodziców	Liczba spotkań	5	Dokumentacja GOPS
		Liczba uczestników	15	
Cel operacyjny 1.2 Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Tworzenie programów, kampanii społecznych i informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców.	Warsztat dla rodziców „Bejbi Blues” – ABC wychowania	Liczba warsztatów	1	Dokumentacja GOPS
	Warsztat dla rodziców „Wyloguj się do życia”	Liczba warsztatów	1	
Tworzenie programów podnoszących kompetencje psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Realizacja spektakli profilaktycznych na terenie szkół Gminy Ryglice o tematyce akceptacji w grupie, problemu wykluczenia, uzależnień, agresji.	Liczba spektakli	8	Dokumentacja GOPS
Systematyczna praca socjalna z rodziną.	Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	Liczba rodzin	252	Dokumentacja GOPS
		Liczba osób w rodzinach	730	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Organizowanie akcji i kampanii społecznych promujących znaczenie więzi społecznych.	Kampania <i>Postaw na rodzinę</i>	Liczba kampanii	1	Dokumentacja GOPS
Realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku, rekreacji, kultury i sportu oraz zaspokajania podstawowych potrzeb rodzin ubogich a w szczególności dzieci z tych rodzin – dożywianie w szkołach żywność z programu FEAD.	Udzielone świadczenie w formie posiłku	Liczba osób, którym przyznano świadczenie w tym dla dzieci	215	Dokumentacja GOPS
	Projekt „Razem Łatwiej”	Liczba osób	20	Dokumentacja GOPS
	Projekt „Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin 2018”	Liczba osób	30	Dokumentacja GOPS
	Projekt „Wakacyjna akademia w Dolinie Białej 2018”	Liczba osób	20	
Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m. in. alkohol, narkotyki, temat szkodliwości środków zmieniających świadomość, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, przemoc (która bezpośrednio lub pośrednio może prowadzić do uzależnienia).	II Przegląd Spektakli Profilaktycznych Gminy Ryglice „Wolni od...”	Liczba wydarzeń	1	Dokumentacja GOPS
		Liczba szkół	8	
	Happening w ramach kampanii społecznej „Przemoc boli” przeciw cyberprzemocy.	Liczba wydarzeń	2	
	Spektakle profilaktyczne o tematyce cyberprzemocy, zagrożeń świata wirtualnego, akceptacji i w grupie, wykluczenia, uzależnień, agresji	Liczba spektakli	8	
		Liczba szkół	8	
		Liczba uczestników	724	
	Program o charakterze profilaktyki uzależnień „W pułapce złudzeń”	Liczba szkół	3	
		Liczba uczestników	480	
	Program profilaktyczny „Debata w szkołach”	Liczba szkół	3	
		Liczba uczestników	123	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	Liczba szkół	3	
		Liczba uczestników	159	
	Program profilaktyki uzależnień „Złodziejże życia”	Liczba szkół	4	
Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.	-	-	-	-
Udzielenie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami m. in. stypendia, dopłata do różnych form wypoczynku typu kolonie, wycieczki szkolne.	Pomoc dla uczniów w formie stypendium	Liczba uczniów	236	Dokumentacja GOPS
	Projekt „Razem Łatwiej”	Liczba uczestników	20	
	Projekt „Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin 2018”	Liczba uczestników	30	
	Projekt „Wakacyjna akademia w Dolinie Białej – 2018”	Liczba uczestników	20	
Doskonalenie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego wspierającego w rozwiązywaniu problemów na rzecz dziecka i rodziny.	Doskonalenie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w formie szkoleń.	Liczba szkoleń	1	Dokumentacja GOPS
Cel operacyjny 1.3. Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych.	Projekt „Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin 2018”	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS
	Projekt „Wakacyjna akademia w Dolinie Białej 2018”	Liczba projektów	1	
	Pożegnanie lata w Ośrodku Sportowo – Rekreacyjnym Dolina Białej	Liczba wydarzeń	1	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Udział dzieci i młodzieży w turniejach i rozgrywkach sportowych.	Projekt „Wakacyjna akademia w Dolinie Białej 2018”	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS
Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych.	Warsztaty plastyczne realizowane w ramach projektu „Wakacyjna akademia w Dolinie Białej 2018”	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS
Cel operacyjny 1.4. Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie.				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych (lokalna prasa, Internet, ulotki, broszury) na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.	Happening w ramach kampanii „Przemoc boli”	Liczba kampanii	1	Dokumentacja GOPS
		Liczba wydarzeń	2	
	Szkolenie dla rodziców „Bejbi Blus” ABC wychowania	Liczba uczestników	100	
	Warsztaty dla nauczycieli „Jak rozwiązać trudne sytuacje wychowawcze ucząc odpowiedzialnych postaw”	Liczba uczestników	62	
Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu i środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież.	II Przegląd Spektakli Profilaktycznych Gminy Ryglice <i>Wolni od</i>	Liczba wydarzeń	1	Dokumentacja GOPS
		Liczba zespołów teatralnych ze szkół z terenu Gminy	9	
Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz	Kampania społeczna „Przemoc boli” – happening przeciw cyberprzemocy	Liczba kampanii	1	Dokumentacja GOPS

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi.		Liczba wydarzeń	2	
---	--	-----------------	---	--

Cel operacyjny 1.5. Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy, w tym realizacja procedury „NIEBIESKIE KARTY”.	Rodziny objęte procedurą <i>Niebieskie Karty w okresie sprawozdawczym</i>	Liczba rodzin	11	Dokumentacja GOPS
Kontynuacja monitoringu przebiegu zmian w rodzinach obciążonych problemami przemocy.	Rodziny objęte monitoringiem, w których zakończono procedurę	Liczba rodzin	6	Dokumentacja GOPS
Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	Grupa samopomocowa dla rodziców	Liczba spotkań	5	Dokumentacja GOPS
		Liczba uczestników	10	
Organizowanie wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, itp.) dla ofiar i sprawców przemocy.	Poradnictwo psychologiczne	Liczba konsultacji	44	Dokumentacja Punkt Konsultacyjny
	Poradnictwo prawne	Liczba konsultacji	26	
Minimalizowanie potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie poprzez zaspokajanie jej podstawowych potrzeb (udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej, świadczenia rodzinne, świadczenie pracy socjalnej).	Udzielone świadczenia z tytułu występowania przemocy w rodzinie	Liczba rodzin	1	Dokumentacja GOPS
		Liczba osób w rodzinach	5	
Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.	Przystąpienie do kampanii <i>Przemoc boli</i>	Liczba kampanii	1	Dokumentacja GOPS

Obszar priorytetowy II: Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny 2. Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową gminy.

Cel operacyjny 2.1. Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne.

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmiany (uzyskanie dodatkowych kwalifikacji,	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie skierowanym dla osób niepełnosprawnych,	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

kształceniu w szczególności poprzez organizowanie szkoleń).	bezrobotnych powyżej 30 r.ż.			
	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie „Razem przeciw wykluczeniu społecznemu”	Liczba projektów	1	
	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie „Aktywne włączenie to zatrudnienie”	Liczba projektów	1	
Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych).	Kontrakty socjalne	Liczba kontraktów	0	Dokumentacja GOPS
Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego.	Rodziny, którym przyznano pomoc z tytułu bezrobocia	Liczba rodzin	42	Dokumentacja GOPS
Organizowanie akcji promujących aktywność zawodową.	-	-	-	-
Podejmowanie współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy (poprzez kontrakt – prace społecznie użyteczne) na rzecz osób bezrobotnych.	Osoby zatrudnione w ramach prac społecznie użytecznych.	Liczba osób	5	Dokumentacja GOPS
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych dotyczących zmiany profilu zawodowego i/lub uzyskania dodatkowych kwalifikacji.	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie skierowanym dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych powyżej 30 r.ż.	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS
	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie „Razem przeciw wykluczeniu społecznemu”	Liczba projektów	1	
	Osoby rekrutowane do udziału w projekcie „Aktywne włączenie to zatrudnienie”	Liczba projektów	1	
Cel operacyjny 2.2. Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców.				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno – bytowej zgodnie z ustawą o Pomocy Społecznej, Uchwałami Rady Miejskiej itp.	Przyznane świadczenia z powodu ubóstwa	Liczba rodzin ogółem	74	Dokumentacja GOPS
		Liczba osób w rodzinach	211	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Edukowanie rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.	Projekt socjalny <i>Trening budżetowy</i> skierowany do rodzin mających trudności z zarządzaniem budżetem domowym	Liczba projektów	1	Dokumentacja GOPS
Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem.	Pomoc w postaci pracy socjalnej ogółem	Liczba rodzin	252	Dokumentacja GOPS
Obszar priorytetowy III: Niepełnosprawność i osoby starsze.				
<u>Cel strategiczny 3: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej.</u>				
<u>Cel operacyjny 3.1. Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.</u>				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Udzielone świadczenia z powodu niepełnosprawności	Liczba rodzin - ogółem	65	Dokumentacja GOPS
Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych.	Klub Samopomocy	Liczba klubów	1	Dokumentacja GOPS
Wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym.	Udzielone świadczenia, formy pomocy – usługi opiekuńcze ogółem	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	24	Dokumentacja GOPS
Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych np. wolontariat, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych osobom starszym i niepełnosprawnym bez konieczności wychodzenia z domu.	-	-	-	-
Rozwój systemu wsparcia	-	-	-	-

rzecz osób niepełnosprawnych, seniorów oraz osób ubiegających się o miejsca w DPS, poprzez m. in. tworzenie mieszkań socjalnych z zapleczem usług opiekuńczych lub utworzenie Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.				
<u>Cel operacyjny 3.2. Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowanie odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.</u>				
<i>Zadanie</i>	<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Wartość liczbowa</i>	<i>Źródło weryfikacji</i>
Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych.	Działalność Klubu Samopomocy	Liczba klubów	1	Dokumentacja GOPS
Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym.	Działalność Klubu Samopomocy	Liczba klubów	1	Dokumentacja GOPS
Organizowanie i wspieranie różnego typu inicjatyw, mających na celu integrację mieszkańców miejscowości i gminy.	Działalność Klubu Samopomocy	Liczba klubów	1	Dokumentacja GOPS
Wspieranie i inicjowanie spotkań i wyjazdów o charakterze informacyjnym, zawodowym, integracyjnym osób starszych i niepełnosprawnych.	Działalność Klubu Samopomocy	Liczba klubów	1	Dokumentacja GOPS

8.2 Ocena realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz celów operacyjnych w obszarze działania Urzędu Miejskiego w Ryglicach.

OBSZAR PRIORYTETOWY: I Wspieranie rodzin				
CEL STRATEGICZNY: 1. Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną				
CEL OPERACYJNY: 1.1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Program zdrowotny profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce	Liczba dawek	Sztuk	Planowana do realizacji: 30. Z uwagi na niewyłonienie wykonawcy - usługa nie została zrealizowana.	Uchwała Rady Miejskiej w Ryglicach nr XLVII/365/18 z dn. 28.02.2018 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej na rzecz Powiatu Tarnowskiego wraz z sprawozdaniem merytorycznym Starosty Tarnowskiego ZSP. 8011.2.1.2018 z dn. 19.12.2018r.
OBSZAR PRIORYTETOWY: I Wspieranie rodzin				
CEL STRATEGICZNY: 1. Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną				
CEL OPERACYJNY: 1.1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Program zdrowotny profilaktyki zakażeń pneumokokowych w Małopolsce	Liczba dawek	Sztuk	Planowana do realizacji: 460. Z uwagi na niewyłonienie wykonawcy - usługa nie została zrealizowana.	Uchwała Rady Miejskiej w Ryglicach nr XLVII/365/18 z dn. 28.02.2018 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej na rzecz Powiatu Tarnowskiego wraz z sprawozdaniem merytorycznym Starosty Tarnowskiego ZSP. 8011.1.1.2018 z dn. 18.12.2018r.
OBSZAR PRIORYTETOWY: III Niepełnosprawność i osoby starsze				
CEL STRATEGICZNY: 3. pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY: 3.1. utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Wykonanie szczepień mieszkańców gminy powyżej 75 roku życia zameldowanych na terenie gminy Ryglice	Liczba dawek	Osoba	90	Umowy z dnia 03.09.2018 r.. z: 1. "Berger i Sajdak Spółka Partnerska Lekarzy" z Zalasowej", 2. "Broniek Setkiewicz lekarska Spółka Partnerska" z Ryglic

Poniżej przedstawiono działania jednostek organizacyjnych Gminy Ryglice oraz jednostek współpracujących w obszarze wdrażania postanowień Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016 – 2025.

8.3 Sprawozdanie Szkoły Podstawowej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Ryglicach dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025

OBSZAR PRIORYTETOWY I						
WSPIERANIE RODZIN						
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną						
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej						
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji		
1. Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej poprzez asystenta rodziny	liczba rodzin liczba asystentów	21 szt		GOPS		
2. Pomoc rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia	liczba rodzin	3 szt		Akcja „Świąteczna paczka” – dokumentacja Szkolne koło Caritas		
3. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba konsultacji indywidualnych prowadzonych przez pedagoga szkolnego	liczba rozmów indywidualnych z rodzicami	55	Dokumentacja pedagoga szkolnego		
	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych.–Ped. W roku szkolnym 2016/2017	liczba dzieci i młodzieży	6			
	Liczba interwencji ze strony szkoły w sytuacji nieprawidłowego realizowania obowiązków rodzicielskich wynikająca z systematycznej diagnozy potrzeb uczniów	liczba rodzin	1			
	Liczba dzieci objętych wsparciem pedagoga w związku z trudnościami emocjonalnymi i dydaktycznymi spowodowanymi trudną sytuacją rodzinną	liczba dzieci i młodzieży	28			
	Liczba konsultacji prowadzonych przez psychologa GOPS	liczba dzieci i młodzieży	2			
	liczba dzieci i młodzieży	10 – r. szk. 2017/2018 r.szkolny 2018/2019- 19 ucz.				
	Liczba zajęć logopedycznych	liczba dzieci	14			Dokumentacja logopedy
liczba dzieci	70– SP 63 – Gim.	Dokumentacja świetlicy szkolnej				

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	liczba godz./tyg.	52		
	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły.	liczba dzieci i młodzieży-średnia miesięczna	260	
CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	liczba zrealizowanych działań	1	Dokumentacja szkolna
	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z psychologiem	liczba zrealizowanych działań	-	
		liczba zrealizowanych działań	2	
		liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba rodzin monitorowanych pod kątem przemocy w rodzinie	liczba rodzin	1	Dokumentacja pedagoga szkolnego
	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami	liczba zrealizowanych działań	3	
Spotkanie z specjalistami pt. Debata	liczba zrealizowanych działań/liczba uczestników	1/47		
Zajęcia warsztatowe dla uczniów klas VII i VIII Analiza profilu osobowościowego oraz poprawa współpracy międzyludzkiej.	jedno spotkanie	37		
Spotkania z okazji Dnia Seniora	Liczba spotkań liczba uczestników	11 70		
Spotkania z okazji Dnia Matki i Ojca	Liczba spotkań liczba uczestników	1 190		
Jesienna Zaduma Patriotyczna	liczba spotkań liczba uczestników	1 120		
Wieczór poezji	liczba spotkań liczba uczestników	1 100		
Warsztaty dla rodziców: „Ozdoby wielkanocne”	liczba spotkań liczba uczestników	1 12		
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami	Liczba dzieci i młodzieży objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS	liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	55	Dokumentacja szkolna i GOPS
5. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach wielodzietnych		-	-	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

6. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych	liczba programów realizowanych na terenie szkoły	liczba uczestników programu „Trzymaj formę”	19	Dokumentacja szkolna	
		Liczba uczestników w akcji „ Dzień życzliwości”	333		
		liczba uczestników programu „Nie pal przy mnie proszę”	23		
		Liczba uczestników akcji „Światowy dzień bez papierosa”, „Dzień bezpiecznego internetu”,	333		
		Liczba uczestników programu „Znajdź właściwe rozwiązanie”	27		
	Liczba uczestników akcji „Dzień Witaminowy”	66			
	Liczba uczestników projektu „Szkoła promująca zdrowie”	300			
	Realizacja programu wychowawczo edukacyjnego „Szacun dla Szacunku”	333			
	Realizacja programu Spójrz inaczej na agresję w kl VI	19			
	Spotkanie dla uczniów – „W pułapce złudzeń”	60			
	udział w programie Cyfrowobezpieczni	300			
	udział w programie Bądźmy poszukiwaczami autorytetu	210			
	Lekcja w kinie (film „Lek na całe zło”, „ Uwaga Internet”)	70			
	Program Żyj smacznie i zdrowo	15			
	liczba posiedzeń zespołu wychowawczego/ liczba posiedzeń grup roboczych	liczba uczestników zespołu	8		
liczba spotkań zespołu		4			
	Ankieta ewaluacyjna programu wychowawczo profilaktycznego				
Szkolne Koła Caritas	liczba wolontariuszy	61			
	liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze m.in. Szlachetna Paczka, zbieranie funduszy na hospicjum Via spei, Pola Nadziei, góra grosza, wielkopostna i adwentowa zbiórka żywności dla ubogich, włączenie się do akcji Wszystkie dzieci są kochane, zbieranie nakrętek na rzecz osób niepełnosprawnych współpraca z Ośrodkiem Samopomocy w Ryglicach: mikołajki, andrzejkki itp.	12			

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu					
Wskaźnik		Jednostka miary		Wartość liczbowa	
liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin tygodniowo		4		
	Liczba uczestników tygodniowo		35		
liczba wyjazdów turystyczno - krajoznawczych	liczba wyjazdów		40		
realizacja programów Już pływam, Jeżdżę z głową	liczba wyjazdów		22		
liczba wyjazdów na zawody sportowe	liczba zawodów międzyszkolnych		15		
	liczba uczestników		60		
liczba wyjazdów na turnieje zewnętrzne	liczba wyjazdów		8		
	liczba uczestników		40		
liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów na terenie szkoły	Zespół muzyczny		2		
	liczba uczestników		30		
	Koła plastyczne –	liczba grup		2	
		liczba uczestników		33	
	Koła przyrodnicze –	liczba grup		1	
		liczba uczestników		6	
Przygotowanie Akcji Odblaskowa Szkoła		liczba uczestników		200	
Przygotowanie do Turnieju wiedzy BRD		liczba uczestników		6	
Zajęcia taneczne	liczba grup				
liczba uczestników					
Judo	liczba uczestników		12		
Szachy	liczba grup		1		
	liczba uczestników		6		
Drużyny piłkarskie	liczba grup		4		
	liczba uczestników		40		
		Dokumentacja szkolna			
CEL OPERACYJNY 4: Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających przemocy w rodzinie					
ZADANIE		Jednostka miary		Wartość liczbowa	
1. Prowadzenie kampanii		liczba uczestników liczba godzin		210 6	
		Dokumentacja szkolna			

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

edukacyjnych na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz przeciwdziałani a tego typu zachowaniom			13	
2. Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu, środków psychoaktywnych przez dzieci i Młodzież		rozpowszechnianie ulotek liczba uczestników	130 80	Dokumentacja szkolna
CEL OPERACYJNY 5: Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej	Liczba rodzin	1		Dokumentacja pedagoga szkolnego
OBSZAR PRIORYTETOWY II PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU				
CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy				
CEL OPERACYJNY 1: Organizowanie działań mogących ograniczyć ubóstwo wśród społeczeństwa				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem	liczba asystentów rodziny z którymi współpracuje szkoła	liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	2	GOPS
OBSZAR PRIORYTETOWY III NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE				
CEL STRATEGICZNY: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych	Zorganizowane akcje : zbiórka na hospicjum via spei, zbieranie nakrętek dla osób niepełnosprawnych, akcja Pola Nadziei.	Liczba akcji	6	Dokumentacja szkolna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

8.4 Sprawozdanie Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Zalasowej za rok 2018 dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach

OBSZAR PRIORYTETOWY I					
WSPIERANIE RODZIN					
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną					
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej					
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	
1. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba konsultacji indywidualnych prowadzonych przez pedagoga szkolnego	Liczba rozmów indywidualnych z rodzicami	Ok. 15	Dokumentacja pedagoga szkolnego i terapeuty.	
	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych. – Ped.	Liczba dzieci i młodzieży zdiagnozowanej w roku 2017	34		
	Liczba interwencji ze strony szkoły w sytuacji nieprawidłowego realizowania obowiązków rodzicielskich wynikających z systematycznej diagnozy potrzeb uczniów	Liczba rodzin	3		
	Liczba dzieci objętych wsparciem pedagoga w związku z trudnościami emocjonalnymi i dydaktycznymi spowodowanymi między innymi trudną sytuacją rodzinną	Liczba dzieci i młodzieży	48		
	Liczba konsultacji prowadzonych przez psychologa GOPS z inicjatywy szkoły	Liczba dzieci i młodzieży	2		
	Liczba zajęć korekcyjno - kompensacyjnych	Liczba dzieci i młodzieży	59		
	Liczba zajęć logopedycznych	Liczba dzieci	50		Dokumentacja logopedy
	Liczba zajęć rozwijających umiejętności uczenia się	Liczba dzieci	9		Dokumentacja terapeuty
	Liczba zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne	Liczba dzieci	7		Dokumentacja terapeuty
	Liczba zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka	Liczba dzieci	2		Dokumentacja specjalisty
	Liczba dzieci objętych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia	Liczba dzieci	1		Dokumentacja szkolna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Liczba dzieci objętych opieką świetlicy szkolnej	Liczba dzieci Liczba godz./tyg.	75 45	Dokumentacja świetlicy szkolnej
2. Organizowanie odpłatnego dożywiania dzieci	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły.	Liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	370	Dokumentacja ZSz – P
CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	Liczba zrealizowanych działań	1	Dokumentacja ZSz-P
	Liczba spotkań informacyjnych dla rodziców odnośnie cyberprzemocy i zagrożeń płynących z Internetu	Liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba rodzin monitorowanych pod kątem przemocy w rodzinie	Liczba rodzin	2	Dokumentacja pedagoga szkolnego
2. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne uczniów	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami	Liczba zrealizowanych działań	6	Dokumentacja ZSz-P
3. Organizowanie akcji i kampanii promujących znaczenie więzi rodzinnych i społecznych	Liczba spotkań z okazji Dnia Seniora	Liczba spotkań Liczba uczestników	2 400	Dokumentacja ZSz-P
	Liczba spotkań z okazji Dnia Matki i Ojca	Liczba spotkań Liczba uczestników	1 92	
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami	Liczba dzieci i młodzieży objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS i programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	39	Dokumentacja ZSz-P i GOPS
5. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych Liczba programów realizowanych na terenie szkoły		Liczba uczestników w akcji „Szkolny dzień przeciw przemocy”	200	Dokumentacja ZSz-P
		Liczba uczestników programu „Nie pal przy mnie proszę”	115	
		Liczba uczestników programu „Czyste powietrze wokół nas”	30	
		Liczba uczestników projektu „Śniadanie daje moc”	236	
		Liczba uczestników biorących udział w działaniach związanych ze Szkołą Promującą Zdrowie	400	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

		Liczba uczestników „Programu dla szkół” dot. nieodpłatnego dostarczenia owoców i produktów mlecznych	226	
		Liczba uczestników akcji „Akademia Kubusia Puchatka”	55	
		Liczba uczestników programu „Fluoryzacja”	226	
		Liczba uczestników Olimpiady przedszkolaka – Zdrowo na sportowo	55	
		Liczba uczestników ogólnopolskiego programu edukacyjnego „5 Porcji Zdrowia w Szkole”	89	
		Liczba uczestników kampanii „Warzywa w moc”	118	
		Liczba uczestników projektu „Od uprawy do Potrawy”	29	
		Liczba uczestników akcji „Odblaskowa szkoła”	327	
		Liczba uczestników akcji Małopolska w zdrowej atmosferze	118	
		Liczba programów i przedsięwzięć	ponad 14	
6. Doskonalenie pracy Zespołu Wychowawców wspierającego rozwiązywanie problemów dzieci i rodzin	Liczba posiedzeń zespołu Liczba posiedzeń grup roboczych	Liczba uczestników zespołu	11	Dokumentacja ZSz-P
		Liczba spotkań zespołu	8	
7. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia	Powołanie do życia Szkolnego Koła Caritas	Liczba wolontariuszy	22	Dokumentacja ZSz-P
		Liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze	6	
	Powołanie szkolnego sztabu WOŚP	Liczba wolontariuszy	12	
CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno - krajoznawczych	Liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin tygodniowo	22	Dokumentacja ZSz-P
		Liczba uczestników tygodniowo	Ok. 200	
	Liczba wyjazdów turystyczno - krajoznawczych	Liczba wyjazdów	17	
2. Udział dzieci i młodzieży w	Liczba wyjazdów na zawody Gimnazjady	Liczba zawodów międzyszkolnych	32 Ponad	Dokumentacja ZSz-P

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

turniejach i zawodach sportowych	Młodzieży i Igrzysk Młodzieży Szkolnej			
	Liczba wyjazdów na turnieje zewnętrzne	Liczba wyjazdów Liczba uczestników	3 45	Dokumentacja ZSz-P
3. Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych	Liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów na terenie szkoły	Zespół Folklorystyczny „Mali Zalasowianie” Liczba grup Liczba uczestników	2 48	Dokumentacja ZSz-P
		Koła plastyczne – Liczba grup Liczba uczestników	2 28	
		Przygotowanie Akcji Odblaskowa Szkoła Liczba uczestników	286	
		Zajęcia taneczne Liczba grup Liczba uczestników	4 70	
		Judo Liczba uczestników	10	
		Szachy Liczba grup Liczba uczestników	2 20	
		Liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów organizowanych we współpracy z instytucjami	Zajęcia w Bibliotece Publicznej Liczba grup Liczba uczestników	
	Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza Liczba grup Liczba uczestników	3 52		
	Drużynki piłkarskie LKS Szywałd Liczba grup Liczba uczestników	2 10		
	Zespół Ludowy „Zalasowioki” OK Liczba uczestników	7		
	Zespół „Scodroki” OK Liczba uczestników	4		
	Szkoła muzyczna, ognisko muzyczne, zajęcia z gry na instrumentach w szkole i Ośrodku Kultury Liczba uczestników	35		

CEL OPERACYJNY 4: Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających przemocy w rodzinie

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz przeciwdziałania tego typu zachowaniom	Liczba uczestników	Konkurs gminny organizowany przez GOPS „Wolni od...” Liczba uczestników	30	Dokumentacja ZSz-P
		Zorganizowanie „Szkolnego dnia przeciw przemocy”	240	
	Liczba uczestników	Budowanie postawy tolerancji podczas oglądania przygotowanego przez uczniów klasy 6 dla uczniów szkoły podstawowej	363	Dokumentacja szkolna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

		spektaklu pt. „Bombik – inny nie znaczy gorszy”		
2. Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu, środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników	Organizowanie spotkań wielopokoleniowych, uroczystości patriotycznych, integracyjnych, sportowych, Konkursów rodzinnych Liczba przedsięwzięć	17	Dokumentacja ZSz-P
		Koncert i spotkanie profilaktyczne „W pułapce złudzeń” Liczba uczestników	321	
		Dzień z policjantem w klasach 0 Liczba dzieci	28	
		Debata profilaktyczna (przeciwdziałanie dopalaczom i narkotykom) Liczba uczestników	63	
		Spektakl profilaktyczny „W krainie bajtów” Liczba uczestników	288	
CEL OPERACYJNY 5: Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej	Liczba przedsięwzięć Liczba uczestników	Monitorowanie sytuacji rodzin pod względem występowania przemocy Liczba rodzin	2	Dokumentacja ZSz-P i pedagoga szkolnego
		Wdrażanie Szkolnego Programu Profilaktyki Liczba uczniów	327	
		Konsultacje z kuratorem sądowym Liczba konsultacji	1	
OBSZAR PRIORYTETOWY II PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU				
CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy				
CEL OPERACYJNY 1: Organizowanie działań mogących ograniczyć ubóstwo wśród społeczeństwa				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Organizowanie zajęć doradztwa zawodowego	Liczba spotkań Liczba uczestników	Liczba godzin w ramach SPINKA Liczba uczniów im. objętych doradztwem	180	Dokumentacja ZSz-P
			124	
OBSZAR PRIORYTETOWY III NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE				
CEL STRATEGICZNY: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Akcja Murzynek	Liczba uczniów zaangażowanych w przebieg akcji	Liczba wolontariuszy	22	Dokumentacja ZSz-P
		Liczba uczniów biorących udział	454	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

2. Akcja nakrętka dla fundacji		Liczba rodzin biorących udział	ok. 200	
3. WOŚP		Liczba wolontariuszy	24	
4. Akcja Szkoła dla szkoły w Sudanie		Liczba uczniów biorących udział	22	
5. Akcja zbiórki żywności dla Polaków mieszkających na Ukrainie		Liczba wolontariuszy Liczba uczniów biorących udział	22 ok. 200	

8.5 Sprawozdanie Zespołu Szkół w Lubczy dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach

OBSZAR PRIORYTETOWY I				
WSPIERANIE RODZIN				
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną				
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
1. Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej poprzez asystenta rodziny	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	liczba rodzin liczba asystentów	1 1	GOPS
2. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba konsultacji indywidualnych prowadzonych przez pedagoga szkolnego	liczba rodzin objętych pomocą pedagoga szkolnego	68	Dokumentacja pedagoga szkolnego
	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych.–Pedagogicznych	liczba dzieci i młodzieży	18	
	Liczba interwencji ze strony szkoły w sytuacji nieprawidłowego realizowania obowiązków rodzicielskich wynikająca z systematycznej diagnozy potrzeb uczniów	liczba rodzin	1	
	Liczba dzieci objętych wsparciem pedagoga w związku z trudnościami emocjonalnymi i dydaktycznymi spowodowanymi trudną sytuacją rodzinną	liczba dzieci i młodzieży	25	
	Liczba konsultacji prowadzonych przez psychologa GOPS	liczba dzieci i młodzieży	1	
	Liczba zajęć korekcyjno – kompensacyjnych	liczba dzieci i młodzieży	20	
	Liczba zajęć logopedycznych	liczba dzieci	25	
	Liczba dzieci objętych opieką świetlicy szkolnej	liczba dzieci liczba godz./tyg.	125	Dokumentacja świetlicy szkolnej
3. Organizowanie odpłatnego dożywiania dzieci	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły.	liczba dzieci i młodzieży-średnia	133	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	liczba zrealizowanych działań	4	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z psychologiem	liczba zrealizowanych działań	3	
	Liczba spotkań informacyjnych dla rodziców odnośnie cyberprzemocy i zagrożeń płynących z Internetu	liczba zrealizowanych działań	5	
	Liczba Festynów Rodzinnych promujących wzmocnienie więzi rodzinnych, integrację rodzin z otoczeniem	liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba rodzin monitorowanych pod kątem przemocy w rodzinie	liczba rodzin	2	
2. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne uczniów	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami	liczba zrealizowanych działań	4	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
3. Organizowanie akcji i kampanii promujących znaczenie więzi rodzinnych i społecznych	Liczba spotkań z okazji Dnia Seniora	liczba spotkań liczba uczestników	1 100	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
	Liczba spotkań z okazji Dnia Matki i Ojca	liczba spotkań liczba uczestników	1 120	
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku, kultury oraz zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodzin.	Liczba dzieci u młodzieży objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS	liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	52	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy i GOPS
5. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych	liczba programów realizowanych na terenie szkoły	Liczba programów i przedsięwzięć	32	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
6. Doskonalenie pracy Zespołu Wychowawców wspierającego rozwiązywanie problemów dzieci i rodzin	liczba posiedzeń zespołu liczba posiedzeń grup roboczych	liczba uczestników zespołu	14	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
		liczba spotkań zespołu	10	
7. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących idee wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia	Powołanie do życia Szkolnego Koła Wolontariatu	liczba wolontariuszy	25	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
		liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze	12	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Powołanie szkolnego sztabu WOŚP	liczba wolontariuszy	10	
CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno-krajoznawczych	liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin tygodniowo	4	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
		Liczba uczestników tygodniowo	38	
	liczba wyjazdów turystyczno – krajoznawczych	liczba wyjazdów	23	
2. Udział dzieci i młodzieży w turniejach i zawodach sportowych	liczba wyjazdów na zawody Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Igrzysk Dzieci	liczba zawodów międzyszkolnych liczba uczestników	23 45	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
	Wyjazdy na basen	Liczba wyjazdów Liczba uczestników	10	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
	liczba wyjazdów na turnieje zewnętrzne	liczba wyjazdów liczba uczestników	9 30	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
3. Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych	liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów na terenie szkoły	Zespół Folklorystyczny liczba grup liczba uczestników	1 14	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
		Koła muzyczne – liczba grup liczba uczestników	1 20	
		Przygotowanie Akcji Odblaskowa Szkoła liczba uczestników	186	
		Zajęcia taneczne liczba grup liczba uczestników	2 22	
	liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów organizowanych we współpracy z instytucjami	Zajęcia w Bibliotece Publicznej liczba uczestników	40	Dokumentacja instytucji współpracujących
		Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza liczba uczestników	9	
		Drużynki piłkarskie KS Ryglice liczba grup liczba uczestników	2 22	
		Szkoła muzyczna,	4	
CEL OPERACYJNY 4: Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających przemocy w rodzinie				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

1. Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz przeciwdziałania tego typu zachowaniom	liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych liczba wydanych materiałów promocyjnych	liczba akcji liczba uczestników	2 300	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
2. Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu, środków psychoaktywnych przez dzieci i młodzież	liczba zorganizowanych kampanii	liczba kampanii liczba akcji	3 2	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
3. Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty Przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi.	liczba zorganizowanych akcji liczba uczestników biorących udział w akcji	liczba akcji liczba uczestników	1 158	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy

CEL OPERACYJNY 5: Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej	Liczba przeprowadzonych spotkań	liczba spotkań rodziców z policjantem	3	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy i pedagoga szkolnego
		liczba spotkań uczniów z policjantem	3	
		liczba spotkań rodziców z psychologiem	3	
		liczba spotkań uczniów z psychologiem	6	

OBSZAR PRIORYTETOWY II PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy

CEL OPERACYJNY 1: Organizowanie działań mogących ograniczyć ubóstwo wśród społeczeństwa

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem	liczba asystentów rodziny z którymi współpracuje szkoła	liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	1 1	GOPS
Organizowanie zajęć doradztwa zawodowego, w tym spotkań z przedstawicielami różnych zawodów	liczba spotkań liczba uczestników liczba zaproszonych gości	liczba godzin uczestników	3 117	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy
		liczba zaproszonych gości	3	

OBSZAR PRIORYTETOWY III NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

CEL STRATEGICZNY: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej

CEL OPERACYJNY: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
Organizowanie zajęć, akcji w zakresie podnoszenia świadomości społecznej oraz kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych	Liczba przeprowadzonych działań	Liczba akcji	14	Dokumentacja Zespołu Szkół w Lubczy, pedagoga szkolnego
		Liczba wolontariuszy	25	
		Liczba grup Szkolnego Koła Wolontariatu	1	
		Liczba przeprowadzonych zajęć	19	

8.6 Sprawozdanie z realizacji strategii w Publicznej Szkole Podstawowej im. Oddziału Regina II AK w Bistuszowej

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE RODZIN					
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną					
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej.					
ZADANIE	Wskaźnik		Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
1. Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej	Liczba rodzin objętych pomocą	liczba rodzin	1		Dokumentacja szkoły
2. Pomoc rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia	Liczba rodzin objętych pomocą	liczba rodzin	0		
3. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba konsultacji indywidualnych prowadzonych przez szkolnego koordynatora d.s. udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej		liczba rodzin objętych pomocą	11	Dokumentacja szkolna
	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych.–Ped.		liczba dzieci	5	Dokumentacja PPP w Tuchowie i Tarnowie
	Liczba interwencji ze strony szkoły w sytuacji nieprawidłowego realizowania obowiązków rodzicielskich wynikająca z systematycznej diagnozy potrzeb uczniów		liczba rodzin	0	
	Liczba dzieci objętych wsparciem w związku z trudnościami emocjonalnymi i dydaktycznymi spowodowanymi trudną sytuacją rodzinną		liczba dzieci	0	Dzienniki zajęć korekcyjno – kompensacyjnych i rewalidacyjnych
	Liczba konsultacji prowadzonych przez psychologa GOPS		liczba dzieci	0	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Liczba zajęć korekcyjno – kompensacyjnych Liczba zajęć rewalidacyjnych	liczba dzieci liczba dzieci	4 5		
	Liczba zajęć logopedycznych	liczba dzieci	20	Dokumentacja logopedy	
	Liczba dzieci objętych opieką świetlicy szkolnej	liczba dzieci liczba godz./tyg.	35	Dokumentacja świetlicy szkolnej	
	4. Organizowanie odpłatnego dożywiania dzieci	Liczba dzieci korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły	liczba dzieci-średnia	63	
CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.					
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbow a	Źródło weryfikacji	
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	liczba zrealizowanych działań	1	Dokumentacja szkolna	
	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z logopedą	liczba zrealizowanych działań	1		
	Liczba spotkań informacyjnych dla rodziców podnoszących świadomość czytelniczą	liczba zrealizowanych działań	2		
	Liczba Festynów Rodzinnych promujących wzmocnienie więzi rodzinnych, integrację rodzin z otoczeniem	liczba zrealizowanych działań	1		
	Liczba rodzin monitorowanych pod kątem przemocy w rodzinie	liczba rodzin	1		
	2. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne uczniów	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami Liczba warsztatów z pedagogiem	liczba zrealizowanych działań Liczba zrealizowanych działań	2 2	
	3. Organizowanie akcji i kampanii promujących znaczenie więzi rodzinnych i społecznych	Liczba spotkań z okazji Dnia Seniora	liczba spotkań liczba uczestników	1 150	
Liczba spotkań z okazji Dnia Matki i Ojca Wieczornica patriotyczna realizowana w ramach projektu „Kulturalni w 100 lecie odzyskania niepodległości „promująca ideę więzi międzypokoleniowej i wartości patriotycznych.	liczba spotkań liczba uczestników	1 100			
Liczba spotkań z synem płk dr J. Pertkiewicza	liczba spotkań liczba uczestników	2 70	Dokume ntacja Szkolna		

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

rozwijanie idei harcerstwa w środowisku szkolnym oraz wartości patriotycznych przekazywanych z pokolenia na pokolenie					
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami	Liczba dzieci objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS	liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	7	Dokumentacja szkolna i GOPS-u	
5. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych	liczba programów realizowanych na terenie szkoły	Program Szkoła Promująca Zdrowie liczba uczestników	77	Dokumentacja szkolna	
		Fluoryzacja zębów Liczba uczestników	77	Dokumentacja szkolna	
		Akcja „Czyste powietrze wokół nas” Liczba uczestników	77		
		Happening podsumowujący „Tydzień zdrowia w szkole” Liczba uczestników	1 77		
		Akcja „Dziecko w sieci” Dzień Bezpiecznego internetu. Liczba uczestników	77		
		Akcja „Sprzątanie świata” Liczba uczestników	77		
		Akcja Betelejmskie Światło Pokoju”	25		
		Program dla szkół – Cel: dostarczanie porcji owocowo – warzywnych oraz mlecznych do szkoły edukowanie na temat zdrowych nawyków żywieniowych oraz właściwej diety, bogatej	55		

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

		w owoce i warzywa oraz mleko, - przybliżenie dzieciom tematyki związanej z rolnictwem, w tym zapoznanie ich z różnorodnymi produktami i ich pochodzeniem.			
		Program Wspierania Inicjatyw Rodzinnych zawarcie porozumienia z Fundacją, która dostarcza ulotki, broszury, ogłasza konkursy plastyczne propagujące ideę wartości rodzinnych i patriotycznych	77		
6. Doskonalenie pracy Zespołu Wychowawców wspierającego rozwiązywanie problemów dzieci i rodzin	liczba posiedzeń zespołu	liczba uczestników zespołu	15	Dokumentacja szkolna	
	liczba posiedzeń roboczych	liczba spotkań zespołu	20		
7. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących idee wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia	Akcja charytatywna której celem była pomoc osobom niepełnosprawnym	Liczba wolontariuszy	80	Dokumentacja Szkolna	
		liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze	20		
	Spotkania Mikołajkowe dla dzieci niepełnosprawnych	liczba działań Liczba wolontariuszy	2 40		
CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.					
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbow a	Źródło weryfikacji	
1. Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno-krajoznawczych	liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin	30	Dokumentacja szkolna	
		Liczba uczestników	24		
	liczba wyjazdów turystyczno - krajoznawczych	liczba wyjazdów	17		
2. Udział dzieci i młodzieży w turniejach	liczba wyjazdów na zawody sportowe	liczba zawodów międzyszkolnych liczba uczestników	4 20	Dokumentacja Szkolna	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

i zawodach sportowych	liczba wyjazdów na turnieje zewnętrzne	liczba wyjazdów liczba uczestników	4 45	Dokumentacja Szkolna
3. Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów teatralnych i innych	liczba dodatkowych propozycji zajęć rozwijających dla uczniów na terenie szkoły	Szkolny Zespół teatralny „Bajaderka” liczba uczestników	25	Dokumentacja szkolna
		Zajęcia nauki gry na instrumentach liczba uczestników	4	
		Koło matematyczne liczba uczestników	7	
		Zajęcia taneczne liczba grup liczba uczestników	1 20	
		Koło języka angielskiego Liczba uczestników	14	
		Koło języka polskiego Liczba uczestników	9	
CEL OPERACYJNY 4: Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających przemocy w rodzinie				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz przeciwdziałania tego typu zachowaniom	Spotkania z pedagogiem Spektakl profilaktyczny „Złodzieje życia”	Liczba uczniów	77	Dokumentacja szkolna
		Ilość spotkań	77	
2. Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu, środków psychoaktywnych przez dzieci	Happening antynikotynowy	Liczba uczestników	77	Dokumentacja szkolna
3. Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi.	Akcja informacyjna „Dzieci bite są smutne”	Liczba uczestników	Ok. 100 osób	Dokumentacja szkolna

OBSZAR PRIORYTETOWY III NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE				
CEL STRATEGICZNY: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
Zbiórka na hospicjum Via – Spei	Ilość przeprowadzonych zbiórek	Liczba uczestników	Ok. 50	Dokumentacja szkolna
Akcja nakrętka dla niepełnosprawnego dziecka	Akcja ciągła	Liczba uczestników	114	
Mikołajki dla dzieci niepełnosprawnych ze Stowarzyszenia „Nasze Dzieci”	Ilość przeprowadzonych spotkań	Liczba uczestników	Ok. 100	
Spotkania integracyjne z dziećmi niepełnosprawnymi	Ilość przeprowadzonych spotkań	Liczba uczestników	20	Dokumentacja szkolna

Wykaz instytucji, z którymi szkoła współpracuje w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach
2. Szkoły na terenie Gminy Ryglice
3. Ośrodek Zdrowia w Ryglicach
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ryglicach
5. Ośrodek Kultury w Ryglicach
6. Gminna Biblioteka Publiczna w Ryglicach
7. Stowarzyszenie „Nasze Dzieci”
8. Środowiskowy Dom Samopomocy w Ryglicach
9. Komisariat Policji w Tuchowie

8.7 Sprawozdanie z realizacji w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Joninach - Uchwała Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE RODZIN				
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną				
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej	Liczba rodzin objętych pomocą	liczba rodzin	0	Dokumentacja szkoły
2. Pomoc rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia	Liczba rodzin objętych pomocą	liczba rodzin	0	Dokumentacja szkoły
3. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba konsultacji indywidualnych prowadzonych przez szkolnego koordynatora d.s. udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej	liczba rodzin objętych pomocą	4	Dokumentacja szkolna Dokumentacja PPP w Tuchowie i Tarnowie
	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych.–Ped.	liczba dzieci	4	
	Liczba interwencji ze strony szkoły w sytuacji nieprawidłowego realizowania obowiązków rodzicielskich wynikająca z systematycznej diagnozy potrzeb uczniów	liczba rodzin	0	Dzienniki zajęć korekcyjno – kompensacyjnych i rewalidacyjnych
	Liczba dzieci objętych wsparciem w związku z trudnościami emocjonalnymi i dydaktycznymi spowodowanymi trudną sytuacją rodzinną	liczba dzieci	0	
	Liczba konsultacji prowadzonych przez psychologa GOPS	liczba dzieci	0	
	Liczba zajęć korekcyjno – kompensacyjnych Liczba zajęć rewalidacyjnych	liczba dzieci liczba dzieci	8 0	
	Liczba zajęć logopedycznych	liczba dzieci	20	Dokumentacja logopedy
	Liczba dzieci objętych opieką świetlicy szkolnej	liczba dzieci liczba godz./tyg.	25 12	Dokumentacja świetlicy szkolnej

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

4. Organizowanie odpłatnego dożywiania dzieci	Liczba dzieci korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły	liczba dzieci-średnia	67,3	Dokumentacja szkolna
CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	liczba zrealizowanych działań	1	Dokumentacja szkolna
	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z logopedą	liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba spotkań informacyjnych dla rodziców podnoszących świadomość czytelniczą	liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba Festynów Rodzinnych promujących wzmocnienie więzi rodzinnych, integrację rodzin z otoczeniem	liczba zrealizowanych działań	1	
	Liczba rodzin monitorowanych pod kątem przemocy w rodzinie	liczba rodzin	0	
2. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne uczniów	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami	liczba zrealizowanych działań	3	Dokumentacja szkolna
	Liczba warsztatów z pedagogiem	Liczba zrealizowanych działań	0	
3. Organizowanie akcji i kampanii promujących znaczenie więzi rodzinnych i społecznych	Liczba spotkań z okazji Dnia Seniora	liczba spotkań liczba uczestników	1 130	Dokumentacja szkolna
	Liczba spotkań z okazji Dnia Matki i Ojca Wieczornica patriotyczna.	liczba spotkań liczba uczestników	1 89	
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami	Liczba dzieci objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS	liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	15,3	Dokumentacja szkolna i GOPS-u
5. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych	liczba programów realizowanych na terenie szkoły	-	-	Dokumentacja szkolna

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	Fluoryzacja zębów Liczba uczestników	56	Dokumentacja szkolna
	„Akcja Jabłuszko – Cytrynka „ Liczba uczest.	56	
	Akcja „Czyste powietrze wokół nas” Liczba uczestników	56	
	Europejski Kodeks Walki z Rakiem Liczba uczestników	31	
	Happening podsumowujący akcję „Odblaskowa Szkoła” Liczba uczestników	1 93	
	Akcja „Dziecko w sieci” Dzień Bezpiecznego internetu. Liczba uczestników	56	
	Akcja „Sprzątanie świata” Liczba uczestników	86	
	Program dla szkół – Cel: dostarczanie porcji owocowo – warzywnych oraz mlecznych do szkoły edukowanie na temat zdrowych nawyków żywieniowych oraz właściwej diety, bogatej w owoce i	24	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

		warzywa oraz mleko, - przybliżenie dzieciom tematyki związanej z rolnictwem, w tym zapoznanie ich z różnorodnymi produktami i ich pochodzeniem.		
6. Doskonalenie pracy Zespołu Wychowawców wspierającego rozwiązywanie problemów dzieci i rodzin	liczba posiedzeń zespołu	liczba uczestników zespołu	8	Dokumentacja szkolna
	liczba posiedzeń roboczych	liczba spotkań zespołu	10	
7. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia	Akcja „Zbiórka zakrętek”	Liczba wolontariuszy	56	Dokumentacja Szkolna
		liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze	3	
CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno-krajoznawczych	liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin	30	Dokumentacja szkolna
		Liczba uczestników	30	
	liczba wyjazdów turystyczno - krajoznawczych	liczba wyjazdów	4	
2. Udział dzieci i młodzieży w turniejach i zawodach sportowych	liczba wyjazdów na zawody sportowe	liczba zawodów międzyszkolnych liczba uczestników	6 30	Dokumentacja Szkolna
	liczba wyjazdów na turnieje zewnętrzne	liczba wyjazdów liczba uczestników	2 15	Dokumentacja Szkolna
		Zajęcia nauki gry na instrumentach liczba uczestników	8	
		Koło matematyczne liczba uczestników	7	
		Zajęcia taneczne liczba grup liczba uczestników	2 14	

		Koło języka angielskiego Liczba uczestników	14 9	
		Koło języka polskiego Liczba uczestników		
CEL OPERACYJNY 4: Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających przemocy w rodzinie				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz przeciwdziałania tego typu zachowaniom	Spotkania z pedagogiem Warsztaty psychoedukacje; Emocje – fala emocji – jak sobie z nimi radzić: Warsztaty dotyczące bezpieczeństwa w sieci internet spektakl profilaktyczny „W krainie bajtów”	Liczba uczniów Ilość spotkań	56 1	Dokumentacja szkolna
		Liczba uczniów Ilość spotkań	56 1	
2. Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu, środków psychoaktywnych przez dzieci	„Nie pal przy mnie proszę!”	Liczba uczestników	56	Dokumentacja szkolna
3. Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi.	Akcja informacyjna „Dzieci bite są smutne”	Liczba uczestników	Ok. 100 osób	Dokumentacja szkolna

OBSZAR PRIORYTETOWY III NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE				
CEL STRATEGICZNY: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Zbiórka na hospicjum Via – Spei	Ilość przeprowadzonych zbiórek	Liczba uczestników	Ok. 50	Dokumentacja szkolna

Wykaz instytucji, z którymi szkoła współpracuje w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ryglicach

Szkoły na terenie Gminy Ryglice

Ośrodek Zdrowia w Ryglicach

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ryglicach

Ośrodek Kultury w Ryglicach

Gminna Biblioteka Publiczna w Ryglicach

Komisariat Policji w Tuchowie

8.8 Sprawozdanie Szkoły Podstawowej w Kowalowej dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach

OBSZAR PRIORYTETOWY I WSPIERANIE RODZIN				
CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną				
CEL OPERACYJNY 1: Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
3. Stworzenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej	Liczba dzieci i uczniów diagnozowanych w Poradniach Psych.-Pedago.	liczba dzieci	34	Dokumentacja szkolna
	Liczba zajęć korekcyjno - kompensacyjnych	liczba dzieci	17	
	Liczba zajęć logopedycznych	liczba dzieci	25	Dokumentacja logopedy
	Liczba dzieci objętych opieką świetlicy szkolnej	Liczba dzieci Liczba godz./tyg.	25 13	Dokumentacja świetlicy szkolnej
4. Organizowanie odpłatnego dożywiania dzieci	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania odpłatnego na terenie szkoły.	Liczba dzieci i młodzieży – średnia miesięczna	71	Dokumentacja szkolna
CEL OPERACYJNY 2: Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z policjantami	Liczba zrealizowanych działań	2	Dokumentacja szkolna
	Liczba spotkań informacyjnych rodziców z psychologiem	Liczba zrealizowanych działań	0	
	Liczba spotkań informacyjnych dla rodziców odnośnie cyberprzemocy i	Liczba zrealizowanych działań	2	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	zagrożeń płynących z Internetu			
	Liczba Festynów Rodzinnych promujących wzmocnienie więzi rodzinnych, integrację rodzin z otoczeniem	Liczba zrealizowanych działań	2	
2. Tworzenie programów społecznych, informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne uczniów	Liczba spotkań edukacyjnych dzieci z policjantami	Liczba zrealizowanych działań	3	Dokumentacja szkolna
3. Organizowanie akcji i kampanii promujących znaczenie więzi rodzinnych i społecznych	Liczba spotkań z okazji Dnia Babci i Dziadka	Liczba spotkań Liczba uczestników	1 93	Dokumentacja szkolna
	Liczba spotkań z okazji Dnia Matki i Ojca liczba spotkań liczba uczestników	Liczba spotkań Liczba uczestników	1 93	
4. Udzielanie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami	Liczba dzieci i młodzieży objętych nieodpłatnym dożywianiem z ramienia GOPS i programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Liczba dzieci – średnia miesięczna	13	Dokumentacja szkolna i GOPS
6. Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych	Liczba programów realizowanych na terenie szkoły	„Kubusiowi Przyjaciele Natury”	24	Dokumentacja szkolna
		„Zdrowo jem więcej jem”	24	
7. Doskonalenie pracy Zespołu Wychowawców wspierającego rozwiązywanie problemów dzieci i rodzin	Liczba posiedzeń zespołu Liczba posiedzeń grup roboczych	Liczba uczestników zespołu	13	Dokumentacja szkolna
		Liczba spotkań zespołu	5	
8. Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia	Szkolnego Koła Wolontariatu	Liczba wolontariuszy Liczba działań w których zaangażowani byli wolontariusze	13 3	

CEL OPERACYJNY 3: Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.

ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
1. Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystyczno – krajoznawczych	Liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wychowania fizycznego i sportowych	Liczba godzin tygodniowo	2	Dokumentacja szkolna
		Liczba uczestników tygodniowo	20	
	Liczba wyjazdów turystyczno – krajoznawczych	Liczba wyjazdów	4	
2. Udział dzieci i młodzieży w turniejach i zawodach	Liczba wyjazdów na zawody sportowe	Liczba zawodów międzyszkolnych	7	Dokumentacja szkolna

bez konieczności wychodzenia z domu			
-------------------------------------	--	--	--

8.9 Sprawozdanie z realizacji uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach w Szkole Podstawowej w Woli Lubeckiej

Szkoła Podstawowa w Woli Lubeckiej zrealizowano następujące zadania:

- a) We wszystkich klasach odbyły się pogadanki z wychowawcami na temat zagrożeń, z jakimi spotykają się dzieci w domu i poza domem. Zorganizowano dwa spotkania z policjantem, który prowadził z dziećmi pogadanki na temat bezpieczeństwa i przemocy, w tym cyberprzemocy. Odbyły się również spektakle profilaktyczne pt. „Cyberprzemoc, bezpieczny Internet, uzależnienia”, „Na smyczy” oraz prelekcja na temat bezpiecznej pracy na wsi i zabawy w gospodarstwie, którą prowadził przedstawiciel KRUS-u gdzie brało udział 71 uczniów.
- b) W szkole realizowano programy profilaktyczne: „Znajdź właściwe rozwiązanie” gdzie brało udział 20 uczniów, „Nie pal przy mnie proszę” gdzie przeprowadzono 5 zajęć warsztatowych z udziałem 6 uczniów.
 Propagując zdrowy styl życia realizowano również Program „Owoce w szkole”, „Szkłanka mleka”.
- c) Zorganizowano opiekę świetlicową w której uczniowie mogą otrzymać pomoc w nauce oraz spędzić wolny czas w szkole.
- d) Informowano o pomocy psychologiczno – pedagogicznej (informacja na zebraniach, tablica ogłoszeń dla rodziców).

8.10 Sprawozdanie dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach Placówka Wsparcia Dziennego w Ryglicach

OBSZAR PRIORYTETOWY: Wspieranie rodzin				
CEL STRATEGICZNY: System wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną.				
CEL OPERACYJNY: Wspieranie rodzin w wypełnianiu zadań opiekuńczo – wychowawczych.				
ZADANIE	WSKAŹNIK	JEDNOSTKA MIARY	WARTOŚĆ LICZBOWA	ŹRÓDŁO WERYFIKACJI
Praca z rodzinami wychowanków	- pedagogizacja rodziców; - zebrania z rodzicami; - indywidualne konsultacje	liczba rodzin	12	Dokumentacja Placówki
Współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny	- kontakty z pedagogiem szkolnym, pracownikiem socjalnym,	liczba kontaktów	8	Dokumentacja Placówki
Pomoc socjalna dla dzieci i młodzieży	- posiłek dla wychowanków			Dokumentacja Placówki
CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie problemom wychowawczym wśród dzieci i młodzieży.				
Profilaktyka uzależnień	- zajęcia wychowawcze i profilaktyczne; - wakacyjny blok wychowawczo – profilaktyczny obejmujący następujące zagadnienia:	liczba zajęć liczba spotkań	2/tydzień 8	Dokumentacja Placówki Dokumentacja Placówki

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

	<ul style="list-style-type: none"> -Rozpoznaje emocje swoje i innych i potrafię sobie z nimi radzić: radość, złość, smutek, strach, wstręt, zaskoczenie - Uzależnienia behawioralne - Agresja - Przemoc - Czas - spotkanie z funkcjonariuszem policji na temat bezpieczeństwa podczas ferii zimowych oraz bezpieczeństwa w sieci; - zorganizowanie happeningu "Stop cyberprzemocy" 	liczba spotkań	2/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba wyjść	1/rok	Dokumentacja Placówki
CEL OPERACYJNY: Promowanie zdrowego stylu życia, aktywności sportowej, kulturalnej i artystycznej wśród dzieci i młodzieży.				
Uświadamianie wychowankom wartości zdrowia oraz zdrowego stylu życia	- spotkanie z pielęgniarką środowiskową dotyczące zasad zdrowego żywienia oraz higieny osobistej;	liczba spotkań	1/rok	Dokumentacja Placówki
	- obchody aktywności fizycznej – gra terenowa	liczba spotkań	1/rok	Dokumentacja Placówki
Organizowanie aktywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież	- gry i zabawy ruchowe oraz zajęcia sportowe na świeżym powietrzu, piesze wycieczki i spacery po okolicy;	liczba zajęć	1/tydzień	Dokumentacja Placówki
	- zajęcia interakcyjne;	liczba zajęć	1/tydzień	Dokumentacja Placówki
	- wyjazd na kręgle;	liczba wyjazdów	1/rok	
	- wakacyjne wycieczki do Czchowa i Szczawnicy;	liczba wyjazdów	2/rok	
	- pożegnanie wakacji w Dolinie Białej	liczba wyjazdów	1/rok	Dokumentacja Placówki
Organizowanie spotkań kulturalnych	- spotkania z Klubem Seniora;	liczba spotkań	1/miesiąc	Dokumentacja Placówki
	- spotkanie z książką w Gminnej Bibliotece Publicznej;	liczba spotkań	1/rok	
	- zorganizowanie Międzynarodowego Dnia Książki oraz Dnia Głośnego Czytania;	liczba spotkań	2/rok	Dokumentacja Placówki
	- zorganizowanie zabawy andrzejkowej, karnawałowej oraz popołudnia filmowego;	liczba spotkań	3/rok	Dokumentacja Placówki
	- zorganizowanie Międzynarodowego Dnia Ziemi;	liczba wyjść	1/rok	Dokumentacja Placówki
	- wyjście na Cmentarz Wojskowy;	liczba wyjść	1/rok	Dokumentacja Placówki
	- zorganizowanie warsztatów z okazji 100 rocznicy odzyskania Niepodległości w Gminnej Bibliotece Publicznej w Ryglicach;	liczba wyjść	1/rok	Dokumentacja Placówki
	- wyjazd do kina	liczba wyjść	1/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba wyjazdów	3/rok	Dokumentacja Placówki
Rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i	- zajęcia plastyczne, komputerowe, czytelnicze,	liczba zajęć	8/tydzień	Dokumentacja Placówki

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

umiejętności praktycznych	muzyczne, ruchowe, gry i zabawy edukacyjne			
Wdrażanie do działalności artystycznej	- udział w lokalnych konkursach plastycznych (Koszyk Wielkanocny) oraz zorganizowanie warsztatów wielkanocnych; - zorganizowanie konkursu ortograficznego; - udział w XII Jarmarku Misyjnym z Aniołami;	liczba konkursów	1/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba konkursów	1/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba spotkań	1/rok	Dokumentacja Placówki
CEL OPERACYJNY: Umacnianie więzi rodzinnych oraz promowanie rodzinnego spędzania wolnego czasu.				
Wzmacnianie więzi między rodzicami a wychowankami oraz innymi członkami rodziny	- spotkanie z okazji Dnia Babci i Dziadka; - spotkanie z przyjacielem; - spotkanie rodzinne z okazji Dnia Rodziny; - piknik rodzinny z okazji Dnia Dziecka; - spotkanie z Mikołajem; - spotkanie wigilijne	liczba spotkań	1/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba spotkań	1/rok	Placówki
		liczba spotkań	1/rok	Dokumentacja Placówki
		liczba spotkań	1/rok	Placówki
		liczba spotkań liczba spotkań	1/rok 1/rok	Dokumentacja Placówki
CEL OPERACYJNY: Kompensowanie braków edukacyjnych dzieci i młodzieży.				
Pomoc w nauce, wyrównywanie braków edukacyjnych	- odrabianie zadań domowych; - zajęcia kompensujące braki edukacyjne; - zajęcia rozwijające umiejętność posługiwania się językiem angielskim; - kontakty ze szkołą; - współpraca z rodzicami w zakresie nauki szkolnej ich dzieci; - zajęcia logopedyczne	Liczba zajęć	5/tydzień	Dokumentacja Placówki
		liczba zajęć	1/tydzień	Dokumentacja Placówki
		liczba zajęć	1/tydzień	Dokumentacja Placówki
		liczba spotkań liczba spotkań	1/miesiąc 1/tydzień	Dokumentacja Placówki
		liczba zajęć	1/tydzień	Dokumentacja Placówki

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

8.11 Sprawozdanie Placówki Wsparcia Dziennego w Lubczy w zakresie realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rada Miejskiej w Ryglicach z dnia 27 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ryglice na lata 2016 – 2025.

OBSZAR PRORYTETOWY I: Wspieranie rodzin				
CEL STRATEGICZNY 1. Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną.				
CEL OPERACYJNY 1.1. Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej.				
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia, w tym min. pozyskiwanie nieodpłatne różnego rodzaju rzeczy i artykułów gospodarstwa domowego.	Pomoc socjalna w formie posiłku dla wychowanków PWD	Liczba posiłków	1/posiłek dziennie (podwieczerek)	Dokumentacja PWD
CEL OPERACYJNY 1.2. Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.				
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Tworzenie programów, kampanii społecznych i informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców.	Współpraca z rodzicami w obszarze podnoszenia kompetencji wychowawczych	Liczba spotkań	1 raz/miesiąc znie	Dokumentacja PWD
Tworzenie programów podnoszących kompetencje psychospołeczne dzieci i młodzieży	Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem elementów socjoterapii.	Liczba zajęć	1 raz/tygodniowo	Dokumentacja PWD
		Liczba uczestników	20	
Prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących różnorodnych zagrożeń społecznych m. in. alkohol, narkotyki, temat szkodliwości środków zmieniających świadomość, cyberprzemoc, handel ludźmi, sponsoring, przemoc (która bezpośrednio lub pośrednio może prowadzić do uzależnienia).	Zajęcia profilaktyczne o tematyce rozwiązywania konfliktów, rozpoznawania emocji, przezwyciężania sytuacji stresowych, przezwyciężania kryzysów rówieśniczych, szkolnych, bezpieczeństwa podczas zajęć, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przemocy, cyberprzemocy agresji, substancji psychoaktywnych, nowych form uzależnień.	Liczba zajęć	1 raz/tygodniowo	Dokumentacja PWD
	Spotkanie z Policjantem o tematyce bezpieczeństwa podczas ferii zimowych	Liczba spotkań	1	
	Spotkanie z Policjantem o tematyce bezpieczeństwa w Internecie		1	
Rozwijanie i wspieranie programów aktywizujących ideę wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.	Wsparcie wolontariuszy w prowadzeniu zajęć i warsztatów edukacyjnych.	Liczba osób	1	Dokumentacja PWD

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Udzielenie pomocy finansowej dzieciom w rodzinach dotkniętych różnymi dysfunkcjami m. in. stypendia, dopłata do różnych form wypoczynku typu kolonie, wycieczki szkolne.	Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego	Liczba uczestników	20	Dokumentacja PWD
	Wyjazd na Lodowisko MOSiR w Dębicy	Liczba wyjazdów	1	
	Wyjazd do Kina Promień w Tuchowie na film „Pszczółka Maja”	Liczba wyjazdów	1	
	Wyjazd do Muzeum Lizaka w Jaśle		1	
	Wyjazd do Kina Marzenie w Tarnowie na film „Grinch”		1	
Cel operacyjny 1.3. Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu.				
Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych.	Zajęcia słowno – ruchowe	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	Dokumentacja PDW
	Zajęcia instruktorskie	Liczba zajęć	2/razy tygodniowo	
	Zajęcia dowolne, zajęcia według zainteresowań (w tym zajęcia rekreacyjne, turystyczno krajoznawcze - spacer, wycieczki)	Liczba zajęć	3/razy tygodniowo	
Udział dzieci i młodzieży w turniejach i rozgrywkach sportowych.	Zajęcia słowno – ruchowe	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	Dokumentacja PWD
	Zajęcia instruktorskie	Liczba zajęć	2/razy tygodniowo	
Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych.	Zajęcia artystyczno - plastyczne	Liczba zajęć	2/razy tygodniowo	Dokumentacja PWD
	Zajęcia muzyczne	Liczba zajęć	1/ raz tygodniowo	
	Warsztaty taneczne	Liczba zajęć	2/razy tygodniowo (wakacyjny plan pracy)	
	Gry i zabawy dydaktyczne	Liczba zajęć	2/razy tygodniowy	
Cel operacyjny 1.4. Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie.				
Prowadzenie kampanii informacyjno – edukacyjnych (lokalna prasa, Internet, ulotki, broszury) na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.	Zajęcia profilaktyczne	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	Dokumentacja PWD
Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu i środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież.	Zajęcia profilaktyczne	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	Dokumentacja PWD
	Zajęcia wychowawcze	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

Cel operacyjny 1.5. Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.				
Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.	Spotkania z rodzicami wychowanków	Liczba spotkań	1/raz miesięcznie	Dokumentacja PWD
	Indywidualne spotkania i kontakty telefoniczne.	Liczba kontaktów	według potrzeb	
Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy domowej.	Zajęcia profilaktyczne	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	Dokumentacja PWD
	Zajęcia wychowawcze	Liczba zajęć	1/raz tygodniowo	

8.12 SPRAWOZDANIE DOTYCZĄCE REALIZACJI UCHWAŁY NR XIV/107/15 RADY MIEJSKIEJ W RYGLICACH Z DNIA 27 LISTOPADA 2015 R - Środowiskowego Domu Samopomocy w Ryglicach

OBSZAR PRIORYTETOWY II: Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu				
CEL STRATEGICZNY 2: Rozwój systemów wspierających aktywność zawodową mieszkańców gminy				
CEL OPERACYJNY 2.1: Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne				
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Wspieranie osób bezrobotnych w procesie zmian (uzyskanie dodatkowych kwalifikacji, kształceniu, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń).	- liczba osób objętych wsparciem	osoby	25	- dzienniki terapii zajęciowej
	- liczba zorganizowanych staży dla osób niepełnosprawnych	osoby	3	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - sprawozdania z realizacji stażu, - lista obecności, - dokumenty stażowe
Organizowanie akcji promujących aktywność zawodową.	- liczba umieszczonych informacji o kursach	szt.	3	- plakaty
	i szkoleniach oraz organizowanych stażach dla osób niepełnosprawnych		3	- informacje na stronie internetowej
CEL OPERACYJNY 2.2: Organizowanie działań mogących ograniczyć występowanie ubóstwa wśród mieszkańców				
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji
Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem.	- liczba osób objętych wsparciem	osoby	27	- ocena wstępna sytuacji uczestnika, - indywidualny plan wspierająco-aktywizujący
OBSZAR PRIORYTETOWY III: Niepełnosprawność i osoby starsze				

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

CEL STRATEGICZNY 3: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej

CEL OPERACYJNY 3.1: Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
Rozwijanie usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	- ilość osób objętych wsparciem	osoby	27	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący, - dzienniki terapeutów, - notatki z kart obserwacji
Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych.	- liczba osób objętych wsparciem - ilość spotkań integracyjno-towarzyskich	osoby szt.	27 23	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - dzienniki terapeutów, - notatki z kart obserwacji
Wsparcie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym.	- liczba osób objętych wsparciem	osoby	25	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - dzienniki terapeutów, - listy obecności

CEL OPERACYJNY 3.2: Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
Inicjowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych.	- liczba osób objętych wsparciem	osoby	27	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - dzienniki terapeutów, - notatki z kart obserwacji
Organizowanie i wspieranie różnego typu inicjatyw, mających na celu integrację mieszkańców miejscowości i gminy.	- liczba osób objętych wsparciem - ilość spotkań integracyjno-towarzyskich	osoby szt.	27 23	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - dzienniki terapeutów, - notatki z kart obserwacji

Wspieranie i inicjowanie spotkań i wyjazdów o charakterze informacyjnym, zawodowym, integracyjnym osób starszych i niepełnosprawnych.	- liczba osób objętych wsparciem	osoby	27	- indywidualny plan wspierająco-aktywizujący - dzienniki terapeutów, - notatki z kart obserwacji
---	----------------------------------	-------	----	--

Charakterystyka realizowanych projektów/programów- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ryglicach (ŚDS)

W 2018 r. ŚDS prowadził działalność statutową, rozszerzoną o organizację imprez o różnym charakterze skierowanych dla osób, będących podopiecznymi placówki oraz ich rodzin. Ta forma działalności ma na celu zintegrowanie grup społecznych, uwrażliwienie osób korzystających z pomocy na trudną sytuację innych ludzi, stopniowe odchodzenie od instytucjonalnego charakteru ŚDS na rzecz pracy ze środowiskiem lokalnym.

Ideą działalności ŚDS-u jest stworzenie takich warunków jednostkom i grupom społecznym, aby te mogły same znaleźć rozwiązanie swoich problemów. Nie jest możliwe rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej osoby bez jej aktywnego współuczestnictwa.

W roku 2018 ŚDS był organizatorem i współorganizatorem wielu imprez, których uczestnikami byli mieszkańcy gminy Ryglice, będący w najtrudniejszej sytuacji życiowej:

Podjęte działania: imprezy, wyjazdy oraz dodatkowe zajęcia zorganizowane w ŚDS Ryglice w 2018 r.

1. Wspólne kolędowanie - 27 osób
2. Występy teatralne - 27 osób
3. Wyjazd do teatru - 26 osób
4. Wyjazd do kina - 26 osób
5. Udział w konkursach wokalnych - 26 osób
6. Udział w grze terenowej w Nowodworzu - 11 osób
7. Wyjazd na odpust do Tuchowa - 27 osób
8. Konkurs tańca - 10 osób
9. Wyjścia do galerii Ośrodka Kultury w Ryglicach - 27 osób
10. Zorganizowanie spotkania wielkanocnego dla 27 osób.
11. Zorganizowanie Dnia Matki i Ojca - 45 osób
12. Udział ŚDS w Majówce w Stróżach - 10 osób
13. Spotkanie z aktorami krakowskimi dla uczestników ŚDS - 27 osób
14. Wyjazd do Częstochowy - 24 osoby
15. Wyjazd w Bieszczady - 24 osoby.

16. Wspólne grillowanie Stare Żukowice - 11 osób
17. Zorganizowanie VIII Przeglądu Twórczości Plastycznej Środowiskowych Domów Samopomocy dla 100 osób.
18. Zorganizowanie zabawy andrzejkowej dla 80 osób.
19. Przygotowanie wspólnie z wolontariatem z Publicznego Gimnazjum w Ryglicach spotkania mikołajkowego - 27 osób.
20. Zorganizowanie spotkania opłatkowego dla 70 osób.
21. Całoroczne konsultacje psychologiczne, psychiatryczne, działania nakierowane na wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi.
22. Wyjazd do Dąbrowy Tarnowskiej - zabawa karnawałowa - 26 osób.
23. Wyjazd na turniej kręglarski do Olesna - 11 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy podejmuje działania polegające na rehabilitacji osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, pomoc w aktywnym udziale w życiu społecznym, rozwijanie zainteresowań, indywidualnych uzdolnień poprzez udział w różnorodnych zajęciach, tworzenie warunków w których będą mogli realizować potrzeby samorealizacji, rekreacyjno-kulturowe, religijne, towarzyskie, podtrzymywanie efektów terapeutycznych oraz przygotowanie do pracy zawodowej poprzez terapię zajęciową.

Duże znaczenie dla sytuacji osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi ma rodzina oraz środowisko lokalne.

Celem ŚDS-u jest podejmowanie inicjatyw mających wywrzeć pozytywny wpływ na sytuację osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi. Osiągnąć to można poprzez działania, które poprawią społeczne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, działania na rzecz integracji i akceptacji tych osób w środowisku lokalnym oraz propagowanie tolerancji dla ich odmienności.

Rezultaty podjętych działań to poprawa stanu zdrowia osób objętych rehabilitacją, zwiększenie ilości kontaktów społecznych, uczestnictwo w zajęciach terapeutycznych wpływa pozytywnie na społeczne funkcjonowanie, zwiększenie zdolności komunikacyjnych, samooceny, nawiązanie nowych znajomości, poznanie ciekawych form spędzania czasu wolnego, zadowolenie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych.

Zadania realizowane w ŚDS Ryglice:

- integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnych,
- poszukiwanie form zwiększających aktywność życiową osób niepełnosprawnych,
- rozwijanie umiejętności społecznych – samoobsługa, zaradność życiowa, nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów, kształtowanie samodzielności myślenia, działania,
- poprawa sprawności funkcjonowania w codziennym życiu w miejscu zamieszkania, w ŚDS oraz w środowisku lokalnym,
- tworzenie warunków, w których uczestnicy będą mogli realizować potrzeby: bytowe, samorealizacji, rekreacyjno-kulturowe, religijne, towarzyskie i inne,
- profilaktyka w zakresie zdrowia psychicznego, wzmacnianie samokontroli, stosowania zaleceń terapeutycznych, systematyczne zażywanie leków, udział w różnych formach terapii,
- umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowości uczestników,
- inspirowanie powstania grup wsparcia i wzmacnianie więzi społecznych w środowisku.

W zakresie działalności psychologicznej prowadzone były zajęcia z psychoterapii z uczestnikami - z rozwiązywania problemów osobistych, stymulowaniu rozwoju emocjonalnego i społecznego, profilaktyki uzależnień, interwencji w sytuacjach konfliktowych pomiędzy uczestnikami, konsultacje z terapeutami w sprawach dotyczących uczestników, ćwiczenia zachowań interpersonalnych i adekwatnego wyrażania swoich uczuć, integracji grupy w zakresie inicjatyw samopomocowych. Poradnictwo psychologiczne: konsultacje psychologiczne, psychiatryczne, ocena stanu psychicznego, terapia indywidualna, terapia podtrzymująca, trening zachowań, psychoedukacja, rehabilitacja społeczna, która wynika z indywidualnego planu terapeutycznego.

W ramach profilaktyki zdrowotnej odbyło się szereg treningów i spotkań indywidualnych i grupowych dotyczących tematyki związanej z higieną osobistą uczestników z treningiem praktycznym, zdrowym odżywianiem, chorobami zakaźnymi i szczepieniami ochronnymi, zdrowym stylem życia, zapobieganiem wypadkom. Opieka zdrowotna to również wizyty u lekarzy, edukacja zdrowotna, pomiary parametrów życiowych, współpraca z rodziną, działania nakierowane na wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną, poprawa higieny jamy ustnej, prewencja chorób układu krążenia, możliwość wczesnego wykrywania wybranych czynników ryzyka chorób układu krążenia, tj. nadciśnienia tętniczego, nadwagi, promowanie zdrowego stylu życia, zdrowe postawy, bezpieczne zachowania, zapoznanie uczestników ze sposobami umacniania zdrowia.

8.13 Sprawozdanie z realizacji Uchwały XIV /107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016 -2025 – Komisariat Policji w Tuchowie

KARTA MONITORINGU WDRAŻANIA STRATEGII

Obszar Priorytetowy – Wspieranie rodziny					
cel strategiczny cel operacyjny - 1.2. Wspieranie przeciwdziałania problemom wychowawczym dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym					
Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródło weryfikacji	
Tworzenie programów, kampanii społecznych i informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców	0			0	
Organizowanie akcji kapani społecznych promujących znaczenie więzi społecznych		spotkania w formie zorganizowanej (zebrania wiejskie)	7		dokumentacja dzielnicowego
Doskonalenie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego wspierającego w rozwiązywaniu problemów na rzecz dziecka i rodziny		liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych liczba posiedzeń grup roboczych	4 32		dokumentacja dzielnicowego
cel strategiczny cel operacyjny 1.4. Organizowanie i wspieranie inicjatyw uświadamiających i przeciwdziałających występowaniu przemocy w rodzinie					
Prowadzenie kampanii profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu i środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież		spotkania w formie zorganizowanej z młodzieżą szkolną (liczba uczestników)	4 185		dokumentacja dzielnicowego
Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi		spotkania w formie zorganizowanej (zebrania wiejskie)	7		dokumentacja dzielnicowego
cel strategiczny cel operacyjny 1.5. Prowadzenie kompleksowego systemu wsparcia i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą					
Kontynuacja monitoringu przebiegu		- wywiady środowiskowe w	53		dokumentacja dzielnicowego

zmian w rodzinach obciążonych problemami przemocy		ramach w ramach działań monitoringowych			
		zakończone procedury Niebieska Karta	6		
Realizacja działań edukacyjnych, profilaktycznych i prewencyjnych zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej		liczba osób uczestniczących w spotkaniach	224	dokumentacja dzielnicowego	

8.14 Sprawozdanie dotyczące realizacji Uchwały Nr XIV/107/15 Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 27 listopada 2015 roku w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016-2025 PORADNI PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ w ZALASOWEJ

1. Profilaktyka szczepień ochronnych

-przeprowadzono spotkania z rodzicami na temat szczepień ochronnych w szkołach :Lubcza, Wola Lubecka, Zalasowa

-udzielono informacji o prowadzonych szczepieniach ochronnych, które warto wykonać aby zapobiec chorobom charakterystycznym dla danego wieku

-systematyczne wykonywanie szczepień ochronnych wg kalendarza szczepień

2. Spotkanie w klubach seniora (prelekcje)

-przeprowadzono pogadankę na temat profilaktyki chorób nowotworowych

-podopieczni poznają zasady, które obniżą ryzyko zachorowania na raka

- zostali poinformowani że antyrakowy parasol ochronny to odpowiednia dieta, regularne poddawanie się badaniom profilaktycznym i zdrowy styl życia.

-prowadzenie pro zdrowotnego stylu życia

-profilaktyka osteoporozy - prelekcja

3. Spotkania w Kole Gospodyń Wiejskich i prowadzenie prelekcji na temat:

-profilaktyki chorób nowotworowych

-prowadzenie zdrowego trybu życia

4. Prowadzenie rozmów z pacjentkami ciężarnymi i w położu na temat zdrowego stylu życia

5. Przeprowadzenie pogadanki z pacjentkami na temat właściwej opieki nad dzieckiem:

-pielęgnacja noworodka po porodzie

-profilaktyka krzywicy –podawanie Wit K

-karmienie naturalne jako priorytet w żywieniu noworodków i niemowląt

-szczepienia ochronne dzieci –jako profilaktyka chorób zakaźnych

-kontrolne wizyty u pediatry

- kontrola prawidłowego rozwoju noworodka

6. Przeprowadzono prelekcję na temat stanów przed cukrzycowych 100 osób

7. Bezpłatne szczepienia dla osób powyżej 75 r. ż zaszczepiono 80 osób

8. Przeprowadzono profilaktykę cukrzycy – informowanie pacjentów o konieczności prowadzenia zdrowego stylu życia , utrzymywanie prawidłowych wartości cukru ,pomiar cukru – przebadano 180 osób. Nauka pomiaru cukru na glukometrze oraz obsługi penów do podawania insuliny.

9. Przeprowadzono we współpracy z firmą zewnętrzną komputerowe badanie wzroku u 105 osób

10. Pogadanki na temat chorób wirusowych- profilaktyka ,leczenie oraz szczepienia

11. Przeprowadzono pogadanki z uczniami na temat zdrowego stylu życia oraz udzielanie pierwszej pomocy

12. Wykonanie pomiaru cholesterolu – 200 osób

13. Przeprowadzono profilaktykę nadciśnienia tętniczego krwi – pomiar wykonano u 300 pacjentów

14. Doradztwo dla szkół w sprawie warunków bezpieczeństwa uczniów, organizacji posiłków i warunków sanitarnych w szkole

15. Edukacja w zakresie higieny jamy ustnej

- prowadzenie u uczniów szkół podstawowych grupowej profilaktyki fluorkowej metodą nadzorowanego szczotkowania zębów preparatami fluorkowymi

8.15 Sprawozdanie dotyczące realizacji Uchwały Rady Miejskiej w Ryglicach z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez NZOZ Broniek – Setkiewicz

W związku z realizacją zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej NZOZ Broniek – Setkiewicz prowadził następujące działania:

1. Monitorował sytuację zdrowotną dzieci i młodzieży poprzez wykonywanie testów przesiewowych i badań bilansowych mające na celu zapobieganie i wczesne wykrywanie między innymi wad postawy, nadwagi i otyłości, schorzeń narządu wzroku i słuchu i choroby nadciśnieniowej.
2. W systemie co – 6 tygodni prowadzono profilaktykę fluorkową u dzieci od 1 do 6 klasy szkoły podstawowej.
3. Przeprowadzono liczne edukacje zdrowotne w zakresie:
promowania zdrowego stylu życia i aktywności ruchowej
  - a) zapobiegania narkomanii i alkoholizmowi
  - b) profilaktyka antynikotynowa
  - c) kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych
  - d) higieny osobistej i higieny okresu dojrzewania
  - e) profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową HIV, AIDS
  - f) uwrażliwienie młodzieży na potrzeby osób niepełnosprawnych, samotnych i starszych
  - g) Pielęgniarki uczestniczyły w imprezach organizowanych przez szkoły (festyny rodzinne) przeprowadzając badania przesiewowe w kierunku wykrywania cukrzycy i choroby nadciśnieniowej.
  - h) Prowadzono poradnictwo w zakresie szczepień ochronnych zalecanych przez PZH oraz wykonano szczepienia:
przeciw grypie
przeciw rota wirusom
przeciw pneumokokom
przeciw meningokokom typu A,B,C
przeciw ospie
przeciw WZW typu B dla dorosłych
4. Wykonano szczepienie p. grypie w grupie 30 osób powyżej 75 r.ż. sponsorowanych z budżetu gminy Ryglice.
5. Przeprowadzono działanie pomocowe w zakresie profilaktyki na rzecz dziecka i rodziny przez:
działanie pielęgniarskie
  - a) pomoc niesioną przez pielęgniarki środowiskowe w przypadku zauważonej przemocy w rodzinie
  - b) współpracę z GOPS w zakresie opieki nad osobami chorymi, niepełnosprawnymi, bezdomnymi i seniorami.

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

8.16 Sprawozdanie Ośrodka Kultury w Ryglicach z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice 2018 r.

Obszar priorytetowy: I Wspieranie rodzin

Cel strategiczny: Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem oraz rodziną

Cel operacyjny: 1.3 Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa (około)	Źródło weryfikacji
Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystycznych - krajoznawczych		<p>Imprezy rekreacyjne, plenerowe, kameralne:</p> <p>Spotkania Jasełkowo – Kolędnicze Babski Comber Misterium Męki Pańskiej (Ryglice, Lubcza)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Święty Walenty - tradycje lubeckie • Ryglicka Parada Orkiestr Dętych o Puchar Burmistrza Ryglic • Koncert Finałowy Piosenki Religijnej • Sobótkowe Święto Młodości „Ludzie Lasu” • Dożynki Gminy Ryglice w Zalasowej • Festiwal Kultury Pogórzańskiej • Koncert przedświąteczny • Koncert Noworoczny Młodzieżowej Orkiestry Dętej • Widowisko akrobatyczne • Cyrkowe zabawy (Ryglice, Zalasowa, Lubcza) 	<p>150 osób 100 osób 800 osób</p> <p>200 osób 500 osób</p> <p>300 osób 400 osób 400 osób 500 osób 150 osób</p> <p>150 osób 100 osób 200 osób</p>	Źródła własne Ośrodka Kultury w Ryglicach
Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów w plastycznych, technicznych, teatralnych i innych	Liczba osób, liczba zorganizowanych zajęć	<p>Ryglice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauka gry na gitarze - warsztaty muzyczne - zespół gitarowy - szkołka tańca dla dzieci - grupa rytmiczna - kurs tańca dla młodzieży i dorosłych - dorosła grupa teatralna - zespół ludowy „W Kuźni u Kowala” - nauka gry na skrzypcach - Małopolska Szkoła Tradycji <p>- warsztaty garncarskie</p> <p>- warsztaty teatralne</p> <p>- warsztaty ETNO STYL</p> <p>- warsztaty kwiatów bibułkowych</p> <p>Lubcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> - młodzieżowa grupa teatralna - dziecięce koło teatralne - kółko plastyczne - dziecięca grupa kolędnicza „Mali kolędnicy z Lubczy” - młodzieżowa grupa kolędnicza „Lubeckie Szkuty” - nauka gry - Męska grupa śpiewacza „Lubczanie” - Żeńska grupa śpiewacza „Lubczanki” - Grupa kolednicza „Lubcoki” 	<p>Zajęcia organizowane przez cały rok</p> <p>7 osób 10 osób 7 osób 8 osób 7 osób 10 osób 21 osób 11 osób 1 osoba</p> <p>10 osób 10 osób 15 osób 10 osób</p> <p>10 osób 10 osób 5 osób 10 osób 7 osób 6 osób 10 osób 10 osób 10 osób</p>	

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

		<ul style="list-style-type: none"> - Kabaret „Chojco” z Lubczy - warsztaty teatralne - warsztaty kwiatów bibułkowych - nauka gry na kontrabasie – Małopolska szkoła Tradycji 	<ul style="list-style-type: none"> 3 osób 20 osób 15 osób 2 osoby 	
		<p>Zalasowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Młodzieżowa Orkiestra Dęta - szkoła dla instrumentalistów - mała kapela ludowa „Zalasowioki” - mała grupa kołędnicza „Zalasowioki” - młodzieżowa kapeka „Z pod dęba” - szkoła muzyczna dla dzieci i młodzieży (nauka gry na skrzypce, skrzypce sekund, flet prosty, keyboard, kontrabas, heligonka, akordeon) 	<ul style="list-style-type: none"> 25 osób 10 osób 7 osób 5 osób 7 osób 11 osób 	
		<ul style="list-style-type: none"> - nauka gry na: skrzypce, skrzypce sekund, kontrabas, klarnet - Małopolska Szkoła Tradycji - warsztaty garncarskie - warsztaty teatralne - warsztaty kwiatów bibułkowych 	<ul style="list-style-type: none"> 5 osób 10 osób 15 osób 25 osób 	

Obszar priorytetowy: III Niepełnosprawność i osoby starsze

Cel strategiczny: Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej

Cel operacyjny: 3.1. Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych

Zadanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródło weryfikacji
Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych	Liczba osób, liczba zorganizowanych zajęć	<p>Zespoły i grupy międzypokoleniowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grupa teatralna w Ryglicach - Zespół ludowy „W Kuźni u Kowala” - Kobięca grupa śpiewacza „Zza lasu” - Męska grupa śpiewacza „Zalasowioki” - Kapela ludowa „Zalasowianie” - Męska grupa kołędnicza „Zalasowioki” - Koło Rękodzieła Artystycznego w Zalasowej - Zespół Regionalny „Zalasowianie” - Męski Chór Tenorów - Męska grupa śpiewacza „Lubczanie” - Żeńska grupa śpiewacza „Lubczanki” - Grupa kołędnicza „Lubcoki” - Lubecka Grupa Teatralna - Kabaret „Chojco” z Lubczy 	<ul style="list-style-type: none"> 23 osób 11 osób 14 osób 5 osób 7 osób 6 osób 18 osoby 20 osób 15 osób 10 osób 10 osób 10 osób 20 osób 3 osoby 	Źródła własne Ośrodka Kultury w Ryglicach

Ośrodek Kultury w Ryglicach promuje działania poprzez publikacje na stronach internetowych oraz facebook. w gazecie lokalnej „W Pasmie Brzanki” Docieramy do odbiorców poprzez plakaty, zaproszenia, ulotki, e-mail.

8.17 Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ryglice na lata 2016- 2025 przez Bibliotekę w Ryglicach, Lubczy i Zalasowej.

OBSZAR PRIORYTETOWY I- WSPIERANIE RODZIN				
CEL STRATEGICZNY- 1- Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem w rodzinie				
CEL OPERACYJNY- 1.3-Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu				
Zadanie	wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbową	Źródła weryfikacji
Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych	-	Liczba uczestników/ Liczbę zajęć	278/8 50/1 325/4 Razem: 653/13	1-8.Spotkania edukacyjne z zakresu przyrody Ryglice 9. Spotkania edukacyjne z zakresu przyrody Zalasowej 10-13. Spotkanie edukacyjne z zakresu przyrody Lubcza
Udział dzieci i młodzieży w turniejach i rozrywkach sportowych	-	Liczba osób Liczba zajęć	-	-
Prowadzenie zajęć, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych	-	Liczba osób/ Liczba zajęć	235/3 93/5 54/2 206/10 201/8 3/1 41/2 Razem: 833/31	1-3.sektakle edukacyjne R,L,Z 4-8.Warsztaty różne Ryglice 9-10..Warsztaty różne Zalasowa 11-20.Biblioterapia Zalasowa, Ryglice, 21-28.Lekcje biblioteczne Zalasowa, Ryglice, Lubcza 29.Zajęcia dla rodziców 30-31.Noc Bibliotek Zalasowa Lubcza
Razem		Liczba osób/ Liczba zajęć	1486/44	
OBSZAR PRIORYTETOWY III- Niepełnosprawność i osoby starsze				
CEL STRATEGICZNY- 3- Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				

Raport o stanie gminy Ryglice za rok 2018

CEL OPERACYJNY- 3.1-Utworzenie i doskonalenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych				
Zadanie	wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródła weryfikacji
2.Wzrost aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych poprzez zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów, grup wsparcia oraz imprez kulturalnych		Liczba placówek	2	1-3.Dyskusyjny klub książki Zalasowa
		Liczba zajęć	9	4-5.Klub Miłośników Poezji Zalasowa
		Liczba osób	60	6-9. klub książki Lubcza
OBSZAR PRIORYTETOWY III- Niepełnosprawność i osoby starsze				
CEL STRATEGICZNY- 3- Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu społeczności lokalnej				
CEL OPERACYJNY- 3.2-Wspieranie inicjatyw informacyjnych oraz działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i kształtowania odpowiednich zachowań wobec osób niepełnosprawnych				
Zadanie	wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa	Źródła weryfikacji
3.Organizowanie i wspieranie różnego rodzaju typu inicjatyw, mających na celu integrację mieszkańców miejscowości i gminy	-	Liczba osób	95	1-2.Hanna Cygler: B. Zelman- spotkania autorskie Ryglice
			50	3.Narodowe czytanie Zalasowa
			98	4.Wieczór poezji Zalasowa (biblioteka jako współorganizator)
			16	5.Osteoproza spotkanie ze seniorami Zalasowa
			47	6-7. Spotkania edukacyjne dot. przyrody ze seniorami Zalasowa, Ryglice
			Razem: 306/7	

4.Wspieranie i inicjowanie spotkań i wyjazdów o charakterze informacyjnym, zawodowym, integracyjnym osób starszych i niepełnosprawnych	-	Liczba osób		
		Liczba zajęć	-	-
		Liczba wyjazdów		

8.18 Działalność z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2018

Zespół Interdyscyplinary to grupa specjalistów podejmująca współpracę celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu .

Ważnym elementem pracy Zespołu jest interwencja kryzysowa skierowana zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców, oraz świadczenie pomocy psychologicznej, terapeutycznej, prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową oraz problemy współistniejące. Zespół Interdyscyplinary realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Uchwałą Nr. VIII/67/15 Rady Miejskiej w Ryglicach z dnia 29 maja 2015 roku został przyjęty Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2020. Celem głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez;

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- b) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- c) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- d) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- e) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

Do zadań grup roboczych należy , w szczególności:

- a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- b) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- c) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- d) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- e) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Prace w grupach roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ryglicach ul. ks. J. Wyrwy 2 , co trzy miesiące.

W 2018 roku zwołano cztery posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego .

Podczas spotkań Zespołu omawiano problemy zjawiska przemocy w rodzinie występujące w jednostkach reprezentowanych przez członków Zespołu , podejmowano działania wynikające z procedury „Niebieska Karta”, ustalono plany działań w indywidualnych przypadkach, w większości powołano grupy robocze, omawiano sprawozdania z działalności grup roboczych oraz poruszono sprawy różne, dotyczące Zespołu oraz problemu przemocy na terenie Gminy Ryglice.

Ponadto członkowie Zespołu podejmowali działania edukacyjno – profilaktyczne dotyczące problematyki przemocy wśród mieszkańców gminy Ryglice.

Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej podejmowali działania na rzecz edukacji publicznej, mającej na celu rozpowszechnienie wiedzy wśród społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy, a w szczególności obalenia stereotypów i mitów jej postrzegania.

Z inicjatywy członków Zespołu podjęto próbę zorganizowania warsztatów psychoedukacyjnych dla kobiet uwikłanych w przemoc w formie Grupy Wsparcia.

Do współpracy zaproszono specjalistów w obszarze przemocy (psycholog, prawnik) . Przewidziano cykliczne spotkania raz w miesiącu ale z uwagi na brak chętnych warsztaty nie odbyły się.

Realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie styczeń - grudzień 2018r

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	STYCZEŃ- GRUDZIEŃ 2018 r.
1.	Liczba procedur NK	11
2.	Liczba procedur NK z 2017 r.	3
3.	Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4
4.	Liczba posiedzeń grup roboczych	32
5.	Liczba zakończonych Niebieskich Kart	6
7.	Zawiadomienie Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	5
8.	Liczba zakończonych Niebieskich Kart	11
9.	Ilość szkoleń podnoszących kwalifikacje członków Zespołu Interdyscyplinarnego	1

Z przebiegu spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że interdyscyplinarność to szybki i pełny przepływ informacji między służbami społecznymi , możliwość podjęcia działań zaplanowanych i skoordynowanych nie powielających się wzajemnie. Wypracowano sposób działania by szybciej i skuteczniej rozwiązać sytuacje gdzie występuje przemoc. Nadal występuje brak specjalistów do prowadzenia terapii rodzin uwikłanych w przemoc domową .

Działanie zespołowe jest niezbędne w celu odniesienia skutecznej i profesjonalnej pomocy przy wykorzystaniu wszystkich możliwości jakie posiada gmina. Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających zwłaszcza, że z przemocą wiąże się wiele mitów i stereotypów utrudniających walkę z tym zjawiskiem. Dlatego apelujemy do osób będących świadkiem przemocy w rodzinie o powiadamianie o tym Zespół Interdyscyplinarny działający w Ośrodku Pomocy Społecznej , Policję lub inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE PROWADZONE PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się rozpowszechnianiem informacji o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. W tym zakresie systematycznie rozprowadzane są; ulotki informacyjne w szkołach :

- a) „przemoc boli” 1260 szt.
- b) materiały edukacyjne (książka + CD)
- c) profilaktyka przemocy - „Granica bólu”

d) spektakle profilaktyczne dla dzieci w 7 szkołach, 648 uczniów

e) „ W krainie bajtów”

f) „Wyjść poza schemat”+ z prelekcją o cyber – przemocy, „Kolczasta przyjaźń”

PODNOSZENIE KWALIFIKACJI CZŁONKÓW ZESPOŁU

Zespół Interdyscyplinarny ustawicznie podnosi kwalifikacje członków zespołu i grup roboczych.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego brali udział w szkoleniu na temat „Metoda porozumiewania się w pracy z osobą uzależnioną lub stosującą przemoc - jak w praktyce wykorzystać metodę PBP w pracy z klientem.

Należy zaakcentować, że praca z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie jak i osobami stosującymi przemoc jest procesem ciągłym i pracochłonnym. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Ryglicach należy określić jako efektywną i pomocną w pracy z rodziną doświadczającą przemocy. Wiadomo, że interdyscyplinarność ma wiele zalet, szybki i pełny przepływ informacji między służbami, możliwość podjęcia działań zaplanowanych i skoordynowanych, nie powielających się . Na podkreślenie zasługuje fakt dobrej współpracy przedstawicieli wszystkich instytucji wchodzących w skład Zespołu , co skutkuje podejmowaniem stosownych działań.

8.19 Realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Ryglice w roku 2018

Zadania ujęte w Programie stanowiły integralny element profilaktyki społecznej w zakresie ochrony zdrowia realizowany na terenie Gminy Ryglice. Do działań z zakresu profilaktyki wynikających z zapisów ustawowych należą działania mające na celu promocję zdrowia, leczenie oraz pomoc rodzinom w przewyżnianiu trudności związanych z występowaniem alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu oraz przemocy.

W realizacji Programu uczestniczą wszystkie służby społeczne Gminy, we współpracy z placówkami leczenia odwykowego usytuowanymi poza Gminą, organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi.

Naczelnym celem programu zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, narkotykowych, nikotynowych zapobieganie występowaniu zjawiska przemocy domowej poprzez szeroko pojętą profilaktykę, w tym profilaktykę szkolną oraz edukację społeczną. Na realizację wskazanego zadania przeznaczana jest przeważająca część środków finansowych, która obejmuje m.in. finansowanie bądź współfinansowanie specjalistycznych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym, zakup literatury fachowej, ulotek, finansowanie szkolnych konkursów o tematyce uzależnień, udział w kampaniach społecznych.

Diagnoza sytuacji w Gminie Ryglice w 2018 roku w aspekcie alkoholowym

Rynek napojów alkoholowych w Gminie Ryglice reguluje Uchwała Rady Miejskiej w Ryglicach Nr LI/408/18 z dnia 29 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie Gminy Ryglice.

Zgodnie z uchwałą ustalono na terenie Gminy Ryglice maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych:

a) zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 20

w miejscu sprzedaży: 9

b) zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) do 18%, przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 17

w miejscu sprzedaży: 7

c) zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 16

w miejscu sprzedaży: 8

W roku 2018 wydana liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych kształtowała się w sposób następujący:

a) zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 19

w miejscu sprzedaży: 7

b) zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) do 18%, przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 16

w miejscu sprzedaży: 4

c) zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia:

poza miejscem sprzedaży: 15

w miejscu sprzedaży: 5

Zgodnie z uchwałą jest 1 wolne miejsce na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, 2 wolne miejsca na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży. Ponadto 1 wolne miejsce na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, 3 wolne miejsca na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 4,5% do 18% z wyjątkiem piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Co więcej 1 wolne miejsce na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 3 wolne miejsca na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.

Tabela1. Dane statystyczne Komisariatu Policji w Tuchowie w sprawie skutków spożywania napojów alkoholowych.

Lp.	Rodzaj popełnionego przestępstwa	2015	2016	2017	2018
1.	Ilość osób kierujących pojazdami po spożyciu alkoholu	21	29	4	11
2.	Ilość osób skierowanych do izby wytrzeźwień będących pod wpływem alkoholu, w tym dorośli i nieletni	14	13	10	7
3.	Interwencje domowe ogółem w tym: dotyczące przemocy w rodzinie	62 15	21 11	44 8	67 8
4.	Ilość sprawców przemocy wobec najbliższych pod wpływem alkoholu	12	7	7	3
5.	Ilość wniosków do GKRPA o wszczęcie postępowania zmierzającego do ustalenia czy dana osoba jest uzależniona.	4	7	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Tuchowie

Na podstawie analizy danych Komisariatu Policji w Tuchowie można stwierdzić, że nastąpił wzrost liczby osób kierujących pojazdami po spożyciu alkoholu jak również znacząco wzrosła liczba interwencji domowych. Zauważyć należy jednakże, iż systematycznie spada liczba osób skierowanych do izby wytrzeźwień będących pod wpływem alkoholu. Ponadto nastąpił spadek ilości sprawców przemocy wobec najbliższych pod wpływem alkoholu, jak również liczby wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie czynności zmierzających do zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu.

Nastąpiło zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą.

Punkt Konsultacyjny, szczegółowe zadania:

W Punkcie Konsultacyjnym udzielono 133 porady (stan na dzień 31.12.2018 r.) w tym:

terapeuta do spraw uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy - 63 konsultacje

psycholog – 44 konsultacje

prawnik – 26 konsultacji

Przebieg realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Ryglice w roku 2018

Prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ryglicach

W 2018 roku odbyło się 18 posiedzeń Komisji, w ramach których omawiano sprawy:

- a) uzależnień oraz przeprowadzano rozmowy interwencyjno – motywujące z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym,
- b) wniosków skierowanych do Komisji o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniowania wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Zadaniem Komisji zgodnie z wymogami ustawowymi było inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Ponadto każdorazowo podczas posiedzeń Komisja podejmowała czynności mające na celu zmotywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego oraz prowadziła rozmowy edukacyjno – motywacyjne mające na celu uświadomienie specyfiki uzależnienia oraz choroby alkoholowej.

W 2018 roku do GKRPA wpłynęło 18 wniosków o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego przez osoby uzależnione od alkoholu, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny lub systematycznie zakłócają spójność/porządek publiczny/rodzinny. Porównując dane z roku poprzedniego /2017 r. – 17 wniosków/ zauważyć można, iż liczba wniosków wpływających do GKRPA utrzymuje się na podobnym poziomie.

Statystyka dotycząca złożonych wniosków o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego w roku 2018 przedstawia się w sposób następujący:

członkowie rodziny – 10

Komisariat Policji w Tuchowie – 3

pracownicy socjalni GOPS – 4

kurator rodzinny – 1

W wyniku podjętych czynności:

- a) skierowano 14 osób nadużywających alkoholu na badanie do lekarza biegłego celem przeprowadzenia badania i orzeczenia o stopniu uzależnienia oraz wskazania rodzaju zakładu leczenia odwykowego,
- b) skierowano 12 wniosków do Sądu Rejonowego w Tarnowie w celu zobowiązania do podjęcia leczenia w zakładzie leczenia odwykowego,
- c) zakończono 19 spraw w związku z prowadzonym postępowaniem o podjęcie działań zmierzających do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego w każdym przypadku zastosowano czynny udział w konsultacjach terapeutycznych w Punkcie Konsultacyjnym przy GOPS w Ryglicach.

Ilość wydanych postanowień przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ryglicach na sprzedaż napojów alkoholowych:

do 4,5% alkoholu oraz piwo:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży – 9

- do spożycia w miejscu sprzedaży – 2

od 4,5% do 18% alkoholu z wyjątkiem piwa:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży – 8

- do spożycia w miejscu sprzedaży – 1

powyżej 18% alkoholu:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży – 8

- do spożycia w miejscu sprzedaży – 1

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży.

W 2018 rok podjęto działania mające na celu kontynuację profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie wspomagania młodzieży w utrzymaniu abstynencji, wdrażano programy profilaktyczne preferujące postawy i umiejętności służące zdrowemu i trzeźwemu życiu. Organizowano zajęcia w czasie wolnym dla dzieci i młodzieży z programami profilaktycznymi. W związku z powyższym zostały dofinansowane następujące działania:

- a) II Przegląd Spektakli profilaktycznych Gminy Ryglice „Wolni od...” mający na celu promocję zdrowego stylu życia, trzeźwości, abstynencji poprzez upowszechnianie wzorów i postaw prozdrowotnych. Zaangażowanie rodziców w oddziaływania profilaktyczne, pobudzanie kreatywnej postawy wykonawców w procesie zdobywania umiejętności ekspresji myśli i uczuć, zaangażowanie uczestników do projektowania programu teatralnego i promocji własnych przedstawień scenicznych, szerzenie kultury żywego słowa oraz doskonalenie umiejętności obserwacji, świadomego odbioru i oceny przedstawień scenicznych. Tematyka przedstawień dotyczyła autentycznych problemów zgłaszanych przez młodzież w obszarze problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków, tytoniu, dopalaczy oraz uzależnień behawioralnych od Internetu, gier komputerowych, hazardu – pokazując konstruktywne sposoby ich rozwiązania. Scenariusz sztuki był tekstem autorskim tworzonym przez młodzież. W przeglądzie uczestniczyło dziewięć zespołów teatralnych reprezentujących szkoły z terenu Gminy Ryglice w kategoriach wiekowych klasy I-VI szkoła podstawowa oraz klasy VII, gimnazjalne, ponadgimnazjalne.
- b) Happening w ramach kampanii „Przemoc boli” – cyberprzemocy mówimy nie!” mający na celu zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na występowanie zjawiska cyberprzemocy szczególnie wśród dzieci i młodzieży, promowanie akceptowanych społecznie sposobów reagowania na przemoc zarówno w sytuacji, gdy jesteśmy ofiarą jak też będąc jej świadkiem, zastanowienia się nad sposobami przeciwdziałania występowaniu wskazanego zjawiska. Zapoznanie rodziców z przepisami prawa, które chronią dzieci przed cyberprzemocą, wskazanie na występowanie różnicy pomiędzy działaniami nielegalnymi, a treściami niepożądanymi, wskazanie miejsc, w których można uzyskać pomoc, gdy staniemy się ofiarą przemocy w sieci. Happeningi realizowały Placówka Wsparcia Dziennego w Ryglicach oraz Placówka Wsparcia Dziennego w Lubczy.
- c) Dofinansowano realizację spektakli profilaktycznych na terenie szkół Gminy Ryglice o tematyce cyberprzemocy i zagrożeń świata wirtualnego, akceptacji w grupie, problemu wykluczenia, uzależnień, agresji. W obszarze realizacji programów spektakli poruszony został temat tolerancji wobec inności, akceptacji niepełnosprawnych kolegów mający na celu stymulowanie poczucia własnej wartości dziecka, kształtowanie umiejętności komunikowania się i współdziałania, pokazanie jak łagodzić napięcia emocjonalne i rozwiązywać konflikty w grupie.

Uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu ze współczesnymi mediami mający na celu promocję bezpiecznego posługiwania się Internetem, zwrócenie uwagi na występowanie zagrożeń wynikających z uzależnienia młodych ludzi od nowych technologii oraz ich negatywnego wpływu na psychikę młodego odbiorcy w procesie kształtowania się jego osobowości.

- d) Dofinansowano projekt Stowarzyszenia Bistuszczyków i Uniszowian pn. „Z mamą i tatą w naszej szkole czas spędzać chcemy” mający na celu wskazanie prawidłowych wzorców zachowania przekazanych dzieciom w formie zajęć warsztatowych. Uświadomienie rodzicom zagrożeń wynikających z niekontrolowanego korzystania z Internetu i związanych z nimi konsekwencji. Wskazanie zarówno rodzicom jak i dzieciom właściwych form wykorzystania komputera, zapoznanie rodziców z możliwością instalowania programów kontrolnych i filtrów na stronach internetowych. Przedstawienie nauczycielom diagnozy przyczyn uzależnienia dzieci i młodzieży od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, gier komputerowych oraz Internetu, serwisów społecznościowych, jak również mechanizmu uzależnień od substancji psychoaktywnych. W projekcie uczestniczyło 80 uczniów uczęszczających do Publicznej Szkoły Podstawowej w Bistuszczyku oraz 100 rodziców.
- e) Dofinansowano realizację programu profilaktycznego o tematyce uzależnień „W pułapce złudzeń”
- f) Zakupiono publikację pn. „Granica bólu” – profilaktyka przemocy.
- g) Zorganizowano szkolenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pn. „Aspekty prawne działań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zmiany w ustawie”, „Warsztat najważniejszych umiejętności członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- h) Zorganizowano szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych z terenu Gminy Ryglice pn. „Warunki korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych”.
- i) Finansowano realizację „Programu Profilaktycznego Debata” dla uczniów piątych i szóstych klas z zakresu profilaktyki alkoholowej, adresowanych do uczniów, u których w większości nie nastąpiła jeszcze inicjacja alkoholowa, mający charakter uprzedzający, którego zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i towarzyszącym temu konsekwencjom oraz promowanie postawy abstynencji.
- j) Finansowano realizację „Programu Profilaktycznego „Smak Życia” dla uczniów w wieku 15- 18 lat z zakresu przeciwdziałania narkomanii mający na celu dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania oraz ograniczenie prawdopodobieństwa sięgania po nie przez młodzież lub zmiana przekonań u tych, którzy już po nie sięgnęli, przekazanie podstawowych informacji na temat środków psychoaktywnych.

- k) Zrealizowano warsztaty dla nauczycieli szkół z terenu Gminy Ryglice pn. „Jak rozpoznać trudne sytuacje wychowawcze, ucząc dzieci odpowiedzialnych postaw” obejmujące zagadnienia trudnych zachowań uczniów, metod radzenia sobie z uczniem zakłócającym lekcje, wracającym na siebie uwagę, metod radzenia sobie z uczniami prowokującymi nauczycieli oraz budowania dobrych relacji z trudnymi uczniami.
- l) Zrealizowano w szkołach z terenu Gminy Program Profilaktyczny „Złodzieje życia” o tematyce profilaktyki uzależnień, obejmujący swoim zakresem motywację do podejmowania dobrych decyzji, poruszający tematy narkomanii, alkoholizmu, przemocy, pościgu za pieniędzmi, stresu i samotności, łącząc zagadnienia profilaktyki z wydarzeniem kulturalnym i artystycznym.
- m) Zakupiono materiały profilaktyczne i edukacyjne w związku z udziałem w kampaniach: „Smart, to znaczy mądrze” – o tematyce uzależnień behawioralnych – fonoholizm, „Przemoc boli 2018/2019”, „Narkotyki to mnie nie kręci”.
- n) Zakupiono materiały profilaktyczne o tematyce uzależnienia od alkoholu i substancji psychoaktywnych, narkogogle, tablicę edukacyjną z najpopularniejszymi substancjami psychoaktywnymi.
- o) Zorganizowano szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pn. „Metoda porozumienia bez przemocy w pracy z osobą uzależnioną lub stosującą przemoc”.
- p) Zakupiono książki i publikacje o tematyce profilaktyki uzależnień, które przekazano Gminnej Bibliotece Publicznej w Ryglicach.

Realizacja wydatków za rok 2018

LP.	ZADANIE	WYKONANIE
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.	5.907,66 zł
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przez przemocą.	33.927,00 zł
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, szczególnie dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.	37.998,08 zł
4.	Wspomaganie działalności służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.	15.712,84 zł

8.20 Przebieg realizacji polityki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach w roku 2018

STRUKTURA OŚRODKA

Dział Administracyjno – Księgowy

Dział Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego

Dział Pomocy Środowiskowej

Dział Pomocy Rodzinie

Punkt Konsultacyjny (dyżury: psycholog, konsultant, radca prawny, pracownik socjalny, mediator – w ramach obowiązków służbowych)

Zespół Interdyscyplinarny

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Klub Samopomocy (Kluby seniora)

POLITYKA INFORMACYJNA

Informacje o działalności OPS publikowane na bieżąco były na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej, a także na tablicy ogłoszeń w siedzibie Ośrodka. Na tablicy informacyjnej w siedzibie OPS dostępne były różnego rodzaju ulotki informacyjne, ogłoszenia i komunikaty dotyczące spraw klientów oraz działań i funkcjonowania OPS.

Ponadto na tablicy ogłoszeń na bieżąco umieszczano informację o naborach do projektów prowadzonych przez Powiatowe Biuro Pracy, OHP, fundacje i inne organizacje.

PRZEPROWADZONE KONTROLE

Wewnętrzne w zakresie:

przestrzeganie dyscypliny pracy przez pracowników OPS,

zużycia mediów,

przeгляdu technicznego i konserwacji okresowej sprzętu ppoż.,

wyrywkowa kontrola dokumentacji na stanowiskach pracy,

audyt posiadanego sprzętu i oprogramowania.

Zewnętrzne w zakresie:

kontrola kompleksowa – ocena realizacji zadań Gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz kwalifikacji kadry realizującej ww. zadanie – podmiot kontrolujący Wojewoda Małopolski – Wydział Kontroli – Oddział do Spraw Wspierania Rodziny i Pieczy zastępczej.

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

Ośrodek Pomocy Społecznej ze względu na gromadzenie danych osobowych (danych wrażliwych) swoich klientów zarówno w wersji papierowej jak też elektronicznej obowiązany jest zgłaszać zbiory danych osobowych do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (od 25 maja 2018 zmiana nazwy na Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych). W OPS zbiory takie zostały zgłoszone, prowadzona jest kompletna dokumentacja dotycząca ochrony danych osobowych. Wydano stosowane upoważnienia pracownikom do gromadzenia i przetwarzania danych osobowych. Prowadzony jest również przegląd systemów informatycznych pod względem bezpieczeństwa danych . Prowadzony jest jawny rejestr przetwarzanych danych (rejestr dostępny na stronie BIP).

Prowadzony jest też rejestr wniosków o udostępnienie danych osobowych:

Odpowiedzi na wnioski o udostępnienie danych osobowych – 224

Wnioski OPS wystosowane do innych jednostek – 114

KORESPONDENCJA

Przychodząca – 2431 szt.

Wychodząca – 1152 szt.

Korespondencja Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Przychodząca – 113

Wychodząca – 183

PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE

Burmistrz Ryglic przekazał Ośrodkowi Pomocy Społecznej całość realizacji zadania związanego z organizowaniem prac społecznie użytecznych w Gminie Ryglice. Wiąże się to z przygotowaniem stosownej dokumentacji (wniosków z załącznikami, tj. plan prac, rodzaj prac, planowana ilość osób, godzin, itd.) dotyczący zawarcia porozumienia pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowie a Gminą Ryglice, rekrutacją i selekcją kandydatów, bieżącym prowadzeniem dokumentacji, prowadzeniem szkoleń bhp dla tych osób. Kompletowano dokumenty (listy obecności, zaświadczenia lekarskie i inne) oraz sporządzano co miesiąc wnioski o refundację kwoty świadczeń pieniężnych wypłaconych bezrobotnym z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych na terenie Gminy Ryglice łącznie z miesięcznym rozliczeniem ilości godzin przepracowanych przez poszczególnych bezrobotnych. Dokonywana była organizacja prac oraz kontrola wykonania.

KONTROLA ZARZĄDCZA

Na podstawie art. 69 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Komunikatu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych Zarządzeniem Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach wprowadzono zasady organizacji i funkcjonowania kontroli zarządczej .

Kontrola zarządcza w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ryglicach to system realizowanych procedur oraz odpowiednie podejście do problemu pracowników.

Ustalając procedury w zakresie kontroli zarządczej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ryglicach oparto się na standardach kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych.

W związku z tym w GOPS standardy określono w pięciu grupach odpowiadających poszczególnym elementom kontroli zarządczej:

1. Środowisko wewnętrzne
2. Cele i zarządzanie ryzykiem
3. Mechanizmy kontroli
4. Informacja i komunikacja
5. Monitorowanie i ocena

ŚRODOWISKO WEWNĘTRZNE

Zasady etyczne pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach, będących pracownikami samorządowymi określają przepisy: ustawa o pracownikach samorządowych, Kodeks Pracy, Kodeks Postępowania Administracyjnego oraz Kodeks Etyki wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach, który zawiera zbiór zasad, zachowania i sposobu postępowania pracowników zatrudnionych w GOPS.

Przyjmowanie skarg i wniosków

Tryb przyjmowania skarg i wniosków określony został w rozdziale w Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka.

Dyrektor przyjmuje w sprawach skarg i wniosków w każdy poniedziałek, w godzinach pracy GOPS. W Ośrodku prowadzony jest „Rejestr skarg i wniosków”.

Przyjmowanie i rozpatrywanie skarg i wniosków odbywa się zgodnie z przepisami określonymi w ustawie– Kodeks Postępowania Administracyjnego. W 2018r nie odnotowano wpisów.

Kompetencje zawodowe

W 2018 r. liczba zatrudnionych pracowników wynosiła 18,25 etatu. Wszyscy pracownicy posiadają kwalifikacje zawodowe odpowiednie do zajmowanego stanowiska pracy, stosowną wiedzę i umiejętności.

Zasady zatrudniania pracowników w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej określa ustawa o pomocy społecznej oraz ustawa o pracownikach samorządowych. Zasady zatrudniania pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych określa wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Regulamin naboru na wolne stanowiska urzędnicze.

Rozwój kompetencji zawodowych w minionym roku odbywał się poprzez szkolenia pracowników. Plan szkoleń był opracowywany na bieżąco w ciągu całego roku na podstawie zgłoszonych potrzeb przez pracowników oraz możliwości finansowych Ośrodka. W 2018 r. wszyscy pracownicy zainteresowani doksztalceniem zostali skierowani na odpowiednie szkolenia. Konferencje i szkolenia, w których uczestniczyli pracownicy OPS – 33 ogółem. Ponadto pracownicy na bieżąco uzupełniają wiedzę przez samokształcenie, przestrzegają odpowiednich przepisów prawa, na bieżąco śledzą zmiany w prawie a także inicjują zmiany w pracy w celu uzyskania bardziej efektywnych wyników w pracy.

Struktura organizacyjna

Strukturę Organizacyjną Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach. Struktura organizacyjna jest adekwatna do wielkości i charakteru realizowanych przez Ośrodek zadań.

Zakresy zadań, uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych stanowisk pracy zostały przekazane każdemu pracownikowi w formie pisemnej i potwierdzone są podpisem pracownika potwierdzającym tym samym przyjęcie do wiadomości i stosowania. Ponadto zakresy są dostępne w Regulaminie. Zakresy czynności są na bieżąco aktualizowane w miarę potrzeb wynikających z przepisów prawa jak również celów jednostki i przechowywane są w aktach osobowych pracowników.

OPS samodzielnie prowadzi sprawy związane z bieżącą działalnością tj. prowadzenie spraw bhp, ppoż, archiwum, obsługę kadrową, kancelaryjną (wysyłka poczty, prowadzenie dziennika korespondencyjnego itp.).

Upoważnienia i pełnomocnictwa Burmistrza Ryglic przekazane Dyrektorowi GOPS

- 1) do czynności zwykłego zarządu w ramach statutowej działalności Ośrodka,
- 2) do dysponowania przyznanymi w budżecie gminy środkami finansowymi,
- 3) składania oświadczeń woli w imieniu Gminy w zakresie kierowanej jednostki,
- 4) zaciągania zobowiązań w imieniu Gminy w ramach planu finansowego kierowanej jednostki,
- 5) sporządzanie i podpisywanie w imieniu Gminy sprawozdań rzeczowo- finansowych oraz weryfikacja potrzeb na środki finansowe,
- 6) sporządzanie i odpisywanie w imieniu Gminy sprawozdań rzeczowo- finansowych oraz weryfikacja potrzeb finansowych dla placówek wsparcia dziennego,
- 7) do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy,

- 8) do załatwiania spraw i wydawania decyzji administracyjnych potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- 9) do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych ,wychowawczych a także do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach,
- 10) podejmowania w imieniu Burmistrza Ryglic działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych
- 11) do przekazywania do Biura Informacji Gospodarczej informacji o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego w przypadku powstania zaległości dłuższej niż 6 miesięcy,
- 12) wydawania zaświadczeń z zakresu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- 13) zawierania w imieniu Gminy Ryglice kontraktów oraz umów, o których mowa w art. 6 pkt. 6 oraz art. 65 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- 14) wydawania decyzji administracyjnych w sprawach dodatku mieszkaniowego,
- 15) prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych,
- 16) ustanawiania rodziny wspierającej, a także do zawierania i rozwiązywania umów określających zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych,
- 17) do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej, w tym do wydawania decyzji i postanowień w sprawach, o których mowa w art.90 m ustawy o systemie oświaty,
- 18) do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach przyznania dodatku energetycznego odbiorcom wrażliwym- zgodnie z Prawem energetycznym,
- 19) do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii,
- 20) do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych w sprawach przyznawania świadczenia „ Za życiem”

21) do prowadzenia nadzoru nad Placówką Wsparcia Dziennego w Lubczy

22) do prowadzenia nadzoru nad Placówką Wsparcia Dziennego w Ryglicach

23) do kierowania jednostką organizacyjną Gminy Ryglice- Klubu Samopomocy dla osób w podeszłym wieku działającą w strukturach GOPS

Delegowanie uprawnień

Trzech pracowników (na wniosek Dyrektora) posiada odpowiednie upoważnienia Burmistrza Ryglic do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych.

W przypadku nieobecności dyrektora zastępstwo pełni 1 pracownik wyznaczony przez Dyrektora (Zarządzenie Dyrektora GOPS).

W Ośrodku obowiązuje Regulamin Pracy oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora, który reguluje sposób pracy, organizację pracy, prawa

CELE I ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Misja

Misją Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym mieszkańców Gminy poprzez wspieranie ich w dążeniu do zaspokajania niezbędnych potrzeb bytowych umożliwiających życie w godnych warunkach oraz podejmowanie działań zmierzających do ich usamodzielniania i integracji ze środowiskiem.

Celem Ośrodka jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym wykorzystując możliwości i zasoby rodziny.

Pracownicy realizują zadania określone w zakresach czynności oraz programach uchwalonych przez Radę Miejską w Ryglicach.

Mierniki – sprawozdania z realizacji celów przedstawione są raz w roku Radzie Miejskiej oraz na bieżąco Wojewodzie Małopolskiemu za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej w formie elektronicznej.

Ryzyko działalności i identyfikacja ryzyka

W Ośrodku ryzyko jest uświadomione i w ramach posiadanych możliwości podejmowane są działania w celu jego ograniczenia.

Analiza ryzyka - odbywa się bieżące monitorowanie i ocena wykonywanych zadań statutowych poprzez: aktywny wgląd poszczególnych pracowników na wszystkich stanowiskach w podejmowane zadania, przeprowadzanie bieżących kontroli Głównego Księgowego w obrębie finansów Ośrodka, podejmowanie komunikacji pionowej i poziomej na spotkaniach Zespołu Ośrodka.

Reakcja na ryzyko – Dyrektor wraz z pracownikami skutecznie reagują na bieżące występowanie problemów pojawiających się w toku wykonywania czynności służbowych dążąc do ich jak najszybszego rozwiązania.

MECHANIZMY KONTROLI ZARZADCZEJ

Udokumentowanie systemu kontroli zarządczej – Ośrodek posiada procedury i zasady kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem – pracownicy potwierdzili znajomość i przestrzeganie odpowiednich procedur.

Nadzór – nad realizacją zadań bieżących i statutowych jest sprawowany przez Dyrektora, Główną Księgową oraz Koordynatorów poszczególnych Działów

Ciągłość działalności - zgodnie z art.16 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostce samorządu terytorialnego .

Ochrona zasobów materialnych, prawnych, ludzkich (danych osobowych) – pracownicy Ośrodka działają zgodnie z Polityką Bezpieczeństwa, w którym zostały zawarte wszelkie informacje dotyczące ochrony zasobów. Wszyscy pracownicy znają procedury związane z polityką bezpieczeństwa. Ponadto obowiązuje i jest stosowana Instrukcja Kancelaryjna. Dostęp do pomieszczeń GOPS utrudniony jest poprzez funkcjonowanie alarmu.

Szczególne mechanizmy kontroli dotyczące operacji finansowych i gospodarczych – są opracowane w Zarządzeniach dotyczących Polityki Rachunkowości i obiegu dokumentów.

Mechanizmy kontroli systemów informatycznych – zostały ujęte w Polityce Bezpieczeństwa oraz zasadach użytkowania sprzętu komputerowego w GOPS. Został powołany Inspektor Ochrony Danych .

Ponadto istnieje obowiązek zabezpieczenia zbioru danych z wykorzystywaniem identyfikatora użytkownika oraz hasła. Zmiany haseł we wszystkich komputerach dokonywane są 1 raz w miesiącu. Do przetwarzania danych zostały dopuszczone tylko osoby posiadające upoważnienia nadane przez administratora danych. Zakazano pracownikom używania oprogramowania bez ważnych licencji, wszystkie komputery zostały zabezpieczone programem antywirusowym.

INFORMACJA I KOMUNIKACJA

Komunikacja wewnętrzna – następuje poprzez codzienny indywidualny kontakt dyrektora z pracownikami. Pracownicy są informowani o bieżących sprawach, zaznajamiani z zadaniami jakie mają wykonać oraz są rozliczani z ich realizacji.

Komunikacja zewnętrzna – realizowana jest poprzez działania dotyczące sprawozdawczości w obszarze podejmowanych przez Ośrodek zadań. Odbywa się na bazie współpracy z innymi instytucjami, a także w obszarze kontaktów z klientami pomocy społecznej, a także innymi świadczeniobiorcami (nie koniecznie finansowymi). Komunikacja z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim prowadzona jest na bieżąco.

MONITOROWANIE I OCENA

Monitorowanie systemu kontroli zarządczej – bieżący monitoring poprzez rozmowy i rozstrzyganie wewnętrznych problemów.

Samoocena (samokontrola) – dokonywana jest przez wszystkich pracowników 1 raz w roku oraz przy ocenach okresowych. Do samokontroli przy ocenach okresowych pracownika zobowiązani są tylko pracownicy administracyjni Ośrodka. Samokontrola polega na kontroli prawidłowości wykonywania własnej pracy przez pracowników w oparciu o obowiązujące przepisy, prawa i obowiązki wynikające z zakresu czynności służbowych.

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości, pracownik dokonujący samokontroli jest zobowiązany:

- a) podjąć niezbędne działania zmierzające do usunięcia nieprawidłowości,
- b) niezwłocznie powiadomić o ujawnionych nieprawidłowościach kierownika jednostki.
- c) kierownik jednostki, poinformowany o nieprawidłowościach, zobowiązany jest podjąć niezwłocznie decyzję w sprawie dalszego postępowania.

Działalność pracowników socjalnych

Pracownicy socjalni podjęli działania rekrutacyjne i dokonali selekcji kandydatów do:

- a) prac społecznie użytecznych,
- b) projektu socjalnego „RAZEM ŁATWIEJ”
- c) projektu socjalnego „Grupa wsparcia dla rodziców”
- d) projektu pn. „Wakacyjne wsparcie dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin – 2018”
- e) projektu socjalnego pn. „Trening Budżetowy” 2018 r.
- f) pracownicy uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego (pracownik socjalny, pedagog, psycholog).

Działaniami pracowników socjalnych objęto (w tym wywiady środowiskowe, wizyty, interwencje, praca socjalna): **252** środowiska.

Kierowano wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stała współpraca ze szkołami, przedszkolami, Policją, Strażą, kuratorami sądowymi, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Tarnowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przemocy oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy (parafie, Caritas, OSP), a także OHP w Tarnowie.

Zorganizowano spotkania edukacyjne oraz spotkania dotyczące poradnictwa służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w zakresie przeciwdziałania przemocy w ramach programu przeciwdziałania przemocy.

Pracownicy socjalni na co dzień wykonują pracę socjalną, na którą składa się:

1. pomoc w uzyskiwaniu świadczeń emerytalno – rentowych,
2. pomoc w uzyskaniu świadczeń z tytułu alimentów,
3. pomoc w uzyskaniu pozostałych świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego,
4. spieranie w sytuacji pozostawania bez pracy to jest pomoc w nabywaniu umiejętności
5. poszukiwania pracy, pomoc w uzyskaniu możliwości udziału w programach i zajęciach aktywizujących, szkoleniach,
6. pomoc w uzyskiwaniu wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego w tym psychologicznego, prawnego,
7. pomoc w docieraniu do Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
8. pomoc w redagowaniu pism procesowych (alimenty, separacja, rozwód, uznanie dziecka),
9. zapewnienie usług opiekuńczych w domu osoby starszej, niepełnosprawnej oraz monitoring świadczonych usług,
10. sprawienie pogrzebu osobom samotnym,
11. pomoc w uzyskaniu możliwości pobytu w Dziennych Placówkach Wsparcia dla osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo,
12. działania interwencyjne w sytuacji osób zaniedbanych, zagrożonych, potrzebujących udzielenia natychmiastowego wsparcia,

13. pomoc w zapewnieniu opieki całodobowej np. w zakładach opiekuńczo – leczniczych oraz domach pomocy społecznej to jest kierowanie osób do DPS, zakup lekarstw dla osób tego wymagających oraz ścisła współpraca z aptekami w tymże zakresie, w przypadku osób niepełnosprawnych pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności (kompletowanie dokumentacji medycznej), pomoc w uzyskaniu sprzętu medyczno – ortopedycznego, pomoc w korzystaniu z ulg, uprawnień dostępu do turnusów rehabilitacyjnych w ramach PEFRON,
14. w przypadku osób i rodzin z problemem alkoholowym – mediacje – uświadomienie skutków uzależnienia wobec pozostałych członków rodziny, uczestnictwo w procesie diagnostycznym, motywowanie do podjęcia leczenia, kierowanie na zajęcia profilaktyczno – edukacyjne, kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, monitorowanie leczenia odwykowego,
15. podjęcie działań w celu częściowego lub całkowitego ubezwłasnowolnienia i ustanowienia opiekuna prawnego dla osoby wymagającej ze względu na stan zdrowia tego rodzaju interwencji

Wydatki na świadczenia

1. Zasiłki celowe – 17.529,73 zł
2. Zasiłki okresowe – 177.787,74 zł
3. Dodatek mieszkaniowy – ---
4. Prace społecznie użyteczne – 5.513,36 zł
5. DPS – 812.400,69 zł
6. Zasiłek stały – 219.144,43 zł
7. Składki zdrowotne od zasiłkobiorców – 16.590,25 zł
8. Wydawanie decyzji na świadczenia zdrowotne finansowane ze środków publicznych – 1.750,00 zł
9. Stypendia – (dotacja – 143.385,00 zł), (środki własne – 7.172,11 zł)
10. Program wieloletni *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* – (dotacja – 85.042,88 zł), (środki własne – 33.800,72 zł)

11. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza – (rodziny zastępcze – 46.705,15 zł
asystent rodziny – 15.135,00 zł
12. Świadczenia rodzinne – 4.472.526,52 zł
13. Składki zdrowotne od świadczeniobiorców – 15.421,86 zł
14. Fundusz Alimentacyjny – 163.000,00 zł
15. Utrzymanie ogółem – 874.579,21 zł w tym opiekunki – 152.282,71 zł
16. Składki na ubezpieczenie społeczne św. rodz. – 128.971,75 zł
17. Obsługa świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – 132.437,72 zł
18. Świadczenie wychowawcze – 9.474.799,33 zł
19. Obsługa świadczenia wychowawcze – 144286,28 zł

Rozdział 9

Raport z realizacji Gminnego Programu opieki nad Zabytkami

Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Ryglice został przyjęty przez Radę Miejską w Ryglicach uchwałą nr LI/409/18 z dnia 29 czerwca 2018 r., i jest podstawowym dokumentem służącym inicjowaniu, wspieraniu oraz koordynowaniu prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechnianiu i promowaniu zachowanego dziedzictwa kulturowego przez jednostkę samorządu terytorialnego. Opracowany na okres czterech lat, w oparciu o wytyczne Narodowego Instytutu Dziedzictwa, ma na celu określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami znajdującymi się na terenie gminy Ryglice. Należy zaznaczyć, iż wymiar materialny zabytków ściśle związany jest z ich niemniej istotnym walorem niematerialnym, pozwalającym budować indywidualną, lokalną świadomość obszaru współkształtowanego przez dziesiątki pokoleń mieszkańców gminy.

Program opracowany został na cztery lata i będzie cyklicznie aktualizowany. Dwa lata od ogłoszenia w dzienniku urzędowym burmistrz sporządzi sprawozdanie z jego wykonania, które przedstawi radzie miejskiej. Prowadzony w trakcie realizacji programu monitoring, umożliwi uwzględnianie nowych uwarunkowań prawnych, społecznych i gospodarczych oraz sprecyzowanie lub modyfikację założonych celów. Sprawozdanie z realizacji programu przypada na rok 2020 w miesiącu czerwcu. Do obowiązków władz samorządowych należy między innymi ochrona zabytków znajdujących się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2014 poz. 1446):

Gmina jako organy administracji publicznej dba między innymi o: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie” oraz zapobiega „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ww. ustawę na gminę należy: „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

Zakres gminnej ewidencji zabytków:

- a) zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków
- b) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
- c) stanowiska archeologiczne
- d) historyczne układy urbanistyczne wsi, historyczne układy urbanistyczne miasta

e) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

Informacje o zabytkach nieruchomych, które powinna zawierać karta adresowa określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Kulturowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661).

Gminna ewidencja zabytków zgodnie z art. 21 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2014 poz. 1446) jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami. Pomimo, iż zgodnie z ww. ustawą gminna ewidencja zabytków nie jest jedną z form ochrony zabytków, to nakłada ona obowiązek uzgadniania z WKZ projektów decyzji o Warunkach Zabudowy i Zagospodarowania Terenu oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów wymienionych w gminnej ewidencji zabytków.

Konsekwencją włączenia zabytku nieruchomego do gminnej ewidencji zabytków jest ograniczenie wykonywania prawa własności do nieruchomości zabytkowej. Prace podjęte przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków podlegają uzgodnieniom z wojewódzkim konserwatorem zabytków na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53 ust. 4 pkt 2 oraz art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27.03.2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 07.07.1994 r. Prawo budowlane).

Ponadto, właściciele lub posiadacze zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków są prawnie zobowiązani do zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach, niekorzystnych zmianach, oraz o zmianie stanu prawnego zabytku ujętego w ewidencji. Mają też obowiązek uczestniczenia w kosztach (do 2% kosztów inwestycyjnych) badań archeologicznych prowadzonych na swoim terenie. Analogicznie jak w przypadku zabytków wpisanych do rejestru, właściciele zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji ponoszą odpowiedzialność karną jeżeli nie zawiadomią o zagrożeniach, niekorzystnych zmianach czy zmianie stanu prawnego obiektu (art. 108 i art. 110-119 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Na terenie gminy Ryglice znajduje się 238 zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane są na terenie wszystkich sołectw gminy, w tym najliczniej występują w mieście Ryglice - 58 stanowisk. W pozostałych miejscowościach liczba zewidencjonowanych stanowisk prezentuje się następująco: Bistuszowa - 24, Joniny - 16, Kowalowa - 22, Lubcza - 44, Uniszowa - 8, Wola Lubecka - 14, Zalasowa - 52. Na terenie gminy Ryglice zlokalizowane są stanowiska archeologiczne dokumentujące ślady osadnictwa, punkty osadnicze oraz osady pochodzące ze wszystkich okresów chronologicznych - od epoki kamienia po czasy nowożytne.

9.1 Zabytki o największym znaczeniu dla gminy.

Synteza elementów przyrody i widocznych efektów działalności człowieka jest architekturą krajobrazu, czyli formą, która obok treści składa się na krajobraz kulturowy. Ochrona tego krajobrazu to pełna ochrona obiektu zabytkowego wraz z jego otoczeniem i walorami przyrodniczymi, roślinnością i warunkami socjologicznymi. Polega na ochronie najcenniejszych obiektów, zespołów, obszarów i świadomym ich przekształcaniu w taki sposób by tworząc nowe wartości unikać deformacji istniejącego, historycznie ukształtowanego dziedzictwa. Do najcenniejszych pod względem historycznym i architektonicznym obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Ryglice należą niewątpliwie te wpisane do rejestru zabytków województwa małopolskiego, aczkolwiek należy również zwrócić uwagę na inne obiekty, które swą wartością historyczną bądź artystyczną kształtują krajobraz kulturowy gminy, tj. figury, kapliczki i krzyże przydrożne - nieobjęte do tej pory ochroną przez wpis do rejestru zabytków, min:

Założenie dworsko-parkowe w Bistuszowej, Cmentarz wojenny nr 165 w Bistuszowej, Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP w Kowalowej, Cmentarz wojenny nr 168 w Kowalowej, Kościół parafialny pw. św. Katarzyny w Ryglicach, założenie pałacowo-parkowe w Ryglicach,

założenie dworsko-parkowe w Ryglicach Brzezinach, założenie dworsko-parkowe w Bistuszowej objęte zostało ochroną prawa przez wpis do rejestru zabytków decyzją WKZ z dnia 09.12.1971 r. pod numerem A- 341. Dwór położony jest na terenie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki, w pobliżu Góry Liwockiej. Źródła historyczne już w XV wieku odnotowują w Bistuszowej istnienie folwarku o pow. 14

łanów książeńcych, którego właścicielem był Stanisław Burzyński (1470-1480).

Burzyńscy herbu Pobóg byli właścicielami Bistuszej, aż do schyłku XVIII wieku. Oni też niewątpliwie byli budowniczymi i pierwszymi właścicielami obecnego dworu, którego historia liczy sobie blisko 350 lat. Najstarszą, datowaną na drugą połowę XVII wieku częścią dworu są piwnice ze sklepieniami żaglastymi, usytuowane w zachodniej części obiektu. Nie wiadomo jak wtedy wyglądał dwór. Z całą pewnością można powiedzieć, że u schyłku XVIII wieku dwór ten powiększono i rozbudowano w duchu klasycystycznym, nadając mu obecną, istniejącą do dziś formę, z charakterystycznym łamanym dachem oraz portykiem, wspartym na kolumnach. Dwór nie istniał samodzielnie.

Towarzyszyły mu zabudowania folwarczne w postaci obór, stajni, stodół, wozowni, spichlerzy, gorzelni itp, których spis znajdziemy w „Inwentarzu wsi Bistusza” spisany 26 lipca 1775 r. Nieodzownym elementem zespołu folwarcznego były stawy, sad i warzywnik, które z czasem (I poł. XIX w.) zostały przekształcone w park krajobrazowy, podczas gdy po zabudowaniach gospodarczych czas zatarł ślad. Przez prawie cały XIX wiek nader często zmieniali się właściciele dworu i Bistuszej. Dopiero od roku 1882, aż do roku 1946 zarówno majątek ziemski, jak i dwór znalazły się w posiadaniu rodziny Bossowskich herbu Ślepowron.

W wyniku reformy rolnej majątek ziemski został rozparcelowany, a sam budynek dworu przekazany Gromadzkiej Radzie Narodowej. Rozpoczęła się niczym niekontrolowana dewastacja obiektu, który przez całe powojenne dziesięciolecia użytkowany był jako szkoła, przedszkole, ośrodek kolonijny, wreszcie siedziba różnych instytucji. W roku 1993 skutkiem takiego sposobu użytkowania, był on już w stanie kompletnej ruiny. Od 2002 Dwór posiada nowych właścicieli, którzy po sporządzeniu projektów i uzyskaniu niezbędnych pozwoleń, w tym konserwatorskiego, prowadzili przez 3 lata intensywne prace remontowo-budowlane i konserwatorskie, podnosząc dwór z ruin do dzisiejszej świetności. Programem prac rewaloryzacyjnych objęto także założenie parkowe jak: aleje, trawniki, klomby kwiatowe, pielęgnację drzewostanu, nasadzenia, altanę koncertowo-taneczną oraz staw. Bistusza - cmentarz wojenny z I wojny światowej nr 165, Okręg VI Tarnów, gmina Ryglice, powiat tarnowski. Obiekt niewielki, liczący 262 m² powierzchni.

Zaprojektował go Heinrich Scholz. Ogrodzenie wykonane zostało z betonowych słupków połączonych żelaznymi rurami. Od strony zachodniej zlokalizowana jest dwuskrzydłowa bramka z metalowych prętów. Pomnik centralny w postaci prostego krzyża umieszczonego na betonowym sześciennej cokole na którego licu umieszczono datę 1914-1915. Pierwotnie nagrobki w formie betonowych steli z krzyżem łacińskim z datą 1915 oraz stele z małym krzyżem maltańskim. Podczas remontu w 1989 r. nie przywrócono oryginalnej formy nagrobków a także nie odtworzono okrągłych emaliowanych tabliczek inskrypcyjnych. W 13 grobach zbiorowych i 14 pojedynczych pochowano 87 żołnierzy armii austriackiej w tym 53 znanych z nazwiska.

Zginęli oni w dniach 4-7 maj 1915 r. Część żołnierzy pochowanych na tym cmentarzu poległo w grudniu 1914 r. Cmentarz wpisany został do rejestru zabytków decyzją MWKZ z dnia 02.06.2011 r. pod numerem A-1257/M

Kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Kowalowej objęty został ochroną prawa przez

wpis do rejestru zabytków na mocy decyzji WKZ z dnia 29.03.1969 r. pod numerem A-126. Świątynia powstała w k. XVII w. (aczkolwiek data na portalu zachodnim „1771 r.” sugeruje późniejszy czas powstania) w Ryglicach i przeniesiona do Kowalowej w 1947 r. Kościół drewniany, konstrukcji zrębowej, oszalowany jednonawowy, z wielobocznie zamkniętym prezbiterium, po boku którego od płu. znajduje się murowana zakrystia. Nawa prostokątna z

dwiema kaplicami po bokach i dwiema kruchtami. Wnętrze nakryte jest sklepieniami kolebkowymi, pozornymi, w nawie z płaskimi odcinkami stropowymi wspartych na kręconych kolumnach. Dachy siodłowe, dwuspadowe nad nawą i prezbiterium, a nad kaplicami trójspadowe.

Cmentarz wojenny nr 168 - Kowalowa - cmentarz z I wojny światowej, zaprojektowany przez

Heinricha Scholza znajdujący się we wsi Kowalowa gmina Ryglice. Jeden z ponad 400 zachodnio galicyjskich cmentarzy wojennych zbudowanych przez Oddział Grobów Wojennych C. i K. Komendantury Wojskowej w Krakowie. Cmentarz znajduje się przy drodze z Kowalowej do Lubczy. Cmentarz ma kształt wielokąta o powierzchni około 370 m² Otoczony jest z 3 stron ogrodzeniem z betonowych

słupków i drewnianych płotków. Centralnym pomnikiem jest betonowy obelisk, w kształcie dużego krzyża. Na terenie cmentarza znajdują się na nowo okadzone krzyże z emaliowanymi tabliczkami. Na cmentarzu jest pochowanych 143 żołnierzy w sześciu grobach zbiorowych oraz 75 pojedynczych poległych w grudniu 1914 oraz 3-4 maja 1915 roku: 84 Austriaków m.in. z 12 Pułk Piechoty Austro-Węgier, 17 Pułk Piechoty Austro- Węgier, 59 żołnierzy rosyjskich. Kościół paraf. Pw. Św. Katarzyny w Ryglicach

objęty został ochrona prawa przez wpis do rejestru zabytków na mocy decyzji MWKZ z dnia 23.03.2011 r. pod numerem A- 1252/M. Ochroną objęty został budynek kościoła wraz z otaczającym go cmentarzem i figurą NMP na placu przykościelnym z 1891 r. Pierwsza wzmianka o istnieniu parafii i kościoła w Ryglicach pochodzi z roku 1351. Obecna świątynia wzniesiona została w latach 1928-1940 wg projektu Jana Sasa Zubrzyckiego. Jest budowlą murowaną z cegły i kamienia, trzynawowa, z transeptem i prezbiterium równym szerokości nawy. Przy prezbiterium, od płn. strony znajduje się kaplica, natomiast od strony

pd. zakrycia. Mury są masywne z cegły, z kamiennymi wątkami, ujęte szkarpami. Elewacje naw, ramion transeptu i przybudówek zwieńczone są ceglany, arkadowym fryzem. Prezbiterium zamknięte jest pięciobocznie. Do korpusu nawy zach. dobudowana jest wieża, założona na rzucie kwadratu.

Założenie pałacowo-parkowe w Ryglicach wpisane zostało do rejestru zabytków pod numerem A-123 z dnia 27.03.1969 r. Zespół usytuowany jest w płn. części Ryglic i zajmuje rozległy teren położony na stoku łagodnego wzniesienia. Pałac posadowiony jest w centralnej części, od wsch. Odgródzony jest od drogi owalnym podjazdem z klombem pośrodku. Pałac barokowy, zbudowany w 1656 r., przebudowany gruntownie w pocz. XIX w. i w poł. wieku XX. Murowany z cegły z użyciem kamienia, tynkowany, piętrowy, częściowo podpiwniczony. Założony na planie prostokąta z dobudowanym doń prostopadłym skrzydłem. Korpus frontowy dwutraktowy, z centralnie usytuowaną sienią w osi środkowej.

Budowla nakryta dachami: nad korpusem czterospadowym, nad skrzydłem trójspadowym. Park otaczający pałac wykształcony został ze starszego założenia tarasowego ogrodu w typie włoskim, pochodzącego z II poł. XVII w. Przekształcony i przekomponowany

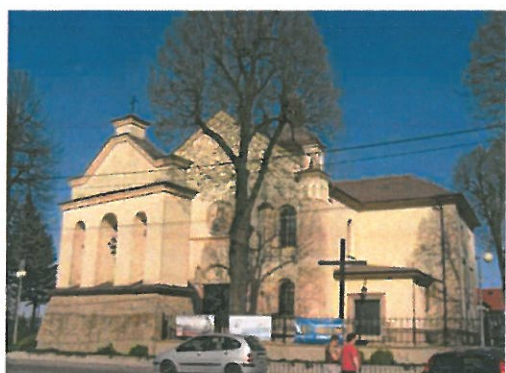
został w I poł. XIX w. Rekonstrukcję założenia w oparciu o plany katastralne przeprowadził prof. G. Ciołek. Obecnie założenie parkowe składa się z owalnego, zadrzewionego podjazdu przed frontem pałacu, dwóch stawów od południa oraz położonych po stronie zach. pozostałości dawnego sadu i alei oddzielającej pałac od zabudowy gospodarczej.

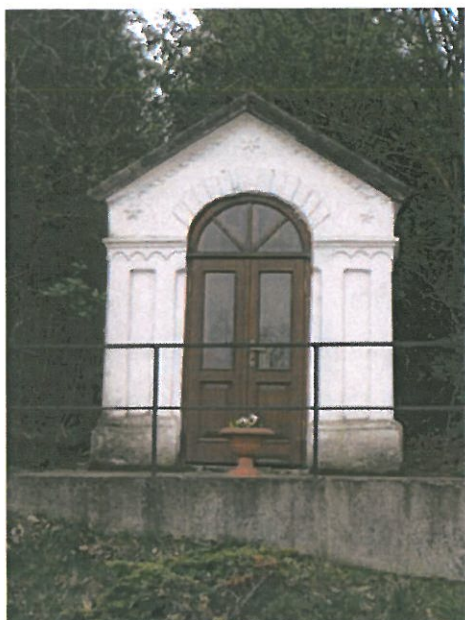
Z dawnej zabudowy gospodarczej zachował się do dnia dzisiejszego zabytkowy spichlerz z 1756 r. wpisany do rejestru zabytków pod numerem A-161 z dnia 15.07.1978 r. Spichlerz jest budynkiem drewnianym, konstrukcji zrębowej, parterowym. Zbudowany został na planie prostokąta, czterowniętrzny, nakryty dachem dwuspadowym, krytym gontem. Niewątpliwie największą dziś wartością historyczną obiektu oprócz

ścian budynku stanowi obramowanie otworu drzwiowego, znajdujące się w północnej części elewacji frontowej, na który widnieje napis o następującej treści „DIE 21 MAJI ANNO DOMINI 1756”. W latach 90 XX w. przekazano obiekt na własność Gminie Ryglice. Ze względu na bardzo zły stan techniczny budynku, podjęto próby ratowania tego zabytku. W roku 2010 Urząd Miejski w Ryglicach przygotował

projekt renowacji i rekonstrukcji spichlerza, dzięki któremu otrzymano sporą dotacją z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz ze środków PROW w ramach programu Leader. Po renowacji spichlerz to okazała, piętrowa budowla z dachem krytym gontem. Na dzień dzisiejszy bryła budynku odzwierciedla wygląd spichlerza z zachowanej fotografii z 1915 r. Odtworzono w nim m.in. balkon i pomieszczenia na strychu. W obiekcie utworzono izbę regionalną, pokój

mieszkański oraz salę wystawienniczą, gdzie odbywają się cykliczne spotkania i żywe lekcje historii. Wartościowym obiektem na szlaku zabytkowych zespołów dworskich w powiecie tarnowskim jest również zespół dworsko-parkowy w Ryglicach-Brzezinach wpisany do rejestru zabytków pod numerem A- 160 z dnia 15.07.1978 r. Zespół usytuowany jest w odległości ok. 2 km od centrum Ryglic, na stoku wzniesienia opadającego łagodnie w kierunku południowym. W skład zespołu wchodzi cztery budynki: dawny dwór, stodoła podworska, obora (część) i spichlerz (przyziemie). Zabudowania nie posiadają wyraźniejszych cech stylowych z wyjątkiem dworu, który posiada skromny historyzujący wystrój elewacji. Dwór zbudowany został w II poł. XIX w. i posiada kubaturę większego domu wiejskiego. Zbudowany na planie prostokąta, parterowy, niepodpiwniczony, murowany z kamienia i cegły, tynkowany. Rozplanowanie wnętrza dwutraktowe, pięcioosiowe, z przechodnią sienią na osi. Budynek nakryty jest dachem dwuspadowym z naczółkami, kryty blachą. Pozostałe zabudowania gospodarcze pochodzą z czasu budowy dworu. Spichlerz pierwotnie drewniany, konstrukcji zrębowej, jednowiętrowy, z dachem dwuspadowym, uszkodzony i rozebrany w latach 1994-1995. Obecnie zachowała się jedynie murowana część przyziemia. Całe założenie dworsko-parkowe znajduje się w bardzo złym stanie technicznym i w gestii gminy Ryglice (właściciel) jest przygotowanie programu rewitalizacji i zagospodarowania terenu wraz z zabytkowymi zabudowaniami.

Kościół pw. Św. Jana Ew. w Zalasowej wraz z wolnostojącą dzwonnica wpisany został do rejestru zabytków pod numerem A-190 z dnia 25.04.1970 r. Kościół parafialny wraz z wzniesiony zostały w latach 1844-1848, na miejscu starszej świątyni. Jest budowlą eklektyczną, z elementem detalu neoromańskiego, murowany, trójnawowy, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Nawa boczna prostokątna z krótszymi nawami bocznymi wydzielonymi od korpusu arkadowymi przejściami wspartymi na kolumnach. Wnętrze nakryte sklepieniami żaglastymi na gurtach i żelbetowymi stropami kasetonowymi. Dachy prezbiterium i korpusu siodłowe, nad przybudówkami i nawami bocznymi trójspadowe. Dzwonnica wzniesiona została w latach 1870-1880. jako budowla murowana, wolnostojąca, trójarkadowa, dwukondygnacyjna, w stylu klasycystycznym. Budynki usytuowane są w środkowej części wsi, po wschodniej stronie głównej drogi wiejskiej. Teren przykościelny wydzielony jest metalowym ogrodzeniem na podmurowaniu Kapliczki, figury i krzyże przydrożne są stałym elementem małopolskiego krajobrazu. Obiekty te są, przede wszystkim, znakiem wiary naszych przodków. Są także elementem ich kultury i wierności tradycji. Często są świadkami historii tych ziem, świadectwem szczególnych wydarzeń. Wiele z nich to najcenniejsze zabytki okolic, w których są posadowione. Fundatorami przydrożnych kapliczek były lokalne społeczności, parafie, rodziny szlacheckie i chłopskie. Kapliczki rozpowszechniły się głównie w II poł. XIX w. dzięki przejęciu inicjatywy fundacyjnej przez ludność wiejską. Odtąd krajobraz wiejski nasycił się coraz licznymi figurami i kapliczkami przydrożnymi, które z czasem zaczęły być postrzegane jako swoisty fenomen i wizytówka małopolskiego pejzażu. Różne były powody, pojawienia się we wsi kapliczki. Były one wyrazem pragnienia obecności na miejscu Boskiego patrona i wiarą, że swoją mocą ochroni wieś bądź rodzinę od chorób i nieszczęść. Często były hołdem dziękczynnym łaski, za cudowne wyzdrowienie, za pomyślność, szczęśliwy powrót z wojny, tułaczki czy zesłania, za uchronienie od kataklizmów - ognia, powodzi, wojny czy też pomoru. Bywało, że były spełnieniem pokuty za popełnione grzechy. Były oznaką obecności Boga wśród tych małych, lokalnych społeczności, dzięki którym czuło się Jego opiekę i błogosławieństwo. Bywało, że kapliczkę stawiano w miejscu, które cieszyło się złą sławą - uroczysko, rozstaje dróg, wielkie głązy narzutowe - aby przepędzić stamtąd złe duchy. W przydrożnych kapliczkach najczęściej umieszczano figurę Jezusa Frasobliwego. Ta pełna bólu, troski i niedostatku postać Boga - Człowieka, nazywanego także Jezusem Bolejącym albo Miłościwym, doskonale współgrała z ciężką chłopską dolą. Bardzo często kapliczki poświęcano Matce Boskiej.

Stawiano je głównie w miejscach lokalnych objawień Matki Bożej, w czasie których prosiła o postawienie w tym miejscu kapliczki. W kapliczkach umieszczano także figury świętych, którzy mieli strzec wsi, osady, dworu. Św. Florian strzegł od pożaru, Św. Jan Nepomucen strzegł od powodzi - stawiany w miejscowościach położonych nad rzekami, a także patronował rolnikom, chroniąc ich pola przed suszą czy gradobiciem. Na terenie gminy Ryglice kapliczki, figury i krzyże przydrożne stanowią wyjątkowo charakterystyczny element krajobrazu kulturowego. Największa ich liczba znajduje się w Joninach i Lubczy ale pozostałe sołectwa również mogą się poszczycić tymi

tradycyjnymi obiektami sztuki ludowej. Na szczególną uwagę zasługuje grupa pięciu figur usytuowana w Ryglicach przy ul. Tuchowskiej. Figury wzniesione zostały w 1840 r. z fundacji Wincentego i Wiktorii Ciomborów. Figury wykonane zostały w kamieniu, wolnostojące, w centrum kompozycji znajduje się posąg Chrystusa Miłosiernego, wspartego na krzyżu, na wysokim, czworobocznym, dwukondygnacyjnym, ogzysowanym postumencie, zdobionym płaskorzeźbą Serca NMP. Postać Chrystusa flankowana jest przez dwie rzeźby: Matkę Boską Bolesną oraz św. Jana Ewangelistę, ustawione na niższych, ozdobnych kolumnach o kapitelach kompozytowych. Nieco ku przodowi wysunięte są dwie rzeźby śś. Piotra i Pawła, na niskich podstawach. Wg źródeł, autorem kompozycji rzeźbiarskiej może być ktoś z rodziny Ciomborów będący kamieniarzem, wzg. Kasper Jękot kamieniarz.

Zespół figur nie został dotychczas objęty ochroną prawa przez wpis do rejestru zabytków, aczkolwiek jego wartości artystyczne, estetyczne i zabytkowe przemawiają za takim właśnie posunięciem, gdyż jest to unikatowy zespół rzeźbiarski na terenie gminy i całego powiatu tarnowskiego, atrakcyjny zarówno dla turystów jak i historyków sztuki.

9.2 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy

Charakterystycznym elementem krajobrazu kulturowego gm. Ryglice jest drewniana zabudowa wiejska. W II poł. XX w. następuje naturalny zanik tego typu budownictwa wynikający z przemiany kulturowej mającej wpływ również na budownictwo wiejskie, a zwłaszcza materiał. W tym okresie budowano już głównie domy murowane. Nowo powstające domy nie nawiązywały najczęściej stylistycznie do tradycyjnego, wiejskiego budownictwa drewnianego. Były to budynki piętrowe, nieuwzględniające rodzimego charakteru wsi ani tym bardziej tradycji materiału. W wyniku niskiej świadomości estetycznej oraz braku spójnej polityki architektonicznej zmierzającej do zachowania

tradycji budownictwa regionalnego, do dnia dzisiejszego zachowało się w gminie Ryglice jedynie kilkadziesiąt domów i budynków gospodarczych wyrosłych z tradycji wiejskiej architektury drewnianej. Ta liczba spada z roku na rok, gdyż budynki drewniane, często opuszczone lub zaniedbane, ulegają naturalnemu procesowi destrukcji. Należy zauważyć, iż od momentu opracowania Gminnej Ewidencji Zabytków dla gminy Ryglice w 2013 r. do chwili obecnej, rozebranych lub przebudowanych zostało ok. 25 zabytkowych budynków drewnianych bez uzgodnienia z WUOZ. Przeprowadzone kwerendy terenowe wykazała, że właściciele obiektów ujętych w GEZ nie mają świadomości, iż są posiadaczami obiektu zabytkowego. Istnieje wiele możliwości powiadomienia właścicieli o stanie posiadania obiektu zabytkowego i poinstruowaniu ich o podstawowych obowiązkach. Rola ta niewątpliwie leży w obowiązku Urzędu Miejskiego w Ryglicach.

Do chwili obecnej, duże skupisko drewnianej architektury mieszkalnej zlokalizowane jest w Lubczy gdzie, zachowała się historyczna zabudowa drewniana wzdłuż głównej drogi. Interesującym przykładem drewnianego budownictwa o przeznaczeniu gospodarczym są tutaj dwa budynki: budynek kuźni oraz młynu. Obiekty te są od lat nieużywane i ich stan techniczny pogarsza się pod wpływem warunków atmosferycznych oraz braku funkcji/przeznaczenia. Jednym ze sposobów ratowania istniejących jeszcze budynków drewnianych mieszkalnych, czy też gospodarczych, jest adaptacja ich do nowej roli, jaką mogłyby spełniać. Cel ten mógłby zostać najpewniej osiągnięty poprzez poszukiwanie a zarazem ratowanie starych regionalnych chat czy nawet całych zagród na cele rekreacyjne, jako „drugich domów”. Ta funkcja alternatywnego, rekreacyjnego domu musi być związana z adaptacją obiektu do tej nowej roli. Takie przystosowanie, jeżeli ma zostać przeprowadzone prawidłowo, w zgodzie ze wszystkimi zasadami konserwatorskimi, musi być poprzedzone rzetelnymi badaniami. Powinny one dotyczyć zarówno regionalnego budownictwa na konkretnym terenie, jak i szczegółowymi analizami zachowanego obiektu. Wiedza o zabytku, dotycząca zarówno substancji jak i formy stanowić powinna podwalinę wszelkich poczynań zmierzających do jego ratowania.

Aby zapewnić właściwą ochronę budownictwa drewnianego należy przedsięwziąć szereg działań:

1. Wprowadzone powinny zostać ulgi budowlane i dotacje dla zachęty właścicieli istniejących jeszcze obiektów, w celu podjęcia ich ochrony.
2. Władze lokalne i służby konserwatorskie winny podjąć czynne działania, w celu stałego uaktualniania dokumentacji i określania zasobu zagrożonych, a posiadających wyjątkowe walory budynków drewnianych.
3. Należy podejmować energiczne działania, w celu poszukiwania wartościowych obiektów, kwalifikujących się do umieszczenia w muzeach na wolnym powietrzu.
4. Konieczne jest stałe aktualizowanie i kontrolowanie wytycznych katalogów projektów budownictwa jednorodzinnego i propagowanie wzorów typowych dla poszczególnych regionów Małopolski.
5. W regionach nieobjętych krajobrazową opieką prawną, wskazane jest propagowanie wzorów regionalnych ze szczególnym uwzględnieniem proporcji takich elementów jak okna czy dach.
6. Należy czynnie kontynuować akcję „zabytki do społecznego zagospodarowania”, w celu zachowania jak największej liczby budynków budownictwa ludowego in situ.

Drugim charakterystycznym rodzajem budownictwa na terenie gminy Ryglice jest architektura sakralna - kościoły i kapliczki/figury przydrożne:

- a) Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP w Kowalowej
- b) Kościół parafialny pw. Św. Katarzyny w Ryglicach
- c) Kościół parafialny pw. Św. Jana Ewangelisty w Zalasowej

Wszystkie wymienione obiekty objęte zostały ochroną prawa przez wpis do rejestru zabytków. Ich stan zachowania można określić jako dobry. Parafie czynnie starają się o dofinansowanie prac konserwacyjnych przy zabytkowych świątyniach i ich wyposażeniu ze źródeł zewnętrznych, min. dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków MWKZ oraz Marszałka Województwa Małopolskiego.

Dobrze utrzymany jest kościół parafialny pw. Św. Katarzyny w Ryglicach. Począwszy od 2009 r. prowadzone są we wnętrzu prace konserwatorskie przy kolejnych elementach wyposażenia: wykonano dotychczas kompleksowe prace konserwatorskie przy ambonie, figurach z ołtarza głównego

Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP w Kowalowej jest jedyną drewnianą świątynią na terenie gm. Ryglice. Z uwagi na materiał, z którego jest zbudowany, wymaga szczególnej opieki i troski. W tym przypadku należy nadmienić, że świątynia jest dobrze utrzymana i zadbana. W roku 2000 wymieniona została posadzka we wnętrzu świątyni. Od szeregu lat prowadzone są prace konserwatorskie przy wartościowym wyposażeniu kościoła. Pełnej konserwacji poddany został ołtarz główny (w 2009 r.), w 2010 r. poddano konserwacji XVIII-wieczne kolumny w nawie głównej oraz ambonę, w 2011 r. odrestaurowano rzeźbę Chrystusa Ukrzyżowanego z łuku tęczy, w 2012 r. poddano konserwacji ołtarz boczny pw. MB Nieustającej Pomocy, a dwa lata później ołtarz pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Prace konserwatorskie były każdorazowo dotowane ze środków Urzędu Marszałkowskiego w Krakowie bądź/oraz ze środków MWKZ. Wnętrze kościoła prezentuje się obecnie bardzo pozytywnie, aczkolwiek docelowo, należałoby przywrócić walory estetyczne bryły kościoła i odtworzyć jego pierwotny wygląd z gontowym krycie dachu.

Niemniej istotną rolę pośród sakralnych zabytków ziemi Ryglickiej zajmuje świątynia pw. Św. Jana Ew. w Zalasowej. W roku 2005 parafia w Zalasowej uzyskała wymagane pozwolenia na prace konserwatorskie i złocenia głównego ołtarza pochodzącego z 1630 r. Prace konserwatorskie, prowadzone były zgodnie z zatwierdzonym programem i ustaleniami Komisji Konserwatorskiej. Ołtarz został zdemontowany i przewieziony do pracowni konserwatorskiej, gdzie zdjęto kilka warstw dawnych polichromii i odsłonięto wspaniałą polichromię pierwotną.

Wraz z ołtarzem pracom konserwatorskim poddano również zabytkową figurę Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus, zwaną: „Zalasowska Pani”, pochodzącą z XVII w., która pierwotnie umieszczona była w górnej wnęce wolnostojącej dzwonnicy. Ołtarz dzięki wykonanym pracom odzyskał swe utracone walory estetyczne i stanowi wspaniały przykład renesansowego sztuki sakralnego.

Gmina Ryglice może poszczycić się najstarszym w Małopolsce spichlerzem podworskim z 1756 r. Obiekt przez szereg lat popadał w ruinę, a dzięki kompleksowym pracom konserwatorsko - budowlanym prowadzonym w latach 2011 - 2013, odzyskał swe pierwotne walory estetyczne. Spichlerz w całej okazałości prezentuje się tak, jak wyglądał blisko 100 lat temu. Odbudowano go na podstawie zdjęcia z 1915 roku. Odtworzono w nim m.in. balkon i pomieszczenia na strychu. Całość jest kryta gontem. Najcenniejszym elementem budowli jest belka nad drzwiami z wrytą na niej datą: 1756. Dużą zasługę ma w tym przypadku Urząd Miejski w Ryglicach, który jako dysponent zabytku, starał się o dotacje w MKiDN. Dzięki otrzymanej dotacji, udało się, nie tylko na doraźne zabezpieczenie budynku przed zawaleniem, ale też na przywrócenie go do stanu pierwotnego. Kolejne dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich pozwoliło na wykonanie kosztownych prac adaptacyjnych wewnątrz. W nowo odrestaurowanym wnętrzu utworzono izbę regionalną, gdzie odbywają się cykliczne spotkania i żywe lekcje historii. Spichlerz jest niewątpliwie jednym z najcenniejszych, jak nie najcenniejszym zabytkiem w gminie Ryglice i niewątpliwie wielką atrakcją turystyczną regionu.

Dobrze zadbane są również cmentarze parafialny w Lubczy, Ryglicach i Zalasowej, aczkolwiek zauważyć można, iż konserwacja techniczna i estetyczna jest konieczna w odniesieniu do najstarszych, kamiennych nagrobków pochodzących z XIX i pocz. XX w. zlokalizowanych zarówno w obrębie cmentarza w Lubczy jak i cmentarza ryglickiego. Kamień (zwykle piaskowiec) kruszy się i wyobla przez co czytelność formy wielu zabytkowych nagrobków oraz inskrypcji nagrobnych zostanie niebawem utracona na zawsze.

W dobrym stanie technicznym i estetycznym są cmentarze wojenne w: Bistuszej, Kowalowej, Ryglicach i Zalasowej. Jedynie niewielka kwatera wojenna nr 234 zlokalizowana na cmentarzu parafialnym w Lubczy wymaga przeprowadzenia prac porządkowych i estetyzacji ogrodzenia.

Na terenie gminy Ryglice zachowanych jest łącznie ponad 100 kapliczek (domkowe, słupowe, szafkowe), figur i krzyży przydrożnych. Są to obiekty mające duże znaczenie dla krajobrazu kulturowego gminy, charakteryzujące specyfikę pobożności miejscowej ludności. Oględziny terenowe wykazały, że na obszarze ziemi ryglickiej najpopularniejszą formą kapliczki są krzyże przydrożne wyk. w drewnie, metalu, a nieliczne w kamieniu. Równie popularne są małe formy zw. kapliczkami szafkowymi, wieszane na drzewach lub na słupach/krzyżach. Wymienione wyżej obiekty nie posiadają zazwyczaj wartości zabytkowej, aczkolwiek stanowią charakterystyczny element krajobrazu kulturowego. Do najstarszych kapliczek można zaliczyć te noszące miano „kapliczek domkowych”. Kryją one niejednokrotnie w swym wnętrzu wspaniałe rzeźby świętych pochodzące z XVIII i XIX stulecia, a otaczają je wiekowe lipy. Obiekty te są bardzo często w złym stanie technicznym, doraźnie odmalowywane, niekiedy zmieniona została ich oryginalna forma architektoniczna poprzez zmianę pokrycia dachowego czy przeróbki budowlane. Mniej spotykanymi na terenie gminy są figury przydrożne wykonane w kamieniu.

Najwięcej przykładów tego typu obiektów można spotkać w Ryglicach i Zalasowej. W niektórych przypadkach, jak np. figura NMP usytuowana w otoczeniu dworu w Uniszowej, obiekty utraciły częściowo swe walory estetyczne oraz wartość zabytkową gdyż oryginalny postument zastąpiony został wtórnym, nienawiązującym do pierwotnego, zabytkowego. Takie działania zmieniają zabytkowy charakter zabytku niejednokrotnie bezpowrotnie.

Najczęściej popełnianym błędem podczas prowadzonych prac remontowych przy figurach przydrożnych jest uzupełnianie ubytków w kamieniu mieszanką cementu oraz pokrywanie obiektów kolejnymi warstwami malarskimi (najczęściej jest to farba olejna), które powodują wykruszanie się kamienia pod warstwą farby, a w rezultacie rozsypaniem się zabytku przy próbie zdjęcia warstw malarskich.

W każdym przypadku wykonywania prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytkowych obiektach, należałoby zrobić projekt budowlany i uwzględnić indywidualny charakter obiektu. Posiadacze zabytków winni być informowani również przez władze gminy o konieczności skonsultowania planowanych prac remontowych przy kapliczkach położonych na ich działkach z Urzędem Konserwatorskim. Prace takie powinny być prowadzone przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki w oparciu o program prac konserwatorskim. Nie należy podejmować działań remontowych przy zabytkach na własną rękę, gdyż brak wiedzy w zakresie konserwacji oraz brak podstawowego obycia estetycznego, może jedynie pogorszyć i tak już zły stan zachowania obiektów zabytkowych.

9.3 Założenia programowe zasady oceny ich realizacji oraz źródła finansowania.

Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Ryglice ma służyć ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego do różnych dziedzin życia społecznego. Realizacja celów określonych w Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Ryglice wymagać będzie zmian świadomości, szczególnie w dziedzinie odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego oraz właścicieli prywatnych za stan zabytkowych obiektów oraz za ład i zagospodarowanie przestrzenne jak również ochronę środowiska naturalnego i kulturowego.

Sprawowanie opieki nad zabytkami przez władze samorządowe ma nieco odmienny charakter od działań podejmowanych przez indywidualnych właścicieli zabytków lub społecznych opiekunów zabytków. Przede wszystkim istniejące uwarunkowania prawne dają możliwość kreowania pewnej polityki gminnej w stosunku do obiektów zabytkowych i uprawniają organy samorządowe do podejmowania działań o odmiennym charakterze niż typowa dla właścicieli troska o utrzymanie obiektów zabytkowych w jak najlepszym stanie. Gmina, ze względu na prawny obowiązek ochrony wartości społecznie istotnych, posiada instrumenty prawne umożliwiające budowanie i poszerzanie świadomości społecznej względem ochrony i opieki nad lokalnym dziedzictwem kulturowym. Ponadto, poprzez prowadzone działania, ma możliwość wskazywania kierunków rozwoju w stosunku do podmiotów prywatnych posiadających obiekty zabytkowe i kreowania polityki promocyjnej budującej wizerunek i prestiż gminy jako miejsca atrakcyjnego turystycznie, nasyconego bogactwem zachowanych elementów kulturowych o indywidualnym i unikalnym charakterze.

Wynikiem powinno być przejście od zaniechania lub co najwyżej pasywnej i biernej ochrony i częściowych działań konserwatorskich do stosowania zintegrowanego zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego.

Należy zauważyć, iż polityka władz gminy Ryglice w zakresie opieki nad zabytkami, w ostatnim 10-leciu uległa pozytywnej zmianie. Gmina Ryglice korzysta z programu „Kapliczka” organizowanego od szeregu lat przez Marszałka Województwa Małopolskiego. Konkurs przeznaczony jest dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych kapliczkach. Na odnowę zabytkowych kapliczek w ramach konkursu, „Małopolskie Kapliczki 2018” samorząd regionu przeznaczył w tym roku 550 tys. zł. W sumie od 2012 r. samorząd województwa przeznaczył ponad 1,5 mln zł na konserwację ponad 250 zabytkowych kapliczek w całym regionie. Dotację na prace konserwatorskie otrzymały również dwie figury przydrożne z terenu gminy Ryglice: figura NMP Niepokalanie Poczętej z 1918 r., przy ul. Kazimierza Wielkiego w Zalasowej (II etap prac) oraz figura MB z Dzieciątkiem z 1887 r. przed pałacem przy ul. Tarnowskiej 23 w Ryglicach. Należy dodać, iż dotacje zewnętrzne stanowią jedynie mały procent kosztu konserwacji, a pozostałe koszty pokrywa ze swego budżetu Gmina.

W listopadzie 2015 r. odebrane zostały prace konserwatorskie przy figurze przydrożnej św. Józefa w Zalasowej, przy ul. Kazimierza Wielkiego, która datowana jest na 1909 r. Inwestycja finansowana była ze środków Województwa Małopolskiego w kwocie 5.000 zł. oraz Gminy Ryglice w kwocie 2.000 zł.

Wymienione obiekty należą do jednych z najcenniejszych zabytków ruchomych gminy i zasługują na objęcie ochroną przez wpis do rejestru zabytków. Dobrze utrzymane i zabezpieczone stanowią wspaniałą wizytówkę turystyczną dla gminy i regionu.

Pozytywnym akcentem jest promocja dziedzictwa kulturowego za pomocą wyznaczonych szlaków krajoznawczych pieszych, konnych i rowerowych.

9.4 Szlak Architektury Drewnianej, piesze, konne i rowerowe

Szlak Architektury Drewnianej w Małopolsce tworzą 252 najcenniejsze i najciekawsze zabytkowe obiekty drewniane. Na Szlaku znalazły się malownicze kościoły, piękne cerkwie, smukłe dzwonnice, staropolskie dwory, drewniane wille i skanseny, należące do najcenniejszych zabytków ludowej kultury materialnej. Szlak Architektury Drewnianej powstał w 2001 roku z inicjatywy władz Województwa Małopolskiego. Po opracowaniu koncepcji szlaku i podpisaniu umowy z sąsiednimi województwami o współpracy w zakresie jego tworzenia w latach 2001-2003 wszystkie obiekty zostały oznakowane tablicami, a dojazd do nich znakami drogowymi.

Na terenie gminy Ryglice znajduje się zabytkowy Spichlerz z 1757 roku, który w 2013 roku został wpisany na szlak architektury drewnianej.

Szlaki piesze i konne o różnym stopniu trudności, ukazujące piękno krajobrazu kulturowego terenów położonych w Paśmie Brzanki

Szlaki rowerowe:

Trasa rowerowa nr 1 "Zabytki", długość 7,8 km, oznaczona na mapie kolorem zielonym. Przebieg trasy: Rynek Ryglice-Uniszowa-Ryglice. Trasa o średnim stopniu trudności, prowadzi w większości drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu. Ciekawe punkty widokowe. Na trasie: Gospodarstwa agroturystyczne, pomniki przyrody, punkt gastronomiczny, dworek z końca XIX wieku, spichlerz dworski z 1756 roku, dworek z 1888 roku, krzyż-miejsce rozstrzelania ks. Ulatowskiego, cmentarz żydowski, cmentarz z I wojny światowej. Poza tym w odległości 3 km znajduje się Brzanka (534 m n.p.m.)

Trasa rowerowa nr 2 "Ostry Kamień", długość 28 km, oznaczona na mapie kolorem niebieskim. Przebieg trasy: Rynek Ryglice-Joniny-Wola Lubecka- Zalasowa-Ryglice. Trasa o dużych walorach widokowych. Na trasie: Kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Kowalowej z II poł. XVII wieku, cmentarz z 1 wojny światowej nr 168, punkt gastronomiczny, ciekawa forma skałkowa "Ostry kamień" (419 m. n.p.m.), gospodarstwo agroturystyczne, liczne kapliczki, krzyże i figurki, stacja górskiej turystyki konnej.

Trasa rowerowa nr 3 "Wyczynowa", długość 13,8 km, oznaczona na mapie kolorem czerwonym. Przebieg trasy: Wola Lubecka-Lubcza-Wola Lubecka. Malownicza trasa o dużych walorach widokowych, ukazująca piękno krajobrazu Gminy Ryglice. Trasa miejscami o dużym stopniu trudności, przebiega na odcinku 3 km drogą główną Tarnów - Lubcza o średnim natężeniu ruchu. Część wspólna z trasą o kolorze niebieskim. Na trasie: Gospodarstwa agroturystyczne, liczne kapliczki, krzyże, punkty gastronomiczne. Najwyższy punkt widokowy Góra Kokocz(434 m n.p.m.), z której rozciąga się widok na pasmo Brzanki, Liwocza, panoramę Zwiernika, Łęków Górnych , Woli Lubeckiej, panoramę Płaskowyżu Tarnowskiego. Wsparcie finansowe dla obiektów zabytkowych, ale również odpowiednia promocja, oznakowanie, współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami, są czynnikami wspierającymi ochronę dóbr kultury i krajobrazu kulturowego jak również promującymi region i turystykę.

9.5 Priorytety, kierunki i zadania programu opieki nad zabytkami.

Na potrzeby gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Ryglice na lata 2018-2021 sformułowane zostały trzy podstawowe priorytety, które poprzez realizowane w ich ramach działania, w całości wypełniają cele ustawowe dla opracowywania gminnych programów opieki nad zabytkami.

Są to:

Priorytet I

OCHRONA I REWALORYZACJA KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

Priorytet II

OCHRONA I ŚWIADOME ZARZĄDZANIE KRAJOBRAZEM KULTUROWYM GMINY

Priorytet III

BADANIE I DOKUMENTACJA ORAZ PROMOCJA I POPULARYZACJA WALORÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY

9.6 Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.

W ramach priorytetu I: Ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego gminy

Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami

Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów

Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom

Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome zarządzanie krajobrazem kulturowym gminy

Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

Liczba utworzonych parków kulturowych

Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych

Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii

Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja oraz promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego gminy

Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe itp.)

Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy

Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych

Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)

Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej

Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego

Wzmiankowana analiza dokonywana będzie każdorazowo przez Burmistrza Ryglic po upływie 2 lat funkcjonowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Ryglice na lata 2018-2021 i zakończona zostanie raportem przedkładanym przez Burmistrza Radzie Miejskiej. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

9.7 Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym. Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robot budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) w art. 71-83. Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE realizowany jest w ramach corocznie ogłaszanych priorytetów:

1. Strona internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl/>

Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Małopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków .

2. Strona internetowa: <http://www.wuoz.malopolska.pl/>

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, Departament Kultury

W ramach konkursu „Ochrona Zabytków Małopolski” Sejmik Województwa Małopolskiego, zgodnie z uchwałą Nr XIII/228/n z dnia 28 października 2011 r., ustanowił zasady udzielania dotacji z budżetu Województwa Małopolskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa.

Dla jednostek samorządu terytorialnego proponowany jest jednocześnie drugi konkurs „Kapliczka” dot. podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkowych kapliczkach.

3. Strona internetowa: http://www.malopolskie.pl/Kultura/Ochrona_zabytkow/

Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

4. Strona internetowa: <http://www.minrol.gov.pl/>

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Administracji Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwacje obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

5. Strona internetowa: <http://www.mswia.gov.pl/>

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

6. Strona internetowa: <http://www.wfos.krakow.pl/>

Jak zostało powyżej wykazane, istnieje wiele możliwości ubiegania się o dodatkowe środki finansowe na prace konserwatorskie i remontowe przy obiektach zabytkowych. Niezmiernie ważnym jest jednak to aby gmina uwzględniała w swym rocznym budżecie potrzebę dofinansowania prac konserwatorskich przy zabytkach. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach.

9.8 Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.

Cele określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Ryglice na lata 2018-2021 będą osiągnane poprzez:

1. Współdziałanie gminy Ryglice z Ministerstwem Kultury, Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, władzami kościelnymi oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego na zasadach porozumień i umów.
2. Inicjatywy własne władz Gminy związane z szeroko pojętą ochroną zabytków i opieką nad zabytkami: zadania gminnego programu opieki nad zabytkami mogą być realizowane przez instytucje kultury podległe gminie lub funkcjonujące na jej terenie (np. domy kultury, biblioteki) w ramach działalności bieżącej.

Ponadto (w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia, parafie).

3. Stosowanie instrumentów finansowych w postaci dotacji: Gmina planuje wspierać finansowo prace konserwatorskie i remonty zabytków również w latach obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami. Zaleca się, aby finansowe wsparcie gminy w latach 2018 - 2021 przy zadaniach z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego w miarę możliwości, z każdym kolejnym rokiem systematycznie wzrastało do pewnego, stałego poziomu finansowania (np. procentowego udziału w corocznie uchwalanym budżecie). Pozwoli to potencjalnym beneficjentom na zaplanowanie inwestycji w perspektywie kilkuletniej (np. gdy w ciągu jednego roku nie jest możliwe zakończenie prac).

4. Kolejnym rozwiązaniem polepszającym stan zachowania lokalnych zabytków jest występowanie gminy w roli partnera przy projektach unijnych lub ministerialnych, w których beneficjenci (właściciele zabytków) często nie są w stanie zapewnić wymaganego wkładu własnego.

Wszystkie wymienione działania są realizowane przez gminę Ryglice w miarę posiadania środków finansowych i z pewnością w przyszłości podniosą atrakcyjność turystyczną gminy Ryglice.

Z poważaniem
Burmistrz Ryglic

Paweł Augustyn